

ЄВРОПЕЙСЬКА МЕРЕЖА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ (EUCPN)

Серія посібників EUCPN

Посібник №2

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепції, теорія та практика

Міністерство
внутрішніх справ
України

В рамках проекту «Створення Європейського експертного центру попередження злочинності» Секретаріат EUCPN, грудень 2012 р., Брюсель

За фінансової підтримки Програми ЄС
«Попередження і протидія злочинності»
Європейська Комісія - Генеральний директорат внутрішніх справ

Публікація підготовлена до видання українською мовою експертами Центру політико-правових реформ та видана за підтримки програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» та Міністерства внутрішніх справ України

ЄВРОПЕЙСЬКА МЕРЕЖА ПОПЕРЕДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ (EUCPN)

Серія посібників EUCPN

Посібник № 2

**Полицейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі:
концепції, теорія та практика**

Міністерство
внутрішніх справ
України

В рамках проекту «Створення Європейського експертного центру попередження злочинності» Секретаріат EUCPN, грудень 2012 р., Брюссель

Переклад українською мовою здійснив Сергій Сизенко.
Загальна редакція українського видання:
Олександр Банчук, Ілона Дмитрієва, Заміра Саїдова
Оригінал англійською можна знайти на сайті:
<http://www.eucpn.org>

За фінансової підтримки Програми ЄС
«Попередження і протидія злочинності»
Європейська Комісія -
Генеральний директорат внутрішніх справ

Публікація підготовлена до видання українською мовою експертами Центру політико-правових реформ та видана за підтримки програмної ініціативи «Права людини і правосуддя» Міжнародного фонду «Відродження» та Міністерства внутрішніх справ України

Міністерство
внутрішніх справ
України

Передмова до українського видання

У нашій свідомості укорінився типовий образ міліціонера – покійного виконавця вказівок керівництва, з одного боку, а з іншого – властолюбного наглядча над звичайними громадами. В таких умовах більшість населення намагається уникати будь-яких контактів з представниками органів правопорядку, або зводить їх до мінімуму.

Давно стало зрозумілим, що система МВС України потребує докорінних змін, в основі яких повинна лежати зовсім інша модель взаємодії з суспільством. Протягом тривалого часу експерти наголошують на необхідності перетворення існуючої міліції у т. зв. сервісну службу поліції, яка при здійсненні діяльності з попередження, припинення та розкриття правопорушень керувалася б у першу чергу принципами верховенства права і неухильного дотримання прав людини і основоположних свобод.

У Стратегії розвитку органів внутрішніх справ України, затвердженій Кабінетом Міністрів України 22 жовтня 2014 року, вперше на державному рівні визнано необхідність встановлення виключно партнерських засад взаємодії поліції із громадами.

Орієнтованість поліцейської діяльності на громаду полягає не лише у тісній взаємодії з населенням, але також у вирішенні проблем самої громади. Це передбачає новий підхід до побудови органів поліції та підбору кадрів: якщо успадкована від колишнього СРСР мілітаризована модель МВС спрямовувалася переважно на жорстке реагування в умовах організованої злочинності, масових заворушень, активізувалася переважно тоді, коли злочин уже був вчинений або готувався, то необхідно забезпечити постійний інтерес поліцейських до потреб громади у безпеці – незалежно від масштабності викликів, ймовірності настання негативних наслідків. Центральне місце тут посідає налагодження поліцейськими довірчих відносин з населенням, уважність до потреб громади у безпеці, толерантне ставлення до вразливих категорій суспільства, впровадження новітніх технологій у сфері інформування про кримінальні правопорушення, про наявність ризиків для життя та здоров'я осіб. Усе це разом має викликати довіру населення до органів правопорядку, бажання сприяти їхній діяльності – аж до готовності брати особисту участь у забезпеченні безпеки громади.

У світі існує чимало моделей організації діяльності поліції, орієнтованої на громаду, що пов'язано з відмінністю потреб у безпеці різних громад. Деякі з них спрямовані на вирішення проблеми підліткової злочинності, усунення таких криміногенних явищ, як пияцтво, вживання наркотиків, безробіття, незадіяність молоді в суспільному житті громади, для інших пріоритетним є налагодження ефективної та прозорої системи інформування про кримінальні правопорушення або попередження насильства у сім'ї тощо.

У цьому посібнику наведені найбільш цікаві приклади моделей організації поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, досвід застосування яких можна використати при проведенні реформи міліції в Україні.

Екатерина Згуладзе-Глуксманн

Перший заступник
Міністра внутрішніх справ України

ISBN 978-966-2717-03-7

УДК 351.741.086:342.72/.73](4)

ББК 67.401(4)+67.400.7(4)

ХП50

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепції, теорія та практика

Передмова

Це другий посібник, опублікований Секретаріатом EUCPN, присвячений основній темі, на якій була зосереджена увага під час головування Кіпру в ЄС, – темі поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду. Ця тема представлена і досліджена за допомогою чотирьох різних способів: теоретичний аналіз, за яким іде огляд даних, отриманих від держав-учасниць ЄС про організацію поліції, орієнтованої на громаду; потім наводяться результати докладного обговорення цієї теми на двох круглих столах, з яких один стосувався ролі поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, у попередженні радикалізації, що є важливим і пріоритетним для Європи питанням; а насамкінець наводиться інформація про проекти, які цього року боролися за Європейську нагороду за попередження злочинності (ЕСРА) і є зразками передової практики в Європі.

Застереження

Зміст цієї публікації не обов'язково відображає офіційну думку певної держави-учасниці ЄС або певної агенції/інституту Європейського Союзу чи європейських співтовариств.

Автори/упорядники

Belinda Wijckmans, Секретаріат EUCPN

Dr. Noël Klima, Секретаріат EUCPN

Rosita Vanhauwaert, Секретаріат EUCPN

Запрошені автори

Проф., д-р Els Enhus, кафедра кримінології Вільного університету Брюсселя (VUB),
e-mail: aeenus@vub.ac.be

Проф., д-р Paul Ponsaers, правничий факультет Гентського університету, дослідницька група SVA, e-mail: Paul.Ponsaers@ugent.be

Д-р Antoinette Verhage, правничий факультет Гентського університету, дослідницька група SVA, e-mail: Antoinette.Verhage@ugent.be

---

Секретаріат EUCPN

Waterloolaan / Bd. de Waterloo 76 1000 Brussels, Belgium

Телефон: +32 2 557 33 30 Факс: +32 2 557 35 23

eucpn@ibz.eu – www.eucpn.org

Подяка

Цей посібник розроблений Секретаріатом EUCPN за фінансової підтримки Програми ЄС «Попередження і протидія злочинності» (Європейська Комісія – Генеральний директорат внутрішніх справ).

Ми щиро вдячні національним представникам у EUCPN, їхнім заступникам і контактним особам у академічному середовищі, а також пані Ann Massei, д-ру Isabel Verwee з Федеральної поліції Бельгії і пану Stephen White, віце-президенту групи Soufan (Європа)¹, за підтримку, інформацію і/або пропозиції до цього посібника.

Ми окремо дякуємо експертам, які взяли участь у семінарі з питань поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, і радикалізації, передусім пану Jean-Pierre Devos (Федеральна поліція Бельгії, керівник проекту CoPPRa) і пані Karen-Lise Johansen (Міністерство з соціальних питань та інтеграції, відділ з питань демократії, Данія), за готовність представити виконану роботу, яка стала основою для подальшої дискусії. Також висловлюємо вдячність пані Els Claus (Місцева поліція зони Брюссель-Захід, Бельгія), пану Hans de Wit (Поліція, Нідерланди), пані Sofie D’Hulster (Центр рівних можливостей і протидії расизму, Бельгія), пану Damian Gadzinowski (Європейська Комісія, Генеральний директорат внутрішніх справ, Відділ A1: Криза-менеджмент і боротьба з тероризмом, ЄС), пані Olivia Huygier (Європейська Комісія, Генеральний директорат внутрішніх справ, Відділ A1: Криза-менеджмент і боротьба з тероризмом, ЄС), пану Jonathan O’Mahony (Поліція – An Garda Síochána – Відділ расового і культурного розмаїття, Ірландія), пану Rob Out (Поліція – проект CoPPRa, Нідерланди), пані Kelly Simcock (Мережа дослідження проблем радикалізації (RAN), Сполучене Королівство) і пані Andrea Weiszer (Міністерство внутрішніх справ, Департамент європейського співробітництва, національний представник в EUCPN, Угорщина) за цікаві виступи та особистий внесок в обговорення заявленої проблематики.

Слід окремо згадати і подякувати пані проф. д-р Els Enhus із Вільного університету Брюсселя (VUB) у Бельгії за значну допомогу Секретаріату в підготовці семінару, взяття на себе ролі модератора під час проведення дискусії та за згоду зробити презентацію на тему «Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, і радикалізація» на Конференції з передового досвіду, яка відбулася 4 грудня 2012 року в Нікосії (Кіпр).

Насамкінець ми хочемо подякувати всім учасникам конкурсу «Європейська нагорода за попередження злочинності 2012» за відданість справі та ентузіазм, кропітку повсякденну роботу й готовність ділитися досвідом, а також за те, що вони стали джерелами натхнення і спонукали нас до підготовки цього посібника.

Секретаріат EUCPN

¹ <http://soufangroup.com/team/stephanwhite/>

ЗМІСТ

Частина 1.

Тематичний огляд	9
Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, як стратегія для поліції: результати і прогноз на майбутнє	10
Вступ. Недостатність традиційної поліцейської діяльності	10
Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, як поліцейська стратегія	10
Наслідки поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду	12
<i>Вплив на громадську думку</i>	12
<i>Вплив на злочинність</i>	12
<i>Вплив на законослухняність населення і страх перед злочинністю</i>	14
<i>Деякі позитивні результати</i>	14
Запровадження нових форм поліцейської діяльності	17
Рекомендована література і посилання	18

Частина 2.

Результати досліджень і підсумки круглих столів	21
Дослідження та круглі столи щодо поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду: основні результати	22
Огляд основних результатів	22
Дискусія за круглим столом	26
Додатки	28

Частина 3.

Результати експертної наради щодо поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, і радикалізації	49
Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, і радикалізація	50

Частина 4.

Приклади належної практики	71
Європейська нагорода за попередження злочинності – 2012	72
Рекомендована і використана література	127
Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду	127
Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, і радикалізація	126

Вступ

Незважаючи на всі труднощі, пов'язані з пошуком чіткого визначення та досягнення консенсусу щодо змістовного наповнення досліджуваного терміну, поняття «поліцейська діяльність, орієнтована на громаду» (community policing, CoP²), безсумнівно, лежить в основі однієї з найголовніших (у теорії) поліцейських реформ останніх десятиліть. На думку одразу спадає розтиражований медіа та піар-спільнотою ідеалізований образ привітного офіцера місцевої поліції, який сумлінно несе службу, спілкується із громадянами, вирішує (зменшує) їхні проблеми, суперечки та конфлікти... – «поліція як твій друг, що працює для людей і з людьми».

Утім, варто лише взяти будь-яку книгу чи статтю на цю тему – і ви одразу зрозумієте, наскільки велика відстань між теорією та практикою. І справа не в тому, що того привітного офіцера поліції не існує, а в тому, що його роль, посада, завдання, методи роботи і навіть відносини з місцевою громадою значно відрізняються у кожній країні й навіть у межах однієї країни. Більше того, дискусія щодо змісту такої діяльності нещодавно ускладнилася через появу нової термінології та використання численних схожих за змістом термінів, таких як «поліцейське реагування на основі отриманих оперативних даних» (like intelligence-led policing, ILP), «поліцейська діяльність, орієнтована на вирішення проблем» (problem-oriented or solving policing, POP), «поліцейська діяльність, заснована на довірі» (reassurance policing, RP), «сусідський патруль» (neighbourhood watch), «патрулювання» (beat assignment) і т. ін. (див., зокрема, Brogden & Nijhar, 2005; Fielding, 2005; Fielding & Innes, 2006; Sommerville, 2009).

Однак дискусія з цього питання, попри брак визначеності, не припиняється. Відтак, ця тема залишається пріоритетною – як на місцевому, так і на загальноєвропейському рівнях. Наприклад, на сайті Європейської Комісії зазначено, що *«попередження злочинності за своєю природою потребує мультидисциплінарного підходу. [...] Найбільш ефективні дії щодо протидії загальній злочинності мають відбуватися якомога ближче до місцевого рівня. Це сприяло появі численних місцевих ініціатив, практики «поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду», в яких спільно беруть участь поліцейські сили, бізнес, асоціації і громадяни»*.³

Таким чином, з огляду на важливість поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, ми вважаємо за необхідне присвятити один із посібників нашої серії цій темі.

² У цьому посібнику використовуються як термін «поліцейська діяльність, орієнтована на громаду», так і абревіатура «CoP». Використання абревіатури «CoP» є своєрідною грою слів, тому що саме так («коп») звучить народна назва поліцейського в англійських країнах (прим. ред.).

³ Див. http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/organized-crime-and-human-trafficking/crime-prevention/index_en.htm.

Складові посібника

Як і в першому посібнику EUCPN «Місцеве співробітництво в попередженні підліткової злочинності»⁴, тема розглядається у кількох ракурсах із застосуванням різних методів, щоб у результаті максимально можливий обсяг інформації і знань знайшов своє відображення в документі, який легко сприйматиметься його читачами – і тими, хто розробляє місцеві програмні документи, і практиками. Посібник щодо поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, складається з чотирьох частин: тематичного огляду, отриманих даних досліджень і підсумків двох круглих столів, результатів експертної наради з теми поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, і радикалізації та переліку прикладів належної практики.

Тематичний огляд – це огляд академічної літератури про поліцейську діяльність, орієнтовану на громаду, та її вплив на злочинність, страх людей перед злочинами, громадську думку і т. ін. Ця частина знайомить читача з темою, необхідною теоретичною основою, а також наводить перелік наслідків ініціатив щодо поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду. Цей матеріал підготовлений двома запрошеними авторами, дослідниками Гентського університету (Бельгія), які мають дослідницький досвід у сфері поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду.

Однією з цілей мережі EUCPN є збір і просування напрацьованих висновків для налагодження зв'язку між наукою та політикою. Запрошуючи науковців з досвідом досліджень у певній галузі для безпосередньої участі в розробці цих заходів, Секретаріат EUCPN робить крок саме в цьому напрямку.

Збір даних і проведення круглих столів. Під час головування Кіпру в ЄС проводилося невелике дослідження серед держав-учасниць щодо організації поліції, орієнтованої на громаду, на їхніх територіях. Результати дослідження широко обговорювалися на двох круглих столах, проведених на Кіпрі у вересні та грудні 2012 року за участю національних представників EUCPN. Отримані результати надають гарний, у тому числі в порівняльному аспекті, огляд ситуації, яка склалася в Європі. Вони підтверджують дані, вже відомі з літературних джерел: держави-учасниці використовують різноманітні підходи до визначення, порядку організації й реалізації поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду.

⁴ Див. <http://www.eucpn.org/library/results.asp?category=32&pubdate>.

Результати експертної наради щодо поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, і радикалізації. На нараді за участю багатьох експертів увагу було зосереджено на радикалізації й на тому, яку роль може відіграти поліція, орієнтована на громаду, при попередженні радикалізації. Ця частина посібника чітко вказує на зв'язок місцевих практик з європейськими пріоритетами. Тут поєднано поліцейську діяльність у громадах і радикалізацію, як один із європейських пріоритетів, наведено різні (експертні) позиції та практики, що створило унікальну платформу для дискусії.

Приклади належної практики сприяють досягненню ще однієї мети EUCPN – поширенню найкращого досвіду держав-учасниць. Помітною подією року стала Конференція з досвіду належної практики, на якій представникам найкращого проекту з попередження злочинності вручається Європейська нагорода за попередження злочинності (ЕСРА). Список цьогорічних претендентів на цю нагороду ЕСРА складається саме зі списку учасників тих належних практик в Європі, які описані в нашому посібнику.

Хоча всі чотири частини посібника доповнюють одна одну, кожна з них можна читати і вивчати окремо.

Частина 1.

Тематичний огляд

**Поліцейська
діяльність, орієнтована
на громаду, як
стратегія для поліції:
результати і прогноз
на майбутнє**

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, як стратегія для поліції: результати і прогноз на майбутнє⁵

Вступ. Недостатність традиційної поліцейської діяльності

В академічній літературі про поліцію 1970–80-х років одностайно вказується на недостатність традиційної поліцейської моделі (Bailey, 1994; Bailey, 1998). Основна критика може бути зведена до таких найважливіших тез:

- 1) Просте збільшення кількості офіцерів поліції не є дієвою стратегією боротьби зі злочинністю чи протиправною поведінкою. Кількісні зміни не дають якісних змін для того, «щоб поліцейська діяльність стала ефективною» (Greene, 1998);
- 2) Поліція не може запобігати злочинності та взагалі виконувати свої функції без допомоги населення, а це означає, що населення – більше, ніж «очі та вуха» поліції (Rosenbaum, 1998);
- 3) Класичні тактики традиційної моделі поліції будуються переважно на реагуванні на те, що вже сталося, і не впливають на обставини, через які виникають злочини і порушення порядку;
- 4) Поліцейська політика часто формулюється надто широко і універсально застосовується до зовсім різних проблем («на кшталт безрозмірного одягу») (Skogan, 1998). Спостерігачі й дослідники вказали на потребу «підганяти одяг на замовлення».

Необхідність прив'язки різних форм поліцейської діяльності до конкретних ризиків є, можливо, найбільш важливим висновком поліцейських досліджень цих десятиліть.

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, як стратегія для поліції

Найбільш значною спробою трансформування і реформи поліцейської діяльності протягом останніх десятиліть, безсумнівно, стало запровадження «поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду». Поєднання різних підходів до вивчення поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, і відсутність досліджень у 1990-ті роки мали наслідком появу ґрунтовних книг про CoP (Skogan & Harnett, 1996); ця тенденція спостерігається і на

⁵ Автори: Antoinette Verhage, PhD, правничий факультет Гентського університету, дослідницька група SVA, e-mail: Antoinette.Verhage@ugent.be). Професор Paul Ponsaers, правничий факультет Гентського університету, дослідницька група SVA, e-mail: Paul.Ponsaers@ugent.be. На основі статті, підготовленої для Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice, Bruinsma, G. & Weisburd, D. (eds.), Springer.

початку нового століття (Skogan, 2006). Без сумніву, це спричинило тривалий і потужний вплив на імідж і комунікативну спроможність поліції (Manning & Yursza Warfield, 2009).

Попри ці еволюційні процеси, Eck і Rosenbaum справедливо зазначають, що *«наразі немає простого чи спільного визначення поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, – ні в теорії, ні на практиці»* (Eck & Rosenbaum, 1994). Обидва автори, пишучи це, натякають, що *«поліцейська діяльність, орієнтована на громаду»* перетворилася з часом на надто загальне «поняття-контейнер». Bauley, який провів багато досліджень щодо реалізації в різних країнах концепції CoP, підтверджує цей висновок: *«Попри всі переваги поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, програмне впровадження відбувалося вельми нерівномірно. Хоча скрізь переважно всі кажуть, що це важливо, але для різних людей воно означає дуже різні речі. [...] Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, на місцях часто менше схожа на програму, а більше на сподівання, заповане у слоган»* (Bauley, 1988).

У цьому ж контексті М. Мооре стверджує: *«Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, не є чіткою концепцією, бо не постає як конкретний тактичний план, а передбачає реформування процесів прийняття рішень і створення нової культури поліцейських органів»*. Далі він констатує: *«Під гаслом «поліцейська діяльність, орієнтована на громаду» американські поліцейські органи відкривають невеликі дільниці в малих населених пунктах, ідентифікують наявні на місцях проблеми, організують зустрічі й семінари з попередження злочинності, видають газети, допомагають громадським формуванням, створюють дорадчі органи для інформування поліцейського керівництва, організують молодіжні заходи, проводять освітню і мас-медійну компанію щодо наркотиків, патрулюють території на конях і велосипедах, і працюють з муніципальними агенціями в напрямі виконання вимог щодо охорони здоров'я та безпеки»* (Moore, 1994).

Водночас Bennett зазначає, що в літературі останнього часу спостерігається певна узгодженість у розумінні того, що *«поліцейська діяльність, орієнтована на громаду»* є основою філософії поліцейської діяльності або поліцейської парадигми: *«В цілому є однозначне розуміння того, що всі ці нові організаційні структури та оперативні стратегії самі по собі не є поліцейською діяльністю, орієнтованою на громаду, бо вони так само могли б існувати в контексті іншої поліцейської філософії або поліцейської парадигми. Проте коли їх реалізують у рамках парадигми поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, вони стають структурою і стратегією поліції, орієнтованої на громаду»* (Bennett, 1994, також див. Bennett, 1990 і Bennett, 1998). Мабуть, така

концептуальна неузгодженість здебільшого пояснюється тим, що поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, є більше перспективною моделлю (якою мала би бути поліція), аніж емпіричним твердженням, заснованим на теорії (якою поліція є).

Результати

Пройшло понад двадцять років від часу просування нової моделі урядовими структурами, фондами й університетами (Ponsaers, 2001), проте досі не зрозуміло, як теорія поліції, орієнтованої на громаду, насправді вплинула на практику поліцейської діяльності (Brodeur, 1998). Результати досліджень у цьому напрямі не дуже вражають – часом вони позбавлені конкретики або ж не підлягають оцінці (Greene, 2000; Fielding, 1995). Існує навіть думка, що ця програма мало вплинула або взагалі не вплинула на практичну діяльність поліції (Mastrofski & Greene, 1998; Weisburd & Braga, 2006) – на відміну від того, як на ефективність роботи поліції впливає фактор віку або стажу поліцейських (Mastrofski & Snipes, 1995).

Вплив на громадську думку

Оскільки завдяки запровадженню цієї програми комунікація між поліцією й населенням посилюється (з мінімальним застосуванням примусових заходів), рівень задоволення громадян роботою поліції може зрости. Однак, стратегія розширення комунікації з населенням має обмежену сферу дії, оскільки ті, хто змушений вступати у тривалий контакт із поліцією (насамперед жертви злочинів і порушники), найбільше незадоволені тим, як насправді функціонує поліція. Це означає, що ініціативи CoP покращують швидше імідж поліції, ніж її ефективність. Таке припущення підтверджується даними проведених досліджень: найбільш помітним наслідком запровадження програми поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, стало краще ставлення громадян до якості послуг, які надає поліція. Крім того, стало зрозуміло, що покращення іміджу поліції часто розглядалося нею як самоціль і що саме використання цього фактору застосовувалося для отримання додаткових коштів або збільшення кадрових одиниць (Sacco, 1998).

Вплив на злочинність

Найбільш помітні результати були досягнуті внаслідок реалізації програм, спрямованих

на вирішення окремих проблем (ліквідацію так званих «гарячих точок») інтенсивними цільовими заходами (Bailey, 1994; Braga et al., 1999; Leigh, Read & Tilley, 1996). З іншого боку, коли перед поліцією поставали проблеми, які вона остаточно вирішити не могла, зміна підходів не давала тривалих результатів (Brodeur, 1998).

Досить часто виконання програм з організації чергувань добровільних місцевих дружин спричиняло незначний вплив на стан злочинності в цілому. Такі проекти призводили лише до посилення відчуття безпеки в громаді та сприяли кращим відносинам між поліцією і місцевими жителями, підвищували імідж поліції, а поліцейські стали отримувати більше задоволення від власної роботи. Утім, аналітично-оцінювальні дослідження показали, що більшість таких ініціатив реалізовувалася з помітними недоліками, а ступінь залучення громадян, зокрема в Англії, залишає бажати кращого (Bennett, 1998).

Труднощі, які виникли на шляху запровадження більш інтенсивного співробітництва між населенням і поліцією, виявилися більш серйозними, ніж очікували прихильники СоР. Посилення спроможності суспільства шляхом запровадження поліцією професійної маркетингової стратегії, безсумнівно, є цікавим знаряддям зміцнення функціонального складника партнерства між населенням і поліцією, але проблеми з мобілізацією місцевого населення на допомогу часто мають системний характер. В бідних і проблемних районах небажання жителів співпрацювати з поліцією пояснюється безвихіддю та відчаєм, страхом перед вуличними бандами, глибоко вкоріненою недовірою до служителів закону і відвертим конфліктом з системою охорони правопорядку (Rosenbaum, 1998).

Очікується, що в більш тривалій перспективі запровадження програми має призвести до помітного зменшення кількості викликів поліцейських нарядів при виникненні відповідних ситуацій (Brodeur, 1998). Водночас нові місцеві ініціативи можуть дати неочікуваний негативний ефект у разі, якщо вони спрямовуються на невірно визначені цільові групи. Відомо, що організовані групи населення вміють використовувати поліцію на свою користь, а поліції зручніше працювати саме з такими групами. Проте проведене дослідження виявило, що консультації з місцевим населенням дали змогу вірно організувати активну участь громадян у визначенні проблем і пріоритетів і, таким чином, утворили новий канал підзвітності поліції перед населенням про виконану нею роботу. З іншого боку, в окремих випадках нові ініціативи поліції явно запроваджувалися на невірно підібраних територіях та спрямовувалися на цільові групи населення, чий потреби в таких нових ініціативах були найменшими (Skogan, 1998).

Вплив на законослухняність населення і його страх перед злочинністю

Окремі автори дійшли висновку, що СоР може певним чином вплинути й на те, як населення ставиться до злочинності як явища і як воно оцінює якість роботи поліції. Відчуття неспокою починає зменшуватись тоді, коли присутність поліції в публічних місцях стає більш помітною. За таких обставин люди вважають, що поліція краще несе службу. Схоже, що СоР сприяє вирішенню проблем суто локального характеру і завдяки заходам на рівні громади жителі починають менше боятися злочинців. Як би там не було, результати реалізації програм СоР не гірші за результати традиційних дій і заходів із попередження злочинності, їх ефект особливо відчутний при вирішенні таких питань, як подолання недоброзичливості у спілкуванні громадян із поліцією або зменшення почуття небезпеки у власній громаді (Greene, 1998).

Bailey, який провів чимало порівняльних досліджень поліцейської діяльності в різних країнах, дійшов такого висновку: *«Ми не знаємо, чи ініціативи поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, справді спрацьовують. В більшості випадків ми бачимо якийсь невеличкий ефект, а інколи отримані результати мають суперечливий характер. Найкращі результати спостерігаються там, де поліція ставить наголос на вирішенні конкретної нагальної проблеми. Те, що громадяни самі можуть ефективно боротися із злочинністю, жодними дослідженнями не доведено. Ініціативи на кшталт добровільних громадських дружин на рівень злочинності не впливають. Вони зазвичай мають гарний вигляд там, де вони найменш потрібні, й провалюються там, де конче необхідні. Однак більшість дослідників вважає, що до невдач призводить не недолугість моделі, а, швидше, хиби в її реалізації»* (Bailey, 1994).

Деякі позитивні результати

Проте всі ці висновки не повинні викликати песимістичні настрої. Wycoff & Skogan у цьому контексті вважають, що «можна навіть гранітну брилу зігнути» (Wycoff & Skogan, 1994), і повідомляють про результати оцінки вдалої внутрішньої реорганізації поліцейських сил, яка також добре вплинула на роботу поліції з громадами і в громадах. На думку цих дослідників, неодмінною запорукою успіху реформ є створення незалежної інстанції поза і над поліцією, перед якою поліцейське керівництво і ввірені їм структури звітуватимуть і відповідатимуть за досягнення поставлених цілей (Moore, 1992).

Пишучи про позитивні наслідки, Aronowitz наводить такий аргумент, як вплив на населення: місцеві жителі більше долучаються до визначення наявних у громадах проблем, а їхні відносини з поліцією покращуються (Aronowitz, 1997). Дослідник також наголошує, що такий підхід підвищує рівень взаємодопомоги громадян: вони відіграють більшу роль в забезпеченні безпеки на території свого проживання і таким чином підвищують якість життя у своїй громаді. Інший ефект стосується питань підтримання правопорядку: жителі більше схильються до того, щоб сповіщати поліцію про порушення, і відчують себе впевненіше й у більшій безпеці.

Одним із найцікавіших джерел є дослідження *Preventing crime: What works, What doesn't, What's promising*⁶, де Sherman і співавтори системно аналізують проблематику поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду (Sherman, Gottfredson, MacKenzie, Eck, Reuter & Bushway, 1997). Ці вчені висувають гіпотезу чотириступеневої співпраці поліції з громадами: 1) чергування добровільних громадських дружин підвищує рівень настороженості жителів і, відтак, стримує порушників; 2) зростання обсягу інформації, яка надходить в поліцію від населення стосовно підозрюваних, порушників і підозрілих обставин, підвищує шанси на розкриття злочинів і арешт злочинців, створюючи умови для більш дієвого виконання поліцією її завдань і обов'язків; 3) краще надходження інформації від поліції до населення (особливо вчасне сповіщення громадян про тенденції злочинності та найбільш серйозні ризики) допомагає населенню забезпечувати власну безпеку; 4) довіра до поліції та легітимність її дій зростають, поліція завойовує більший авторитет у громадян, а населення стає більш законослухняним.

Також Sherman і співавтори вказують на неоднозначність результатів практичних випробувань названих гіпотез. Те, що більш якісне попередження злочинності зумовлюється зростанням кількості інформації, яка надходить від громадян, не є доведеним. Так само немає достатніх даних, які б підтверджували вірність другого і третього припущень. Утім, дослідники мають чимало емпіричних і оцінювальних даних, які підтверджують правильність четвертого припущення й доводять існування помітної взаємозалежності між поліцейською діяльністю, орієнтованою на громаду, з одного боку, і належним сприйняттям громадянами легітимності дій поліції та законослухняною поведінкою населення – з іншого (Sherman, 1997).

Ще пізніше Sunshine & Tyler за результатами свого дослідження дійшли висновку, що

⁶ «Запобігання злочинності: що працює, що не працює, на що сподіватись» (прим. ред.).

оцінка легітимності дій поліції залежить від сприйняття населенням ставлення поліції до нього. Тут провідну роль відіграють особисті контакти між представниками поліції та представниками громади, а не те, як населення в цілому сприймає якість боротьби поліції зі злочинністю (Sunshine & Tyler, 2003).

Дослідники ініціатив CoP у країнах Латинської Америки зазначають, що долучення населення до охорони правопорядку зменшує страх громадян перед злочинністю (Dammert & Malone, 2006). Хоча автори досить обережно висувають цю тезу, вони усе ж стверджують, що такий стан справ вкрай важливий для країн, відомих рівнем своєї злочинності і загальним ставленням до неї.

В цьому ж контексті слід зазначити, що рівень участі населення в попередженні злочинності також залежить від порядку та процедури відправлення правосуддя. Reisig у своєму дослідженні (Reisig, 2007) вказав, що громадяни, які вважають, що поліція ставиться до них з повагою і діє справедливо, проявляють більшу готовність до участі в заходах, спрямованих на попередження злочинів, зокрема злочинів проти власності. Отже, готовність громадян діяти спільно з поліцією залежить не лише від того, як громадяни оцінюють ефективність дій поліції, а й від того, як дії поліції сприймаються у громадах. Цей висновок підтверджується незалежно від того, наскільки часто трапляються майнові злочини в тій чи іншій громаді. Отже, використання поліції, орієнтованої на громаду, як моделі поліцейської діяльності можна вважати ключовим елементом боротьби зі злочинністю. Цю тезу підтверджують емпіричні дані з Австралії, які свідчать, що вірогідність визнання населенням легітимності дій поліції зростає, коли поліція в установленому процесуальному порядку сприяє притягненню порушників закону до відповідальності (Murphy, Hinds & Fleming, 2008). Водночас на основі цих соціологічних опитувань стає зрозуміло, що піші патрулі – типова складова заходів з охорони правопорядку на рівні громад – відповідають очікуванням населення і слугують *«символами виконання поліцією її функцій із забезпечення громадського порядку»* (Wakefield, 2007). Попередні дослідження також показали, що практика пішого патрулювання підвищує рівень задоволення громадян роботою поліції та зменшує рівень злочинності (окрім крадіжок із незаконним проникненням і розбійних нападів) (Trojanowicz, 1982). Утім, вже через кілька років чергове наукове дослідження показало, що наявність піших поліцейських патрулів справді впливає на сприйняття населенням того, як поліція охороняє безпеку й порядок, але не на рівень повідомлень громадянами поліції про відомі їм факти скоєння злочинів (Reisig, 2011).

У своїй статті про ефект від поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, та подібних ініціатив Reisig (2010) робить висновок, що отримані результати в цілому позитивні та перспективні. Існують переконливі (хоч і незначні) докази того, що новітні ініціативи поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, дійсно впливають на рівень злочинності й іншої протиправної діяльності й водночас змінюють ставлення громадян до місць свого проживання (Reisig, 2011). Інший висновок цього ж дослідника полягає в тому, що і запровадження цієї програми, і поліцейська діяльність, орієнтована на вирішення проблем у громадах, призвели до зростання кількості емпіричних досліджень поліцейських стратегій і поліцейських практик – хоча чимало питань досі залишаються невирішеними.

Одне з останніх досліджень цілої групи фахівців (Gill, Weisburd, Bennett, Vitter & Telep, готується до друку) зібрало як опубліковані, так і ще не оприлюднені дані (з 25 доповідей щодо 45 проектів), які стосуються ефективності поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду. Основний висновок полягає в тому, що така діяльність призводить до статистично значимого, але на практиці незначного зниження офіційно зареєстрованого рівня злочинності. Тим не менш, такий результат поєднується із кращим сприйняттям громадськістю легітимності дій поліції, вищою оцінкою стану дотримання публічного порядку. Дослідники також припускають, що короткострокові покращення сприйняття легітимності дій поліції можуть надалі призводити до стабільнішого підвищення ефективності боротьби зі злочинністю, і наголошують на необхідності подальшого впровадження відповідних програм.

Запровадження нових форм поліцейської діяльності

Деякі фахівці (наприклад Manning) стверджують, що нинішні спроби узгодження даних наукових досліджень та їх інтеграції в нові формати поліцейської діяльності (якими б термінами їх не позначали і які б аналітичні й картографічні методики не застосовували) однаково звелися до проведення буцімто попереджувальних, але насправді активних, агресивних і передусім арештних заходів (Manning & Yursza Warfield, 2009). Цю думку підтверджують також інші дослідження (Weisburd & Braga, 2006), які практично не містять коментарів або наводять дуже мало даних про негативні, небажані та деструктивні наслідки експериментальних форм поліцейської діяльності.

Крім того, в академічній літературі спостерігається певне зміщення акцентів: наголос дедалі більше ставиться на інших, ніж СоР, темах. В огляді літератури з питань поліцейської діяльності за 2007 рік Mazeika і його колеги зазначають, що хоча поліцейським стратегіям в дослідженнях приділяється, як і раніше, найбільше уваги, «проблематика СоР більше не превалює як категорія» – уперше за шість останніх років (Mazeika et al., 2010). Кількість досліджень, які ґрунтуються на аналізі отриманих результатів, зменшилася на 32 %. Наразі в центрі уваги дослідників поліцейських стратегій (а обсяг таких досліджень, до речі, теж зменшився після 2005 року) перебувають цільові групи (Mazeika et al., 2010). Утім, як позитивний аспект автори цитованого дослідження називають суттєве збільшення кількості присвячених поліцейській роботі публікацій, хоча наслідки такого зростання залишаються нез'ясованими.

Все, про що йшлося вище, відбувалося протягом останніх двадцяти років. Попри численні обіцянки, загальний рівень досліджень, які спираються на глибоке і критичне розуміння поліцейської діяльності, не можна оцінити інакше як незначний – частково тому, що дослідники зосереджувалися на дуже вузькій проблематиці. Отже, напрошується чіткий висновок, що всім нам потрібні подальші дослідження, які сприятимуть належному розумінню наслідків застосовуваних поліцією стратегій і тактик, з урахуванням тих соціальних процесів, які можуть вплинути на такі наслідки (Reisig, 2011). Адже, зрештою, це докорінним чином позначається на житті нашого суспільства.

Рекомендована література і посилання

- Aronowitz A. (1997) Progress in Community Policing, *European Journal on Criminal Policy and Research*, 5 (4).
- Bayley D. (1988) Community Policing: A Report from the Devil's Advocate, in: J. Greene & S. Mastrofski (Eds). *Community Policing: Rhetoric or Reality?* (pp. 225-238). New York, NY Preager.
- Bayley D. (1994) *Police for the Future*, New York, Oxford University Press.
- Bayley D. (1998) *What Works in Policing*, New York, Oxford University Press.
- Bennett T. (1990) *Evaluating Neighbourhood Watch*, Aldershot, Gower Publishing Company.
- Braga A. et al. (1999) Problem-oriented policing in violent crime places: a randomised controlled experiment, *Criminology*, 37 (3), pp. 549–555.
- Brodeur J.-P. (1998) Tailor-made Policing, A Conceptual investigation, in Brodeur, J.-P. Editor, *How to Recognize Good Policing: Problems and Issues*, Thousand Oaks, Sage.
- Brodeur J.-P. (ed.) (1998) *How to Recognize Good Policing: Problems and Issues*, Thousand

Oaks, CA, Sage.

Dammert L. and M. F. T. Malone (2006) Does it Take a Village? Policing Strategies and Fear of Crime in Latin America, *Latin American Politics and Society* 48 (4): pp. 27–51.

Eck J., Rosenbaum D. (1994) Effectiveness, Equity, and Efficiency in Community Policing, in Rosenbaum D. editor, *The Challenge of Community Policing – Testing the Promises*, Thousand Oaks, Sage.

Gill C.E., Weisburd D., Bennett T., Vitter Z. & Teiep C.W. (in progress) Community-oriented policing to reduce crime, disorder, and fear and increase legitimacy and citizen satisfaction in neighborhoods, *Campbell Systematic Reviews*.

Greene J. (1998) Evaluating Planned Change Strategies in Modern Law Enforcement, Implementing Community-Based Policing, in Brodeur J.-P. Editor, *How to Recognize Good Policing: Problems and Issues*, Thousand Oaks, Sage.

Greene J. (2000) Community Policing in America, *Criminal Justice*, J. Horney (editor), Washington D.C., Office of Criminal Justice Programs, 3, 299–370; Fielding N. (1995) *Community Policing*, Oxford, Clarendon Press.

Leigh A., Read T., Tilley N. (1996) Problem-oriented policing. Crime detection and prevention series, Paper 75, Home Office.

Manning P., Yursza Warfield G. (2009) Police Research in the United States: an overview and an analysis, in Ponsaers P., Tange, C., Van Oustrive, I. editors, *Insights on police – Quarter of a century research on police in Europe and the Anglo-Saxon world*, Brussels, Bruylant.

Mastrofski S., Greene J. (1988) *Community Policing: Rhetoric or reality?*, New York, Praeger; Weisburd D., Braga A. (eds.) (2006) *Police Innovation*, Cambridge, Cambridge University Press.

Mastrofski S., Snipes J. (1995) Law Enforcement in the Time of Community Policing, *Criminology*, 33, pp. 539–563.

Mazeika D., B. Bartholomew et al. (2010) Trends in police research: a cross-sectional analysis of the 2000–2007 literature: *Police Practice and Research: An International Journal* 11 (6): pp. 520–547.

Moore M. (1992) Problem-Solving and Community Policing, in Tonry M., Morris N. editors, *Modern Policing, Crime and Justice: A Review of Research*, Chicago, University of Chicago Press.

Moore M. (1994) Research Synthesis and Policy Implications; in Rosenbaum D. editor, *The Challenge of Community Policing – Testing the Promises*, Thousand Oaks, Sage.

Murphy K., L. Hinds et al. (2008) Encouraging public cooperation and support for police, *Policing and Society* 18 (2): pp. 136–155.

Ponsaers P. (2001) Reading about 'community (oriented) policing' and police models, *Policing*:

- An International Journal of Police Strategies & Management, 24, pp. 470–496.
- Reisig M. D. (2007) Continuing the Discussion on Community Policing, issue 2. Procedural Justice and Community Policing – what Shapes Residents' Willingness to Participate in Crime Prevention Programs?, Policing 1 (3): pp. 356–369.
- Reisig M. D. (2010) Community and Problem-Oriented Policing, Crime and Justice International 39(1): pp. 1–53.
- Reisig M. (2011) Community and Problem-Oriented Policing, in Tonry M., editor (2011) The Oxford Handbook of Crime and Criminal Justice, Oxford University Press, pp. 538–576.
- Rosenbaum D. (1998) The Changing Role of the Police, Assessing the Current Transition to Community Policing; in Brodeur J.-P. Editor, How to Recognize Good Policing: Problems and Issues, Thousand Oaks, Sage.
- Sacco V. (1998) Evaluating Satisfaction, in Brodeur J.-P. Editor, How to Recognize Good Policing: Problems and Issues, Thousand Oaks, Sage.
- Sherman L.W. & Gottfredson D. & Mackenzie D. & Eck J. & Reuter P. & Bushway S. (1997) Preventing crime: What works, What doesn't, What's promising, <http://www.ncjrs.org/works>.
- Skogan W. (1998) Community Participation and Community Policing; in Brodeur J.-P., Editor, How to Recognize Good Policing: Problems and Issues, Thousand Oaks, Sage.
- Skogan W. (2006) Police and Community in Chicago: a Tale of Three Cities, New York, Oxford University Press.
- Skogan W., Harnett S. (1996) Community Policing, Chicago Style, New York, Oxford University Press.
- Sunshine J. and Tyler T.R. (2003) The role of procedural justice and legitimacy in shaping public support for policing. Law and Society Review, 37, pp. 555–589.
- Trojanowicz R. (1982) Evaluation of the Neighborhood Foot Patrol Program in Flint, Michigan, Michigan State University, School of Criminal Justice.
- Wakefield A. (2007) Continuing the Discussion on Community Policing, issue 2. Carry on Constable? Revaluating Foot Patrol, Policing 1 (3): pp. 342–355.
- Weisburd D., Braga A. Editors (2006) Police Innovation, Cambridge, Cambridge University Press.
- Wycoff M., Skogan W. (1994) Community Policing in Madison – An Analysis of implementation and impact, in Rosenbaum D. (Ed) The Challenge of Community Policing – Testing the Promises, Thousand Oaks, London, Sage.

Частина 2. Результати досліджень і підсумки круглих столів

**Дослідження та
круглі столи щодо
поліцейської діяльності,
орієнтованої на громаду:
основні результати**

Дослідження та круглі столи щодо поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду: основні результати

В період головування Кіпру в ЄС під час зборів правління 19 вересня 2012 року в Ларнаці та 7 грудня 2012 року в Нікосії проблематика СоР обговорювалася на двох спеціально організованих дискусіях у режимі круглого столу. Попередньо державам-учасницям було запропоновано заповнити анкету щодо організації СоР на їхніх територіях. Отримана в результаті таких опитувань інформація стала основною при обговоренні на цих зустрічах, модератором яких виступала пані Maria Xenophontos Christodoulou з поліції Кіпру.

Огляд основних результатів

18 із 27 держав-учасниць відповіли на поставлені в анкеті запитання. Анкета складалася із трьох основних частин:

1. Запитання про існування, організацію та реалізацію програми поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, в країні;
2. Запитання про роботу залучених до СоР поліцейських (повноваження, носіння уніформи, підготовка, навички, зміст роботи);
3. Запитання про оцінювання програм СоР населенням, в тому числі ефективності програми та відповідності досягнутих результатів поставленій меті.

Відповіді на запитання узагальнені в Таблицях 1, 2 і 3. Детальні відповіді кожної держави-учасниці наведено в Додатку.

Таблиця 1. Організація СоР – узагальнені відповіді на запитання анкети

<p>Чи функціонує у вашій країні СоР?</p>	<p>В усіх 18 опитаних країнах СоР функціонує у певній формі. Наприклад, в Люксембурзі та Румунії за принципами СоР діє так звана «доступна поліція». В Австрії здебільшого практикується чергування добровільних громадських дружин, які охороняють житло у приватному секторі та, інколи, надане державою житло</p>
<p>Хто керує відповідними програмами?</p>	<p>В більшості країн – поліція, часто у співпраці з органами державної та місцевої влади, місцевими (приватними) організаціями, неурядовими, громадськими організаціями, тощо</p>
<p>Чи є СоР частиною діяльності поліції?</p>	<p>Так, у більшості країн. В таких країнах, як Данія, Нідерланди, Естонія і Польща СоР є складовою частиною повсякденної роботи поліції. У Словаччині громадяни, члени неурядових організацій беруть участь у реалізації заходів щодо попередження злочинності</p>
<p>Чи задіяні у програмах СоР цивільні особи (які не служать в поліції)?</p>	<p>9 країн дали негативну відповідь на це запитання. В Чехії, Литві та Іспанії громадян залучають як помічників поліції або у рамках спеціальних програм. У Словаччині в заходах із попередження злочинності беруть участь громадяни – члени недержавних організацій, але вони не мають стосунку до реалізації заходів, проектів і дій, які проводить поліцейський корпус. У Німеччині громадян залучають до СоР у деяких федеральних землях. В Естонії, Ірландії, Нідерландах та Британії громадян безпосередньо залучають як службових осіб у загонах/формуваннях з СоР</p>
<p>Чи є у програмах СоР волонтери (добровольці)?</p>	<p>7 країн дали негативну відповідь. В 9 країнах волонтерів залучають до служби в загонах СоР або як помічників поліцейських. В Австрії всі приватні ініціативи здійснюються на добровільних засадах. В Німеччині громадян залучають до СоР у деяких федеральних землях</p>
<p>Якою є адміністративна (організаційна) структура СоР?</p>	<p>У більшості країн СоР інтегрована в діяльність наявних поліцейських структур. В деяких країнах, зокрема, Ірландії, Естонії та Британії, існують спеціальні відділи або загони СоР, а в Нідерландах і Люксембурзі СоР є складовою частиною повсякденної роботи поліції. В Австрії СоР зазвичай функціонує у вигляді чергувань добровільних дружин у приватному житловому секторі</p>
<p>Як програми СоР передбачають взаємодію з іншими групами населення й органами влади?</p>	<p>Співпраця з місцевими партнерами є основою функціонування СоР. Практикується співпраця з органами державної та місцевої влади, бізнесовими структурами, недержавними організаціями, навчальними закладами, молодіжними об'єднаннями, членами громад, ЗМІ тощо</p>

Таблиця 2. Службовці, залучені до СоР (зведені відповіді на запитання в анкеті)

<p>Які повноваження мають службовці, залучені до СоР?</p>	<p>У більшості країн такі поліцейські мають практично ті ж повноваження, що й усі інші співробітники поліції. Утім, їх найбільше залучають до налагодження тісних відносин і співпраці з населенням (зокрема, в Італії та Чехії). Це стає основним напрямом їхньої роботи.</p> <p>Звичайні громадяни, яких залучають до виконання певних обов'язків у рамках СоР, мають обмежені повноваження. Наприклад, в Нідерландах добровольців не можна залучати до дій, пов'язаних із підвищеним ризиком. В Німеччині добровольці не мають поліцейських повноважень, але наділені певними повноваженнями, яких нема у пересічних громадян, – так, вони мають право здійснювати перевірки документів.</p> <p>В Естонії в заходах із забезпечення публічного порядку беруть участь спеціальні підрозділи та службові особи міських і сільських органів влади, але вони не мають права виконувати функції чи дії, віднесені до повноважень поліції</p>
<p>Чи носять уніформу учасники заходів СоР? Чи відрізняється така форма від звичайної поліцейської? Чи є на уніформі учасників СоР певні знаки, що вказують на їх приналежність?</p>	<p>У 8 країнах поліцейські, задіяні в СоР, носять таку ж уніформу, як інші поліцейські.</p> <p>В таких країнах, як Кіпр, Італія, Словаччина і Велика Британія уніформи учасників програм СоР мають спеціальні розпізнавальні ознаки (інші кольори на головному уборі або краватці, інакші ремені, кепі або жетони), за якими їх легко відрізнити від співробітників регулярних поліцейських формувань</p>
<p>Яку підготовку проходять учасники програм СоР?</p>	<p>У більшості країн поліцейські, яких залучають до СоР, проходять додаткову підготовку, зокрема, курси з медіації, комунікаційних навичок, прав людини, вирішення проблемних питань тощо</p>
<p>Яку кваліфікацію, навички та риси характеру повинен мати поліцейський, щоб його залучили до СоР?</p>	<p>Із зведених відповідей можна зробити загальний висновок, що поліцейський повинен мати:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Навички комунікації та ведення переговорів, уміння ставити правильні запитання та здатність уважно слухати людей; 2. Здатність зосереджуватись на потребах громади, заслужити довіру партнерів і пересічних громадян, уміння встановлювати особисті контакти; 3. Уміння взаємодіяти в команді із внутрішніми та зовнішніми партнерами і водночас здатність працювати самостійно; 4. Лідерський хист і вміння приймати рішення; 5. Здатність залишатися спокійним під тиском чи в непростих ситуаціях; 6. Високі моральні стандарти та потужні мотивації; 7. Навички вирішення проблем і пошуку рішень; 8. Повага до прав людини і культурного розмаїття; 9. Організаторські та планувальні навички; 10. Спроможність брати на себе відповідальність; 11. Міцні навички зовнішнього спостереження; 12. Дисциплінованість, приязність; 13. Досвід регулярної поліцейської служби, знання іноземних мов та інформаційних технологій

<p>Які службові обов'язки та функції виконують поліцейські, залучені до СоР?</p>	<p>Вони наділені широким спектром обов'язків і функцій, зокрема:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Робота із громадянами для покращення безпеки території; 2. Підтримка потерпілих; 3. Попередження нещасних випадків; 4. Попередження злочинів шляхом патрулювання та консультування громадян про заходи безпеки; 5. Зменшення рівня протиправної поведінки молоді; 6. Зменшення страху населення перед злочинністю; 7. Вирішення місцевих проблем; 8. Забезпечення дотримання закону; 9. Організація різних заходів у громаді; 10. Збирання оперативної інформації; 11. Робота з соціально уразливими групами населення і т. ін.
---	---

Таблиця 3. Оцінка СоР (зведені відповіді на запитання в анкеті)

<p>Що ставлять за мету програми СоР у вашій країні?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Покращення якості життя громадян; 2. Підвищення якості послуг, що надаються поліцією громадянам; 3. Попередження злочинності та зменшення страху перед злочинністю; 4. Розбудова відносин взаємної довіри із громадянами; 5. Заохочення громадян до участі в житті місцевих громад; 6. Допомога у вирішенні місцевих проблем; 7. Забезпечення більшої видимості роботи поліції; 8. Посилення комунікаційних стратегій; 9. Підвищення рівня обізнаності населення із проблемами злочинності
<p>Чи здійснювалися вже оцінки таких програм? Хто проводив оцінку?</p>	<p>В більшості країн програми СоР (принаймні частково) оцінювалися на різних рівнях в той чи інший спосіб. Оцінку проводила сама поліція, інколи – науковці шляхом опитування громадян або різні державні інституції</p>
<p>Чи можна вважати СоР ефективною і результативною? Якщо так, чому? Якщо ні, чому?</p>	<p>СоР отримує позитивну оцінку населення, оскільки сприяє зниженню рівня злочинності, дає змогу швидше реагувати на потреби громад, допомагає поліції вирішувати місцеві проблеми, сприяє більшій довірі громадян до поліції</p>
<p>Які супутні проблемні питання вдалося виявити?</p>	<p>Програмам СоР та їх реалізації можуть завадити нинішній економічний клімат і фінансова криза. Так, у деяких країнах особовий склад поліції скорочують або ж поліцейських частіше залучають до розслідування поточних подій, тому вони приділяють менше часу попереджувальній роботі в межах СоР</p>

Дискусія за круглим столом

Ознайомлення з будь-якими джерелами з питань СоР неодмінно засвідчує, що ця концепція має багато визначень і розумінь (на що ми неодноразово вказували і в цьому посібнику). Це розмаїття тлумачень стає ще помітнішим при порівнянні підходів до розуміння СоР у межах ЄС. На кожному з дискусійних заходів були присутніми національні представники в Мережі або їхні заступники. У вересневому круглому столі брали участь представники Кіпру, Чехії, Данії, Фінляндії, Ірландії, Італії, Литви, Румунії та Іспанії. Грудневий захід відвідали представники Австрії, Болгарії, Кіпру, Данії, Німеччини, Угорщини, Ірландії, Італії, Нідерландів, Румунії та Сполученого Королівства. Дискусія розгорталася навколо відповідей на запитання в анкеті.

Учасникам було запропоновано обговорити дефініцію СоР. Попри відмінності в організації СоР у різних країнах Європи, учасники обговорення дійшли повної згоди в певних аспектах, що стосуються основних принципів і засад СоР.

- *Поліцейська діяльність і громади.* В основу СоР покладено ідею зв'язку між поліцією та громадою, в якій вона функціонує, коли поліція є складником цієї громади і працює з нею на постійній основі. СоР існує **для громади** і проводиться **разом із громадою**. Але про яку саме громаду йдеться? Про всіх, хто живе на певній території? Про спільноти «трудожущих», домогосподарок, місцевих підприємців, молоді й т. ін.? З точки зору практики ці питання дуже цікаві й важливі. На них надходять дуже різні відповіді, що залежать від підходів до СоР у різних країнах ЄС. Утім, всі учасники дискусій дійшли висновку, що тут передусім йдеться про етичний аспект – про те, що поліція думає про громадян і як вона працює з ними. Головне – надавати громадянам належні послуги і отримувати за це їхню підтримку.

- *Гнучкість.* Поліція повинна реагувати на місцеві потреби й вимоги. Відповідні пріоритети мають визначати громади. Відтак, поліція повинна мати ресурси та можливості для вирішення не дуже значних, на перший погляд, проблем, які, однак, непокоять громадян. Наприклад, варто проводити зустрічі за участю населення, керівників органів місцевого врядування й поліції і разом визначати пріоритети в забезпеченні громадського порядку (концепція спільної відповідальності).

- *Помітність присутності та діяльності поліції* (безпосередньо на вулицях міста) може бути важливим аспектом СоР. Однак поліція не може перебувати одночасно всюди. Тому важливо, щоб у громадах розуміли, що поліція не може і не повинна усувати всі негаразди, які виникають на місцях.
- *Комунікаційні аспекти*. В засобах масової інформації часто висвітлюють тематику злочинності, через що страх перед злочинністю в населення зростає. Завданням поліцейських, залучених до СоР, є інформування громадян і надання їм достовірної інформації.
- *Наголос на **послугах***, які надаються поліцією населенню, а не на ***силових діях*** службовців.
- *Інтегрований підхід*. СоР не слід відокремлювати від роботи інших підрозділів поліції, а ідеї та принципи СоР мають лягти в основу світогляду всіх поліцейських. Навіть поліцейські групи особливого призначення при виконанні своїх обов'язків повинні пам'ятати про інтереси громади, на території якої їх викликали.

Додатки

Країна	Наявність / відсутність СоР	Хто керує	Складова поліції	Громадяни як СоР-поліцейські	Добровольці	Організаційна структура	СоР та інші групи / органи
AT Австрія	Добровільні дружини в приватному і (частково) державному житловому секторі	Приватні організації в співробітництві з правоохоронними відомствами і об'єднаннями громадян. В державному секторі – поліція	Так	Ні – спеціальні СоР-поліцейські відсутні	Приватні ініціативи здійснюються на добровільних засадах	Приватні об'єднання. Надання інформації з питань безпеки через поліцію = MBC	Страхові компанії, Торгівельно-економічна палата, Рада з питань безпеки
BE Бельгія	Так	Федеральна поліція	Так	Ні	Не безпосередньо	СоР розробляється і підтримується федеральною поліцією, але структурно включається в плани і щоденну діяльність всіх поліцейських структур на місцях	Партнерські відносини з соціальними та інституційними утвореннями (ї, найголовніше, з населенням) як одна з основ
BG Болгарія	Так	Поліція	Так	Ні	Ні	Постійна робоча група при MBC	Співпраця з муніципалітетами, школами, недержавними організаціями, іншими структурами
CY Кіпр	Так	Поліція	Так	Ні	Ні	В підпорядкуванні районних управлінь, але оперативний нагляд здійснюється штабом. За теоретичні аспекти відповідає заступник керівника поліції, але роботою поліцейських у рамках СоР керує Управління профілактики злочинності	Партнерські відносини з органами місцевої влади, недержавними організаціями, державними органами, групами громадян тощо
CZ Чехія	Так	Поліція громади	Так	Не як власне поліцейські, проте громадяни залучаються як співробітники та/або помічники поліцейських	Помічники працюють або як співробітники поліції, або як волонтери, залежно від виду програми, її моделі та заходів	Децентралізація передбачає, що на офіцера СоР покладаються відповідальність, прийняття рішень і звітність. Він має широкі дискреційні повноваження вирішувати за участю громади, що робити в конкретній громаді та як це робити	Активна співпраця з іншими державними органами, недержавними організаціями, приватними бізнесовими утвореннями, ЗМІ та членами громад

DE Німеччина	Так, але не як національна програма. Програма СоР створюється в кожній федеральній землі та громаді відповідно до місцевих потреб і адміністративних особливостей	Місцева поліція	Так. У деяких федеральних землях діє як добровільна поліція	Так, у деяких землях	В деяких землях при органах поліції діють добровільні поліцейські або безпекові формування; в інших землях у різноманітних проектах СоР беруть участь особи, які перебувають на поліцейській службі	Співпраця і круглі столи з партнерами, які представляють місцеві структури, – школами, судовими органами, службами з роботи з молоддю
DK Данія	СоР є не чітко визначеним методом роботи, а швидше загальною філософією поліцейської діяльності та її основою	Поліція	Так	Ні	12 поліцейських округів, кожен із яких має слідчу службу, оперативний відділ і місцеві загони	Керівник кожного місцевого поліцейського органу відповідає за повсякденні контакти з місцевими органами влади, в тому числі з питань запобігання злочинності. Така співпраця поліції з муніципалітетами та іншими структурами встановлюється вимогами закону і відбувається в рамках роботи місцевих рад із питань запобігання злочинності

EE Естонія	СоР вже кілька років є основним принципом діяльності естонської поліції	МВС разом із поліцією і прикордонним відомством	Так	Так	Так	Так	СоР має таку структуру: - поліцейські як службові особи, визначені в Законі про поліцейську і прикордонну службу; - помічники поліцейських (відповідно до окремого профільного закону); - органи правопорядку або посадові особи в кожному міському чи сільському муніципалітеті (відповідно до Закону про місцеve самоврядування). В кожному з підрозділів поліцейської і прикордонної служби (в 4 префектурах) призначається координатор	Співробітництво з партнерами (органами державної влади і місцевого самоврядування, службами охорони здоров'я і соціального забезпечення, приватними організаціями, волонтерами тощо) ведеться на основі угод, укладених письмово або досягнутих усно. Мета співпраці – усвідомлення лідерами громадської думки і місцевими політиками того, що добровільна участь у забезпеченні громадського порядку край важлива і що їх особистий позитивний приклад спонукає інших громадян брати участь у такій діяльності та підвищувати рівень безпеки життя в громадах
EL Греція	-	-	-	-	-	-	-	-
ES Іспанія	Так	Національна поліція, муніципальна поліція	Так	Ні, але громадяни залучаються в рамках програм співробітництва з місцевими жителями	Так	Провідним органом є Генеральний комісаріат публічного порядку в штаб-квартирі поліцейського корпусу. Аналогічні органи існують при регіональних штабах сил поліції. В поліцейських органах по всій країні є відділи охорони публічного порядку. Робота з громадянами ведеться на трьох рівнях: 1) розгляд скарг і заяв громадян; 2) профілактика злочинності як напрям діяльності оперативних служб. 3) участь громадян у спеціальних програмах	Постійна робота з офіційними представниками від громад і груп громадян. Офіційні представники від громад співпрацюють з усіма владними органами та іншими установами за передбаченими законом напрямками	

FI Фінляндія	-	-	-	-	-	-	-	-	-
FR Франція	-	-	-	-	-	-	-	-	-
HU Угорщина	-	-	-	-	-	-	-	-	-
IE Ірландія	Так	Поліція	Так	Так	Так	Так	Так	Так	Об'єднані комітети з питань поліцейської діяльності та місцеві дорадчі органи з питань охорони правопорядку забезпечують взаємодію між вищими керівниками поліції, місцевою владою, представниками державних органів і місцевого населення, добровольцями тощо шляхом консультацій, обговорень і напрацювання рекомендацій з питань поліцейської діяльності на місцях
IT Італія	Так	Поліція – Департамент публічної безпеки МВС	Так	Ні	Ні	Ні	Ні	Ні	Програма СоР спирається на ідею забезпечення порядку шляхом партнерської співпраці, що передбачає постійну взаємодію на місцевому рівні всіх державних і недержавних утворень
LT Литва	Так	(Місцева) поліція	Так	Так, в деяких громадах організовано групи самооборони і деякі з них надають допомогу поліції	Так	Так	Так	Так	Місцеві бізнесові структури та спільноти, політики, недержавні організації тощо

LU Люксембург	Місцева поліція	Поліція	Лише поліція	Ні	Ні	СоР є повсякденною діяльністю поліції. Окремої структури, яка відповідає б за таку роботу в цілому, не існує	Органи місцевої влади і зовнішні партнери (наприклад, керівники молодіжних організацій) залучаються до аналізу проблем правопорядку і злочинності на місцях для розробки планів профілактичної роботи
NL Нідерланди	Так	Поліція	Так	Так	Так	СоР є роботою національної поліції	Поліцейські співпрацюють у різних напрямках із місцевими органами, радами, школами і т. ін.
PL Польща	Не окрема програма, здійснюється впровадження окремих складових ідеології СоР в роботу місцевих органів поліції	Поліція	Так	Ні	Ні	При кожному муніципальному або регіональному поліцейському управлінні працюють дільничні інспектори	Дільничні мають тісно співпрацювати з усіма державними і приватними структурами, які діють на їхній території, для забезпечення громадського порядку та безпеки
PT Португалія	-	-	-	-	-	-	-
RO Румунія	Так, на рівні місцевої поліції. Чергування добровільних дружин не проводяться	Поліція	Так	Ні	Так	У складі Директорату з питань публічного порядку	Співпраця у рамках програм – проектів із профілактики злочинності та забезпечення правопорядку для більшої безпеки громадян і зменшення їх страху перед злочинністю

SK Словаччина	Заходи із протидії злочинності на муніципальному рівні	Поліція, посадові особи, які відповідають за відносини з іншими державними органами, недержавні організації	Так і ні	Члени громадських організацій беруть участь у заходах з профілактики злочинності, але не в рамках превентивних дій або програм, які реалізуються силами Корпусу поліції	Так	1. На муніципальному рівні працюють 8 координаторів попереджувальної діяльності, котрі відповідають за досягнення цілей згідно з ухваленою стратегією, і Комісія з питань запобігання злочинності та антисоціальним діям, у якій представлені державні й недержавні структури та громадські організації. Подібні комісії працюють також при органах місцевого самоврядування. 2. На регіональному рівні превентивні заходи проводяться поліцейськими служб профілактики і комунікацій регіональних управлінь Корпусу поліції. Вони наділені повноваженням розробляти і реалізовувати власні проекти та заходи залежно від ситуації на місцях. Попереджувальні заходи реалізуються у взаємодії з іншими службами Корпусу поліції. 3. На рівні 38 районних управлінь передбачено посаду офіцера з питань попередження злочинності, який відповідає за превентивну роботу в районі	Службовці муніципальної поліції, працівники освіти, діячі культури, місцеві організації Червоного Хреста Словаччини, пожежники, рятувальники, військові, муніципалітети, громадські об'єднання
SI Словенія	-	-	-	-	-	-	-
SE Швеція	-	-	-	-	-	-	-
UK Сполучене Королівство	Так	Поліція, Міністерство внутрішніх справ	Так, у партнерстві з громадами і державними структурами	Так, спеціально визначені та акредитовані особи (голови кварталних комітетів, охоронці торговельних комплексів, охоронці в лікарнях)	Так, спеціальні констеблі	По-різному, залежно від місцевих потреб	Більшість задіяних у СоР загонів і груп мають міцні стосунки з місцевими партнерами, часто в рамках спеціальних мереж, які опікуються питаннями безпеки і спільно з поліцією працюють над вирішенням проблем у громадах

Співробітники (офіцери) СоР

Країна	Повноваження поліцейських СоР	Уніформа	Підготовка	Кваліфікація / риси / навички	Функції та обов'язки
AT Австрія	-	-	-	-	-
BE Бельгія	Такі ж, як в інших поліцейських	Така ж, як в інших поліцейських	Передбачено спеціальну підготовку, зокрема, проведення курсів з медіації, навичок комунікації тощо	Комунікаційні навички 1. Уміння завоювати довіру партнерів і громадян 2. Вміння знаходити рішення 3. Уміння працювати з партнерами (внутрішніми та зовнішніми) однією командою	Поліцейський, задіяний в СоР, виконує не лише основні поліційні завдання, а й відповідає за певну територію або групу громадян і тому повнен здійснювати позитивний вплив на життя у громаді (наприклад, він вміти на основі спостереження мобілізувати колег на вирішення виявлених проблем)
BG Болгарія	Це звичайні поліцейські, які виконують повсякденні обов'язки і працюють із громадянами для вирішення проблем на місцевому рівні	Звичайна поліцейська уніформа	Отримують таку ж підготовку, як і всі інші поліцейські, плюс спеціальну підготовку (включаючи дистанційне навчання)	-	Звичайні поліцейські функції та обов'язки. До СоР залучають лише частину поліцейських
CY Кіпр	Такі ж, як в інших поліцейських	Така ж, як в інших поліцейських, відрізняються лише головний убір, краватка і еполети. На рукаві – емблема СоР. Поліцейські, які патрулюють вулиці на велосипедах, одягнені в особливий уніформу	Базове навчання тривалістю три тижні з такими курсами: навички спілкування, права людини, володіння комп'ютером, презентаційні навички, збирання інформації, підтримка потерпілих, розпізнавання людей з наркотичною залежністю і жертв залякування, планування та проведення заходів, соціальний поділ суспільства, питання расизму, медіація, робота з молоддю. Надалі на регулярній основі поліцейським пропонуються додаткові навчальні курси з конкретних тем – протидія торгівлі людьми та радикалізації, ефективне використання робочого часу тощо	1. Не менше ніж 3 роки поліцейського стажу 2. Глибокі знання у сфері поліцейської діяльності 3. Відсутність дисциплінарних стягнень 4. Дисциплінованість, позитивні риси характеру 5. Здатність встановлювати хороші міжособистісні стосунки	1. Підтримувати постійні прямі контакти з органами місцевої влади 2. Контролювати криміногенну ситуацію на своїй території 3. Вміти проводити заходи з попередження злочинності (самостійно чи у співпраці з іншими особами або службами)

CZ Чехія	Окрім виконання звичайних поліцейських завдань, офіцерів СоР заохочують розбудовувати відносини співпраці з громадами – на основі спільних цінностей і прагнень, а не з позицій жорстких вимог і надто суворого нагляду	Офіцери СоР носять таку ж уніформу, як і всі інші поліцейські. Добровільні помічники поліції носять характерне вбрання, завдяки якому їх розпізнають як помічників із питань протидії злочинності	Поліцейські СоР після закінчення навчання в академії проходять підвищення кваліфікації з наголосом на принципах і особливостях роботи в громадах. Їх заохочують творчо мислити, орієнтуватися в обстановці і вчасно діяти на випередження, уміти спілкуватися і аналізувати зібрану інформацію, втручатись у ситуації, коли йдеться про якість життя громадян, і підтримувати публічний порядок. Добровільних помічників навчають, як улагоджувати конфліктні ситуації, інформувати населення, разом із громадянами шукати оптимальне вирішення нагальної проблеми тощо	1. Уміння працювати самостійно і в команді 2. Потужні лідерські навички 3. Здатність залишатися спокійним під тиском або в непростій ситуації 4. Хороші навички спілкування і ведення переговорів. 5. Високі моральні якості та потужна мотивація	Робота із громадянами заради безпеки у громаді. Це передбачає улагодження конфліктних ситуацій, допомогу потерпілим, відвернення небажаних випадків, вирішення проблем, допомогу в подоланні страху, зниження рівня злочинності шляхом поліцейської та правозастосовчої діяльності. При цьому певний єдиний перелік обов'язків і функцій укласти неможливо – через різне розуміння стратегій СоР і той факт, що в різних місцевостях можуть знадобитися різні стратегії та різні формати роботи
DE Німеччина	Офіцери поліції наділені звичайними поліцейськими повноваженнями. Добровільні члени поліції мають дещо більше повноважень, ніж пересічні громадяни. Наприклад, вони мають право перевіряти документи. В Землі Baden-Württemberg добровольці наділені тим самим статусом, що й поліцейські	В деяких федеральних землях добровільні члени поліції носять поліцейську або спеціальну уніформу	Офіцери поліції проходять звичайну для поліцейських підготовку. Поліцейські-добровольці проходять спеціальну підготовку, зміст якої відрізняється в різних федеральних землях	Залежності від програми СоР, яка здійснюється в тому чи іншому регіоні	Загальнонаціонального переліку функцій немає, все залежить від конкретної місцевої програми
DK Данія	Така ж підготовка і такі ж повноваження, як у всіх інших поліцейських	-	-	-	-

<p>EE Естонія</p>	<p>1. Поліцейські мають обов'язки, права і організаційну структуру, встановлену законодавством про поліцію, і працюють у межах відповідної нормативно-правової бази</p> <p>2. Помічники поліцейських наділені правами, обов'язками і функціями, передбаченими Законом про помічників поліції, метою якого є залучення громадян до поліцейської діяльності для забезпечення публічної безпеки і правопорядку. Помічники поліції можуть діяти разом із поліцейськими або автономно</p> <p>3. Поліцейські підрозділи та посадові особи сільських і міських органів місцевого самоврядування не належать до поліції чи до прикордонної служби і не можуть виконувати обов'язки та функції поліції, але вони беруть участь у забезпеченні публічного порядку і здійснюють нагляд за дотриманням місцевого законодавства</p>	<p>Співробітники місцевих поліцейських формують носять форму з символікою своєї місцевості та інші позначки, які чітко відрізняють їх від поліцейських</p>		<p>1. Закон про поліцію та прикордонну службу встановлює основні завдання, обов'язки і права поліції та порядок прийняття на поліцейську службу, порядок проходження служби, пенсійного забезпечення тощо</p> <p>2. Помічники поліції можуть діяти разом із поліцейськими або автономно</p> <p>3. Поліцейські формування і посадові особи органів місцевого самоврядування в сільській місцевості наділені функціями зі здійснення нагляду, притягають до відповідальності за незначні порушення і проводять попереджувальну роботу</p>
<p>EL Греція</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

ES Іспанія	Такі ж функції, як у всіх поліцейських	Така ж уніформа, як у всіх інших поліцейських	Кожен співробітник поліції отримує підготовку, необхідну для виконання поставлених завдань, залежно від підпорядкування (три рівні)	Такі ж риси, кваліфікація та навички, які повинні мати всі інші поліцейські, плюс уміння спілкуватися з громадянами і встановлювати тривалі стосунки з людьми	Залежно від підпорядкування (три рівні), основними функціями є: 1) невідкладне реагування на випадки, які трапляються із громадянами; 2) вирішення проблем громадян; 3) отримання подань і пропозицій від громадян; 4) передавання інформації в Національний штаб
FI Фінляндія	-	-	-	-	-
FR Франція	-	-	-	-	-
HU Угорщина	-	-	-	-	-
IE Ірландія	1. Забезпечення правопорядку шляхом вжиття потрібних заходів або санкцій 2. Розробка і допомога в реалізації локальних програм протидії злочинності 3. Ефективне патрулювання для посилення впевненості громадян, зменшення страху перед злочинністю і покращання якості життя 4. Активна робота на засадах партнерства із громадою 5. Визначення і викорінення причин проблем у громаді шляхом застосування методології вирішення проблемних питань 6. Покращання взаємодії та спілкування між усіма прошарками суспільства і поліцейськими формуваними	Така ж уніформа, як у співробітників регулярних формувань поліції	Однорідний семінар з проблематики СоР, який містить такі складові: 1) історія та етика СоР; 2) національна модель СоР; 3) навички СоР; 4) організація відносин з клієнтами; 5) вирішення проблем (методологія SARA ¹); 6) методи попередження злочинності; 7) заходи із протидії злочинності	1. Уважне ставлення до потреб громади 2. Уміння вирішувати проблеми 3. Ефективне спілкування 4. Повага до прав людини та культурного розмаїття 5. Планувально-організаційні навички 6. Особиста відповідальність Основна мета – здійснювати охорону правопорядку шляхом залучення громадян, їхнього консультування і спільного вирішення проблем з урахуванням специфіки всіх етнічних та культурно-самобутніх груп	Ключові обов'язки, функції та завдання, пов'язані з навичками та рисами, необхідними для СоР

IT Італія	Як представники поліції або служби карабінерів офіцери СоР виконують відповідні обов'язки із протидії та попередження злочинності, насамперед шляхом забезпечення діалогу з громадянами задля отримання відомостей, які можуть стати в пригоді у поліцейській діяльності	Така ж форма, як у інших поліцейських чи карабінерів, але з характерними і добре помітними деталями – інакші светри, куртки, головні убори чи ремені, за якими громадянам легко ідентифікувати співробітників СоР	Офіцери СоР починають виконувати свої повноваження після навчання у спеціальних закладах, де у них формують навички спілкування з людьми та управління контактами з громадськістю шляхом застосування методологій вирішення проблем	Необхідне досконале вміння встановлювати і підтримувати контакти з людьми і спостерігати за тим, що відбувається навколо. Це розширяє знання і створює підстави для більш ефективного розслідування та попередження злочинів	<p>1. Офіцери СоР володіють професійними навичками, які вимагаються законом і формуються під час проходження спеціальної підготовки</p> <p>2. Офіцери СоР працюють відповідно до вимог поліцейських статутів і водночас постійно проводять поглиблений моніторинг ситуації та здійснюють спостереження за місцевістю (на патрульних машинах, мотоциклах, автомобілях спостереження і верхи)</p> <p>3. Офіцери СоР постійно спілкуються з жителями, надають їм інформацію та поради стосовно їхньої безпеки, вчасно інформують керівництво про будь-які випадки небезпеки і в разі необхідності застосовують заходи реагування відповідно до ситуації. Контакти із громадянами дають змогу збирати інформацію, важливу для правоохоронної роботи та підвищення кваліфікації</p>
LT Литва	Такі ж, як у інших поліцейських	Так ж форма, як у інших поліцейських	Спочатку – спеціальний курс підготовки при штабі поліції, включаючи теоретичну підготовку й ознайомлення з зарубіжним досвідом. Надалі – регулярне підвищення кваліфікації	Комунікабельність, зацікавленість, прязливість, ініціативність, розуміння потреб громади	Створення груп із охорони правопорядку на місцях у процесі постійного спілкування із громадами. Робота зі скаргами, реагування на адміністративні порушення, призначення штрафів або інших санкцій, реалізація превентивних програм
LU Люксембург	-	-	-	-	-

<p>NL Нідерланди</p>	<p>Такі ж повноваження, як у офіцерів поліції, але з певними обмеженнями (наприклад, заборона участі в діях, пов'язаних із високим рівнем ризику) 1. Добровольці в уніформі, які виконують статутні обов'язки поліції на певному рівні атестації 2. Добровольці, які не носять уніформу, надають послуги неоперативного характеру, допомагаючи поліцейським або своїми життєвими знаннями та навичками, або виконуючи запити чи надаючи адміністративну допомогу</p>	<p>Така ж форма, як у всіх інших поліцейських, з чітким позначенням звання (для сержантського складу)</p>	<p>Один рік підготовки</p>	<p>-</p>	<p>-</p>
<p>PL Польща</p>	<p>Такі ж повноваження, як у інших поліцейських</p>	<p>Така ж уніформа, як у всіх інших поліцейських</p>	<p>Під час базової підготовки (до прийняття на службу) необхідно пройти курс «Обов'язки дільничного». Після цього кожен співробітник прослуховує спеціальні курси (в школах поліції), необхідні для служби після призначення на посаду</p>	<p>Цей аспект нічим не врегульований, але кожен керівник органу поліції знає, що має поставити на таку роботу людину, яку правильно сприйматимуть і поважатимуть громадяни і яка має навички спілкування з людьми</p>	<p>До численних функцій дільничного входять, зокрема: 1) збирання даних про ризики, негативні соціальні явища та потенційні фактори небезпеки на підвідомчій території; 2) збирання інформації про небезпечних осіб, які потрапили у сферу уваги поліції; 3) тісна співпраця з місцевими жителями для підвищення рівня безпеки і впевненості та визначення пріоритетних проблем; 4) захист і підтримка жертв злочинів; 5) ініціювання та проведення заходів із попередження злочинності; 6) моніторинг ситуації в сім'ях, де були зареєстровані випадки побутового насильства; 7) співпраця з місцевими органами влади, школами, недержавними організаціями тощо</p>
<p>PT Португалія</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>	<p>-</p>

RO Румунія	Місцева поліція як складова частина національної поліції виконує обов'язки, передбачені законом, – забезпечує дотримання прав людини, здійснення заходів із попередження злочинності, протидії їй і забезпечує публічну безпеку	Так і ні: одні носять уніформу, інші працюють в цивільному одязі	1. Навчальний курс із навичок комунікації 2. Тренінг із розробки проєктів у сфері громадської безпеки та методології SARA 3. Курс із розслідування злочинів	Навички комунікації, уміння слухати, професійні поліцейські навички	1. Відстоювати інтереси та очікування місцевих громад і населення в цілому 2. Здійснювати моніторинг подій у громадах за місцем служби для розбудови співпраці між поліцією та громадянським суспільством (школи, церкви, бізнесові структури, органи місцевої влади тощо) для забезпечення правопорядку і підвищення рівня життя 3. Запобігати та протидіяти злочинності 4. Інформувати та консультувати громадян з питань права та встановлення процедур з метою попередження вчинення злочинів, зміцнення безпеки і зниження рівня злочинності 5. Розслідувати зареєстровані злочини за заявами потерпілих відповідно до вимог кримінального законодавства
SK Словаччина	Працівники муніципальної поліції можуть виконувати поліцейські обов'язки лише за наявності повної середньої або середньої спеціальної освіти та проходження повного курсу професійної підготовки для муніципальних поліцейських	Форма муніципальної поліції однакова по всій країні, а символіка залежить від рішення конкретної міської ради	Така ж підготовка, як для всіх інших офіцерів поліції: Співробітник державної поліції може стати офіцером, отримавши спеціальну поліцейську освіту, після не менш ніж двох років служби та отримання базової поліцейської підготовки в одному з навчальних закладів Поліцейського корпусу	Навички спілкування, здатність приймати рішення, відповідальність, належна моральність, знання іноземних мов та інформаційних технологій і т. ін.	Координація превентивних заходів на місцевому рівні, робота з дітьми, молоддю, людьми похилого віку і соціально уразливими групами громадян та з групами ризику, робота в рамках проєктів, що здійснюються центральними органами виконавчої влади з метою попередження злочинності (наприклад, одержання коштів, виділених на встановлення камер спостереження, облаштування дорожніх знаків «Обережно: школа!» тощо)
SI Словенія	-	-	-	-	-
SE Швеція	-	-	-	-	-

<p>УК Сполучене Королівство</p>	<p>20 стандартних повноважень плюс низка дискреційних повноважень, якими наділяє очільник місцевої поліції з огляду на місцеві пріоритети. Уряд вважає, що саме такі обмежені повноваження становлять основу перевагу учасників ініціатив СоР, оскільки уможливають досконале вивчення території і активну розбудову взаємин з місцевими жителями</p>	<p>Учасники ініціатив СоР носять уніформу, а на службових жетонах чітко зазначається їхній допоміжний статус (порівняно з оперативними працівниками поліції; див. с. 42-43 національного статуту СоР)</p>	<p>Див. с. 18 – 21 Положення про СоР (PCSO ACPO)</p>	<p>Див. Додаток G Положення про СоР (PCSO ACPO)</p>	<p>Див. с. 6-7 і Додаток G Положення про СоР (PCSO ACPO)</p>
---	---	---	--	---	--

Оцінка

Країна	Мета програми	Чи проводиться оцінка? Хто її проводить?	Чи ефективні програми СоР? Якщо так, чому? Якщо ні, чому?	Інші проблеми
AT Австрія	Краща поінформованість громадян. Заходи із запобігання квартирним, кишеньковим і шахрайським крадіжкам, грабежу та шахрайству	Так, оцінку здійснює Служба кримінальної розвідки, управління попередження злочинності та підтримки жертв злочинів	Ефективна на відповідних напрямках	-
BE Бельгія	Спільне прагнення до вищого рівня життя та обслуговування громадян	Оцінку проводять науковці	Результати оцінки позитивні	-
BG Болгарія	Покращення співпраці і взаємодії з громадянами, недержавними організаціями, іншими зацікавленими сторонами в інтересах безпеки і публічного порядку та забезпечення прав і свобод громадян	Так, кожних три роки	Програма ефективна, але є певні проблеми з фінансуванням, знаходженням потрібних партнерів і мотивуванням офіцерів поліції до участі у проектах СоР	-
CY Кіпр	Запобігання злочинності та зменшення страху громадян перед злочинністю. Розбудова відносин довіри між поліцією та населенням. Сплонукання громадян до участі у вирішенні спільних проблем. Допомога у вирішенні локальних проблем.	Так. Після започаткування програми в 2004 році її оцінку проводив спеціальний комітет при поліції. Потім, через три роки, оцінка проводилася Службою попередження злочинності, яка також взяла участь у розробці анкети, яку розповсюджували серед населення. Наразі Спеціальний комітет з питань роботи поліції розповсюджує ще одну оцінювальну анкету. Цього разу – серед поліцейських, які залучені або колись були залучені до проектів СоР	Відгуки громадян позитивні: поліцейські вирішують місцеві проблеми, люди почувалися безпечніше і знають, що їм є до кого звернутися в разі потреби	-
CZ Чехія	Запровадження стратегій організації поліційної діяльності, які сприяють регулярному використанню партнерських відносин і методів вирішення проблемних питань з метою виявлення негараздів, які виникають на рівні громад; застосування підходів і заходів, які заохочуватимуть громадян діяти як партнери поліції у профілактиці та протидії злочинності	Всі поточні проекти СоР підлягають регулярному моніторингу та оцінці. Процедури оцінки відрізняються залежно від категорії проекту, але наголос завжди ставиться на якісних, а не кількісних показниках, тобто на тому, наскільки успішно вирішуються проблеми, а не як швидко вони були вирішені	Для того, щоб стверджувати про повний успіх СоР, потрібна її оцінка у довшій перспективі. Всі дані, отримані після короткострокових оцінок, свідчать про те, що шлях був обраний правильно, проекти СоР виявилися корисними і до них позитивно ставляться всі залучені особи	-
DE Німеччина	Сформувати тісніші взаємини між поліцією та громадянами, розуміти потреби одне одного і реагувати в потрібний у конкретних умовах спосіб на конкретні місцеві пріоритети в попередженні та протидії злочинності шляхом злагодженої роботи всіх осіб	Оцінка відрізняється залежно від конкретного проекту. Наприклад, робота добровільних формувань оцінювалася як пілотний проект, і після оцінки ця практика була поширена на інші громади регіону.	Залежить від проекту	-

DK Данія	<p>1. Децентралізація діяльності поліції</p> <p>2. Робота разом з місцевими громадами</p> <p>3. Наголос на попередженні</p> <p>4. Приділення більшої уваги ставленню громадян (суб'єктивному) до безпеки у громаді</p>	<p>Так. Шість перших експериментальних проектів були оцінені двома експертами</p>	<p>Здобутки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - зменшення рівня злочинності; - школи, муніципалітети тощо вважають, що тепер їм легше контактувати з поліцією <p>Не виконано:</p> <ul style="list-style-type: none"> - під час реалізації проекту суб'єктивне ставлення громадян до рівня безпеки було слабшим, ніж у середньому в країні - поліції не вдалося збільшити видимість власної роботи у сприйнятті громадян 	-
EE Естонія	<p>Принципи СоР:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Встановлення пріоритетних потреб громадян 2. Розташування поліцейських відділків у правильних обраних місцях (для оптимізації мережевих зв'язків і доступності) 3. Організація патрулювання на основі аналізу часових і просторових факторів 4. Неодмінне врахування місцевих умов 5. Децентралізація 6. Спрямування діяльності на вирішення конкретних проблем 7. Висока якість послуг 8. Максимальні обсяги співробітництва 9. Залучення добровольців 	<p>Так</p>	<p>СоР високо оцінюється політиками, громадянами і поліцією. Члени громад допомагають як добровольці (наприклад, як помічники поліції, у складі дружин). В країні та на місцях з'явилися мережі з попередження злочинності. Рівень довіри громадян до поліції сягнув 85%. Поліцейські мають у своєму розпорядженні сучасні інформаційні технології, необхідне устаткування, автомобілі тощо.</p>	<p>Через зменшення бюджетних асигнувань кількість поліцейських (в тому числі залучених до СоР) скорочується, поліцейські частіше змушені вдаватися до заходів реагування і відтак мають менше часу на виконання завдань СоР</p>
EL Греція	-	-	-	-
ES Іспанія	<p>Основна мета – попередження злочинності шляхом поєднання таких чинників:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) створення придатного для співжиття середовища; 2) прями постійні відносини із групами громадян; 3) спільна відповідальність за організацію поліцейської діяльності; 4) визначення цілей і стратегій з огляду на вирішення наявних проблем; 5) більша гнучкість планів роботи; 6) децентралізація порядку прийняття рішень із прийняттям рішень на рівні, який найбільш відповідає конкретним обставинам; 7) оцінка діяльності за якісними показниками. 	<p>Раз на місяць, на трьох рівнях:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Регіональний штаб (управління публічного порядку) 2.Генеральний комісаріат з питань публічного порядку (оцінка місцевих програм залучення громадян і відповідних заходів) 3.Генеральний директорат із питань поліції (в особі заступника з оперативних питань із залученням головного управління моніторингу та оперативного контролю) 	<p>Рівень злочинності зменшився і продовжує зменшуватись</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. За даними загальнонаціональної статистики, іспанці вважають Поліцейський корпус одним із найкращих інститутів держави 2. В рамках проекту Kontigo встановлено зворотний зв'язок громадян з поліцією (через twitter). Отримані дані свідчать про потужну суспільну підтримку нинішньої поліцейської стратегії 	-

FI Фінляндія	-	-	-	-	-
FR Франція	-	-	-	-	-
HU Угорщина	-	-	-	-	-
IE Ірландія	1. Забезпечити регулярні, доступні та помітні послуги поліції громадам 2. Запровадити ефективний для співпраці з громадянами механізм задоволення потреб місцевих громад і забезпечення зворотного зв'язку 3. Ініціювати вирішення нагальних проблем діями, визначеними спільно з громадами, боротися з антисоціальною поведінкою і злочинністю шляхом цілеспрямованих правозастосовчих ініціатив, попереджувальних заходів та дій, які мають на меті зменшення показників порушень 4. Враховувати побажання і потреби громад в пошуку дій та заходів, які зменшують страх перед злочинністю 5. Налагодити змістовне спілкування з молоддю і розбудовувати стосунки з нею в позитивному ключі з метою підвищення рівня особистої та публічної безпеки 6. Здійснювати управління власною діяльністю із залученням громадян та інших осіб і удосконалювати власну організаційну структуру, передбачивши винагороди за відмінну службу, належне управління та уміння розв'язувати проблеми 7. Посилити стратегії комунікації, які сприяють досягненню цілей СоР 8. Звітувати перед громадами, яким служать поліцейські	Ні	Опитування громадської думки, проведене в 2008 році, показало, що 81 % громадян задоволені послугами поліції (див. www.garda.ie)	Ускладнення можуть виникнути через макроекономічні зміни та їх вплив на бюджетні органи країни. Згідно з Національним планом економічної стабілізації, кількість службовців поліції має зменшитися з 14,5 тисяч у 2009 році до 13 тисяч у 2014 році. Отже, першочергову увагу слід приділяти правильному розміщенню наявних людських ресурсів, щоб від скорочення кількості поліцейських не постраждали громади	

IT Італія	<p>Мета – підтримувати і посилювати взаємну довіру та співпрацю між поліцією та громадами, що дасть змогу знизити рівень злочинності та зменшити поширене серед населення почуття небезпеки. Це, відтак, дасть змогу докраще розуміти ситуацію, яка склалася в суспільстві, та забезпечити кращу взаємодію між громадянами та інститутами держави, створить підстави для більш ефективного збирання новин та інформації, сприятиме злагодженому поєднанню двох основних правоохоронних стратегій – попередження і правозастосування</p>	<p>Компетентні органи оцінюють такі проекти як і будь-які інші дії поліції. Спільна система показників виконаної діяльності, яка застосовується обома правоохоронними відомствами, задіяними в СоР, дає змогу оцінити ефективність вжитих заходів</p>	<p>3 моменту започаткування СоР поширилася по всій країні й дає позитивні результати, попри зростання занепокоєння громадян щодо власної безпеки. СоР стала невід’ємним і необхідним складником загальної системи безпеки</p>	-
LT Литва	<p>Основна увага – потребам і побажанням громад, щоб знайти шлях і засоби усунення таких побоювань. Ще однією метою є забезпечення безпечного і стабільного середовища для життя громад</p>	<p>Внутрішня оцінка</p>	<p>Створюються міцні, позбавлені офіціозу зв’язки між членами громад і органами влади, завдяки чому можна знайти більше способів забезпечення життя громад і суспільства. Такі зв’язки також посилюють постійну присутність поліції у громаді, що забезпечує більш оперативне реагування на потреби місцевої спільноти</p>	-
LU Люксембург	-	-	-	-
NL Нідерланди	<p>Головна мета - безпека і порядок у суспільстві</p>	<p>Щодо СоР подаються різноманітні звіти</p>	<p>Що стосується легітимності та ентузіазму громадян, то відповідь безумовно позитивна. Так само, на нашу думку, як і щодо підвищення рівня безпеки в громадах, оскільки СоР дає змогу громадянам і органам влади вчасно вдаватися до профілактичних заходів. Утім, припущення щодо такого позитивного впливу не підтверджується якимись надійними даними – хоча б тому, що в Європі немає іншої системи, яку можна було би порівняти з нідерландською</p>	-
PL Польща	<p>Безпека суспільства і боротьба зі злочинністю та негативними соціальними явищами шляхом забезпечення дієвої співпраці між поліцією та громадянами</p>	<p>Ні – адже це не програма, а складова частина польської системи</p>	-	-
PT Португалія	-	-	-	-

RO Румунія	Покращення ситуації в боротьбі зі злочинністю (вирішення конфліктів, співпраця з населенням, зменшення страху перед злочинністю)	Так. Її здійснює керівництво Інспекційної служби Румунської національної поліції	Так, адже СоР передусім має забезпечувати правопорядок і безпеку шляхом інформування та навчання громадян тому, як не стати жертвами злочинів	-
SK Словаччина	Ціллю є ліквідація чинників і умов, які призводять до злочинів та інших антисоціальних дій. СоР також має зменшити ювенальну злочинність, підвищити дисципліну автотранспортного руху та підняти рівень правосвідомості громадян	Так, оцінка проводиться щороку, а відповідні дані подаються уряду Словачької Республіки	Проекти розміщення камер спостереження в містах і селищах високо оцінюються як такі, що сприяють більшій безпеці жителів і загалом призводять до зменшення злочинності. Національні проекти, які виконуються в рамках діяльності Поліцейського корпусу, з самого початку планувалися як такі, що відповідають критеріям ефективності. Такі проекти мають чітко визначені завдання, систематично реалізуються на довгостроковій основі поліцейськими, котрі отримали відповідну спеціальну підготовку і працюють з цільовими групами, які отримують достатні обсяги інформації. Ефективність проектів оцінюється за допомогою проведення опитувань. Муніципальна поліція в рамках СоР працює спільно з партнерами за такими, як попередження напругами аварій на дорогах, профілактична робота з громадянами похилого віку, роз'яснювальна робота в школах щодо відповідальності за злочини та щодо вживання алкоголю, тютюну і т.ін.	-
SI Словенія	-	-	-	-
SE Швеція	-	-	-	-

<p>UK Сполучене Королівство</p>	<p>Поліцейська робота дає змогу громадянам переконатися у присутності правоохоронців за місцем їх проживання, а також дає місцевим жителям:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) доступ до місцевих поліцейських органів через відому їм контактну особу; 2) можливість вплинути на визначення пріоритетів поліцейської роботи в громаді; 3) можливість діяти спільно з партнерами і загалом 4) відповіді на питання, готові рішення і зворотний зв'язок щодо того, що було зроблено 	<p>Міністерство внутрішніх справ оцінило пілотну програму перед її випробуваннями в інших регіонах країни.</p> <p>Література з теми:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Tuffin R., Morris J. and Poole A. (2006) An Evaluation of the Impact of the National Reassurance Policing Programme. London: Home Office. 2. Quinton P. and Morris J. (2008) Neighbourhood Policing: The Impact of Piloting and Early National Implementation. London: Home Office. 3. Dalgleish D. and Myhill A. (2004) Reassuring the Public: A Review of International Policing Interventions. London: Home Office 4. Myhill A. and Beak K. (2008) Public Confidence in the Police. London: National Policing Improvement Agency. 5. Myhill A. and Quinton P. (2009) Confidence, Neighbourhood Policing, and Contact: Drawing Together the Evidence. Policing: A Journal of Policy and Practice, 4 (3): 273-281. 6. Myhill A. (2006) Community Engagement in Policing: Lessons from the Literature. London: Home Office. 7. Lloyd K. and Foster J. (2009) Citizen focus and community engagement: a review of the literature. London: Police Foundation 	<p>Наведені в доповідних матеріалах дані переконливо свідчать про те, що позитивні зміни за кількома ключовими показниками, включаючи злочинність, сприйняття антисоціальної поведінки, відчуття безпеки в темний час доби і довіру населення до поліції, були досягнуті завдяки реалізації Національної програми поліцейської профілактичної діяльності. Британці помітили і докладені поліцією зусилля, і реальні зміни після вирішення проблем на основі попереднього аналізу ситуації та вжиття заходів у партнерстві з іншими залученими органами й особами. Отримані дані також дають підстави для висновку, що більша помітність діяльності поліції й особисте знайомство з поліцейськими самі по собі не призвели б до подібних змін у сприйнятті поліції громадянами. Відтак, можна сподіватися, що розгортання поліцейської роботи на національному рівні, в разі її правильної реалізації, може значно покращити показники рівня злочинності, довіри громадян до поліції, відчуття безпеки і сприйняття антисоціальної поведінки.</p> <p>Пілотне випробування нових форматів поліцейської роботи на локальному рівні засвідчило позитивний вплив на показники віктимізації, сприйняття антисоціальної поведінки й довіри населення до поліції. Подальші дослідження довели, що переважна більшість таких покращень давала подібний позитивний ефект і в тривалішій перспективі. Зокрема, важливим є те, що всі три ініціативи – піше патрулювання, залучення громадян і спільне вирішення проблем – значною мірою вплинули на зростання рівня довіри населення до поліції</p>
---	---	--	--

(Footnotes)

* Методологія SARA використовується у поліцейській діяльності, орієнтованій на вирішення проблем. SARA – аббревіатура (від Scanning, Analysis, Response and Assessment – сканування, аналіз, відповідь, оцінка) (прим. ред.).

Частина 3.

Результати експертної наради щодо
поліцейської діяльності,
орієнтованої на громаду, і радикалізації

**Поліцейська діяльність,
орієнтована на громаду,
і радикалізація**

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, і радикалізація

Вступ⁷

Одна з далекосяжних цілей EUCPN полягає в покращенні обізнаності (на рівні Європейського Союзу) про запобігання злочинності та у сприянні розробці злагодженого всеєвропейського підходу до попередження злочинності на основі активізації співробітництва всіх залучених до такої діяльності осіб. При цьому важливо не випустити з поля зору реальні потреби тих, хто розробляє місцеві програми та проекти, і тих, хто їх втілює. Більш того, збираючи разом політиків, практиків і вчених, EUCPN спонукає їх до співпраці, обміну досвідом і поширення знань про передові методи діяльності на місцевому та національному рівнях. Це може допомогти в розробці стратегій і заходів із попередження злочинності, в тому числі на рівні всього ЄС.

Цей посібник теж розроблений «на перетині» різних цілей і відображає відповідні підходи, методи і завдання. Він поєднує суспільний аспект поліцейських ініціатив у громадах з таким актуальним для Європи явищем, як радикалізація, і зводить разом окремі фахові міркування та локально накопичений досвід, відтак створюючи унікальну платформу для професійної дискусії. Експертне обговорення теми радикалізації спиралося на два приклади з реального життя і мало на меті дослідити відповідний потенціал СоР (з усіма позитивними і негативними аспектами) для запобігання радикалізації. Узагальнені результати дискусії наведені в посібнику й супроводжуються рекомендаціями щодо інформування та підтримки як розробників суміжних програм у країнах і на місцях, так і всіх тих, кому доведеться реалізовувати такі програми.

Цей документ слід розглядати як своєрідний вступ до зазначеної тематики. Обидві концепції – СоР і радикалізації – самі по собі дуже складні, а разом взагалі подібні до лабіринту, в якому дуже легко заблукати. Отже, перш за все слід пам'ятати про те, що якогось єдино вірного шляху немає! Ми радимо читати цей посібник всім, хто цікавиться або займається питаннями попередження злочинності та відвернення радикалізації при здійсненні поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, і сподіваємось, що він стане для них насамперед джерелом натхнення.

⁷ Belinda Wijckmans, штатний дослідник Секретаріату EUCPN, e-mail: eucpn@ibz.eu, проф. Els Enhus (кафедра кримінології Вільного університету Брюсселя, e-mail: aeenhus@vub.ac.be)

Експерти, які брали участь у нараді

Пані Els Claus, поліцейська зона Брюссель-Захід, Бельгія

Пан Jean-Pierre Devos, Федеральна поліція – проект CoPPRa, Бельгія

Пан Hans de Wit, поліція Нідерландів

Пані Sofie D’Hulster, Центр рівних можливостей і протидії расизму, Бельгія

Пан Damian Gadzinowski, Європейська Комісія, Генеральний директорат внутрішніх справ, Відділ криза-менеджементу і боротьби з тероризмом, ЄС

Пані Olivia Huyvrieg, Європейська Комісія, Генеральний директорат внутрішніх справ, Відділ криза-менеджементу і боротьби з тероризмом, ЄС

Пані Karen-Lise Johansen, Міністерство з соціальних питань та інтеграції, відділ з питань забезпечення демократії, Данія

Пан Jonathan O’Mahony, поліція Ірландії, відділ расового і культурного розмаїття

Пан Rob Out, проект CoPPRa, Бельгія

Пані Kelly Simcock, Мережа дослідження проблем радикалізації, Сполучене Королівство

Пані Andrea Weiszer, Міністерство внутрішніх справ, департамент європейського співробітництва, національний представник в EUCPN, Угорщина

Модераторами дискусії були проф. Els Enhus з Вільного університету (Брюссель) і Belinda Wijckmans з секретаріату EUCPN.

Учасники дискусії вдячні Noël Klima і Rosita Vanhauwaert з секретаріату EUCPN за надану підтримку і допомогу.

В цьому контексті окрема подяка адресована панові Stephen White – колишньому високопосадовцеві британської поліції, а нині заступникові очільника групи Soufan, яка під егідою Катарської міжнародної академії безпекових студій (QIASS) досліджує питання протидії насильницькому екстремізму. Він не зміг особисто взяти участь у семінарі, але люб’язно поділився власним досвідом і надіслав корисні коментарі та пропозиції щодо вдосконалення попереднього варіанту цього документа.

Що таке CoP?

При запровадженні тієї чи іншої концепції насамперед необхідно дати її чітке та зрозуміле визначення. Втім, знайомство з науковими джерелами з питань CoP свідчить про відсутність єдиної узгодженої дефініції. CoP (community policing) – це термін, що використовується в різноманітних контекстах у різному значенні й має широкий спектр проявів на практиці. Одну зі спроб визначення CoP зафіксував Кримінологічний словник Sage Dictionary of Criminology (2001)⁸:

«Філософія поліцейської діяльності, яка пропагує стратегії розв'язання проблем спільно з громадами для розуміння основних причин злочинності та правопорушень і для впливу на страх громадян перед злочинністю. Основною метою поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду, визнається покращення якості життя місцевих громад.»

Загалом усі наявні визначення CoP мають спільні змістовні складники, які відображають кілька ключових концепцій⁹. Це, наприклад:

- взаємодія і партнерські відносини між поліцією та громадами;
- підзвітність;
- розбудова взаємної довіри;
- вирішення проблем з огляду на потреби і бажання громад;
- орієнтація на надання послуг громадянам;
- децентралізація діяльності;
- лідерство.

Таким чином, роль поліції вже не просто полягає в забезпеченні правопорядку шляхом застосування сили чи примусу, а й передбачає надання послуг – **«для громадян і разом із громадянами»**¹⁰. Як підсумок дискусії можна навести слова одного з її учасників:

«Поліцейська робота – це дещо більше, ніж просто «ловити поганих хлопців»

⁸ McLaughlin E. & J. Muncie (2001). The Sage dictionary of criminology. London: Sage.

⁹ Наприклад, див. Somerville P. (2009) Understanding community policing. Policing: An International Journal of Police Strategies & Management, 32(2): 261–277. Також див. ірландський матеріал http://www.oireachtas.ie/parliament/media/housesoftheoireachtas/libraryresearch/spotlights/Spotlight_Community_Policing_Final_Draft_124340.pdf

¹⁰ White S. (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

Практичні прояви СоР

Більшість експертів погоджується, що між теорією та практикою досі існує великий розрив. Його причиною є, передусім, відсутність юридичної дефініції СоР як явища або як принципу. Більш того, в ефективності СоР переконані далеко не всі, а очікування від СоР інколи теж дуже різняться.

Відсутність єдиної й однозначної дефініції призводить до того, що «під вивіскою» СоР опиняється безліч різних стратегій, проектів і методів практичної роботи. Це яскраво ілюструє розмаїття вживаних у Європі заходів (див., зокрема, результати дискусій за круглим столом і наведений нижче список проектів, які претендують на нагороду ЕСРА): від масштабних програм, що виконуються під керівництвом поліції, до локальних громадянських ініціатив з охорони порядку власними силами; від випадків широкого залучення волонтерів, які не пройшли навіть базової підготовки, до чітко регламентованих дій лише спеціально задіяних поліцейських, зобов'язаних бути в уніформі та з жетонами. При цьому ключові й поточні рішення теж можуть прийматися як на найвищому національному рівні, так і на місцях.

Ще одним аспектом, який видається дуже важливим у теорії, але не надто легко втілюється на практиці, є ідея про те, що СоР є не якоюсь ізольованою програмою або ж низкою функцій окремого поліцейського управління чи відділку, а цілою **філософією або ідеологією**. Принципи СоР мають лягти в основу всієї роботи поліції. Це означає, що не лише на одному, а на всіх рівнях поліції слід розуміти принципи та практику СоР і дотримуватись їх.

Оскільки будь-яка принципова зміна у ставленні до певного явища забирає багато часу, а процес буде успішним лише тоді, коли починається з основ, насамперед потрібне спільне бачення суті СоР та її основних цілей. Далі потрібен чіткий і підкріплений належними ресурсами (фінансовими, технологічними, кадровими) стратегічний план досягнення таких цілей¹¹.

«Поліцейський на велосипеді – це ще не СоР!»

11 White S. (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

Нарешті, справжні зміни у практичній роботі потребують змін у світогляді – як поліції, так і широких верств населення. Цьому можуть сприяти, наприклад, проведення навчальних курсів для розвитку у поліцейських навичок спілкування, ведення переговорів і формування довірчих стосунків із людьми з одночасним роз’ясненням громадянам того, що поліція – дещо більше, ніж орган держави.

СоР і запобігання радикалізації

Радикалізація як складний процес

Попри відсутність повної згоди щодо змісту поняття радикалізації, більшість дослідників погоджується з тим, що радикалізація безумовно є **складним процесом**, під час якого зростає готовність окремих індивідів чи груп осіб здійснити зміни у суспільстві¹². Це проявляється в мисленні таких осіб, їхньому світосприйнятті й/ або поведінці.

У цьому контексті слід зауважити, що бути радикалом – не означає стати екстремістом, який готовий до насильницьких дій. Радикалізація як процес автоматично не веде до насильства, екстремізму чи тероризму і не є процесом, прив’язаним до якоїсь однієї політичної чи релігійної ідеології.

Таке бачення віддзеркалене в пріоритетах, визначених Європейською Комісією¹³: *«Радикалізація і вербування терористів не обмежуються якоюсь однією вірою або політичною ідеологією. Це найкраще підтверджується тим фактом, що Європа за всю свою історію відчула на собі різні типи тероризму. Важливо підкреслити, що переважна більшість європейців, незалежно від вірувань або політичних переконань, відкидають терористичну ідеологію як таку. Навіть серед незначної кількості тих, хто не заперечує таку ідеологію в цілому, лише декілька стають на шлях тероризму. Попередження радикалізації та вербування терористів спрацює лише за умови, що ми надалі будемо віддано поважати дотримання основних прав, сприяти інтеграції та культурному діалогу і боротися з дискримінацією».*

¹² Див. зокрема, Mandel D.R.(2010) Radicalization: What does it mean?, in T. Pick & A. Speckhard (Eds.) Indigenous terrorism: Understanding and addressing the root causes of radicalisation among groups with an immigrant heritage in Europe. Amsterdam: IOS Press, або Gielen A.-J. (2008) Radicalisering en identiteit. Radicale rechtse en moslimjongeren vergeleken. Aksant: Amsterdam.

¹³ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/crisisand-terrorism/radicalisation/index_en.htm.

Чому СоР?

«Всі інциденти мають місцевий характер або ж починаються як місцеві!»

З огляду на широту і складність проблеми більш ефективним як превентивна стратегія, напевно, виявиться так званий горизонтальний підхід¹⁴, тобто тісна співпраця між громадянами і поліцією на основі міжкультурального діалогу та партнерських відносин між різними відомствами. Європейська Комісія поділяє таку позицію і визнає важливість місцевого втручання:

«Радикалізацію, яка може призвести до актів тероризму, краще стримувати на рівні, якомога ближчому до найбільш уразливих осіб. Це потребує тісного співробітництва з органами місцевої влади та громадянським суспільством».

White у цьому ж контексті зазначає¹⁵:

«Деякі мотивації та причини радикальних насильницьких дій породжуються незадоволенням на місцях, а не глобальною політикою. Відтак, можливі рішення теж варто шукати на низовому рівні, на місцях, безпосередньо в громадах».

З цього випливає, що СоР стає важливим складником запобігання радикалізації.

Але що це означає на практиці? І як саме місцеве населення може у цьому допомогти?

Перш за все, співпраця між місцевими поліцейськими (з якими люди вступають у перший контакт) та іншими зацікавленими сторонами (органами влади і місцевого врядування, молодіжними групами, релігійними лідерами, представниками громад, сім'ями тощо) може зіграти найважливішу роль у виявленні тих осіб, які належать до груп ризику під кутом зору можливої радикалізації, що надалі може спонукати їх стати на шлях злочинів і тероризму.

Окрім тих ознак СоР, які описані в дослідницькій літературі та викладені вище, експерти під час фахової дискусії на семінарі окремо вказали на такі її актуальні в цьому контексті властивості:

¹⁴ Див. White S. & K. McEvoy (2012) Countering Violent Extremism: Community Engagement Programmes In Europe. QIASS-report: <http://qiass.org/news/details/?NewsId=39>

¹⁵ White S. (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

- **Відносини партнерства і співробітництва («горизонтальний підхід»)**. Як було сказано вище, найбільш характерною рисою СоР є спільна робота різних людей, що можлива лише на основі розбудови формальних і неформальних відносин між задіяними структурами і організаціями. Основною перевагою співробітництва є обмін інформацією між людьми, тобто збирання інформації про наявний на місцях досвід. Переконаливими прикладами цього слугують дієві контакти між навчальними закладами, соціальними службами і органами поліції в Данії та громадські ради в Сполученому Королівстві¹⁶ (див. Частина 4): в таких форматах обговорюються різноманітні питання, в тому числі запобігання радикалізації.

Інколи певним соціальним партнерам і організаціям буває непросто встановити відносини співпраці з поліцією. Адже поліція часто з'являється тоді, коли треба вже не запобігати, а протидіяти чи долати наслідки окремих злочинних посягань, і різні люди, що є представниками різних культур, по-різному ставляться до поліції. Отже, встановлення належного співробітництва є тривалим процесом і потребує долучення усіх зацікавлених сторін. Проте вірогідність надходження до поліції потрібної їй інформації зростає в тих громадах, де стосунки між поліцією і місцевими жителями розвиваються в обох напрямках і вважаються потрібними **завжди**, а не лише тоді, коли виникає загроза безпеці чи надзвичайна подія.

- **Довіра і легітимність**. Завоювання довіри і авторитету серед населення є, мабуть, іще важливішим. Такий підхід передбачає відмову від спілкування з позиції відомчих повноважень на користь уважного та поважного ставлення до громадян.

У кожному суспільстві існують норми та приписи, запроваджені державою або владою (так звана сила закону, або ж нормативно-правова вертикаль), і цих норм і приписів необхідно дотримуватись. Однак, насправді оцінку ситуації, яка склалася у громаді, часто доводиться здійснювати на основі того, що відбувається навколо і на очах рядового поліцейського, який несе чергування у своєму районі.

З цього випливає, що інколи довіра населення до поліції та оцінка її дій як законних значною мірою залежить від того, як саме поліція застосовує надані їй повноваження. Якщо чинні норми застосовуватимуться надто суворо, дії поліції не сприйматимуться як легітимні. Це не означає, що поліція повинна заплющувати очі на окремі порушення –

¹⁶ Наприклад, див. <http://www.derby.gov.uk/council-and-democracy/neighbourhood-partnerships/information/>

вона має виважено оцінювати кожну ситуацію і справедливо ставитися до людей, які в неї потрапили.

Наприклад, якщо узбіччя вулиці упродовж тижнів заблоковане через прокладання асфальту, не варто прискіпливо штрафувати тих, хто припаркується там, де просто знайшов вільне місце, інакше місцеві жителі почнуть дратуватись і між ними та поліцією виникатиме більше непорозумінь.

Однак, СоР – це не тільки гра в «доброго копа», як в американському кіно, бо правопорядок є правопорядком і його треба підтримувати. Тому поліцейським завжди потрібно шукати і знаходити компроміс у відносинах із громадянами.

- **Комунікація.** Для поліцейських дуже важливо бути зрозумілими громаді та відкритими для неї, тобто вміти спілкуватися із громадянами. Тоді буде легше щось роз'яснити людям або ж переконати їх у тому, чому щось треба робити саме так, а не інакше. На це часто йде багато часу. Необхідні також певні навички ведення перемовин із громадянами (що потребує від поліцейських вміння не тільки говорити, а й, що важливіше, – слухати і чути), адже в багатьох ситуаціях існує не одне правильне рішення, а кілька його варіантів.
- **Широта поглядів.** Поліцейським не завжди легко сприймати громадян такими, які вони є, без так званих професійних упереджень, оскільки вони звикли оцінювати людей за критеріями законослухняність/проблемність. Новому сприйняттю треба вчитися, інакше систему не змінити.
- **Підвищення кваліфікації та опанування нових навичок.** Позитив у стосунках із громадою сформується лише в разі постійного навчання й оволодіння потрібними навичками. В цьому сенсі важливим першим кроком є виокремлення/залучення тих поліцейських, які добре вміють спілкуватися і розмовляти з людьми.

Наприклад, набагато легше працювати тим поліцейським, яких навчають, як слід поводитися, увійшовши до мечеті, школи, жіночого клубу і т. ін. У Великій Британії цьому навчають дільничних інспекторів. Але наскільки глибоким має бути таке навчання? Як довго воно має тривати? Чи є на нього кошти? Наскільки докладно слід вивчати подібні

аспекти? Крім того, весь час з'являються нові проблеми, реалії та пріоритети, через що підвищення кваліфікації в цьому відношенні стає ще складнішим.

Отже, якщо поліція зможе усунути проблемні питання і невдоволення в громадах (а не загострювати їх, свідомо чи ненавмисно), вона справді зуміє запобігати деяким злочинам, зокрема на ґрунті нетерпимості. Використання і дослідження прикладів з реального життя і навіть запрошення колишніх терористів та інших злочинців, які вже відбули покарання, на навчальні заходи допоможе службовцям зрозуміти, що саме спонукає людину, яка просто «у щось вірить», ставати на шлях протизаконних дій.

- **Попередження.** Головне в попередженні – діяти проактивно, тобто на випередження, хоча наразі наголос дедалі частіше ставлять на реагуванні, а не на запобіганні. Більш того, дослідники СоР не завжди наголошують на попередженні як на ключовому складникові поліцейської діяльності, орієнтованої на громаду. Відтак, цей бік питання потребує більшої уваги.

Два приклади: дослідження під мікроскопом

На експертній нараді було представлено два проекти, які зараз реалізуються. Це бельгійський проект CoPPRa (СоР і попередження радикалізації)¹⁷ і данський «Методи протидії радикалізації: консультування і наставництво»¹⁸. Після презентацій учасники наради обговорили плюси і мінуси цих проектів, їхні здобутки та перепони в контексті запобігання радикалізації.

Після стислого опису проектів ми наведемо деякі результати проведеної дискусії, пов'язавши їх із викладеними вище концепціями СоР і радикалізації. Ми не маємо наміру порівнювати названі два проекти, бо це неможливо з огляду на їх зміст і це не має сенсу через їхні самобутні підходи, визначені цілі та специфіку розробки й реалізації. Бельгійський і данський проекти просто використано як приклади для поглиблення наших знань про різноманітні стратегії запобігання явищу радикалізації.

¹⁷ <https://www.counterextremism.org/resources/details/id/117/coppra-community-policing-and-the-prevention-of-radicalisation>

¹⁸ <http://www.sm.dk/Publikationer/Sider/VisPublikation.aspx?Publication=569>

Проект CoPPRa

Опис

Проект CoPPRa розпочався в 2010 році під час головування Бельгії в ЄС і мав на меті створення інструментарію попередження терористичних актів шляхом раннього виявлення можливих ознак радикалізації. Проект є результатом співпраці 11 держав-учасниць ЄС і фінансується Європейською Комісією в рамках **Програми попередження і протидії злочинності** (ISEC). Провідним виконавцем проекту є поліція Бельгії.

В основі проекту лежить припущення, що офіцери місцевих сил поліції, які безпосередньо працюють у громадах, мають відігравати значну роль у запобіганні радикалізації, оскільки вони знають, що відбувається «на вулиці», чим живе й чого прагне громада, а також налагодили гарну комунікацію з населенням. Отже, саме вони можуть розпізнати ознаки радикалізації на ранньому етапі та разом із громадами вести потрібну профілактичну або оперативну роботу.

Проект мав чотири основні цілі:

- 1) Створення легкого в користуванні кишенькового практичного посібника, покликаного допомогти офіцерам місцевої поліції розпізнавати ознаки радикалізації на ранніх етапах, із вказівками щодо залучення місцевих жителів і стислими відомостями про символіку та властивості низки радикальних угруповань, які діють по всій Європі. Видання містить багато ілюстрацій/малюнків і витримане у простому і зрозумілому стилі.
- 2) Розробка єдиної програми навчання поліцейських і використання посібника у щоденній роботі. Відповідним продуктом став ще один, більш ґрунтовний посібник, який може використовуватися в поліцейських навчальних закладах або ж інструкторами, які проводять навчання в окремих поліцейських формуваннях.
- 3) Виокремлення належного досвіду з попередження поширення радикальних поглядів у тісній співпраці з іншими партнерами на місцях і розповсюдження інформації про отриманий досвід у цій сфері.
- 4) Організація конференції (під час головування Бельгії) для представлення результатів проведеної роботи.

Обидва посібники перекладені офіційними мовами ЄС і можуть бути замовлені безоплатно.

Проект завершився 31 грудня 2010 року, але в липні 2011 року був продовжений ще на два роки і знову отримав фінансування від Єврокомісії в рамках програми ISEC. У проекті CoPPRa-2 беруть участь 15 держав-учасниць ЄС і CEPOL¹⁹.

Проект CoPPRa-2 ставить перед собою такі цілі:

- 1) Удосконалення й оновлення посібників, розроблених у рамках першого проекту CoPPRa;
- 2) Організація тижневих навчань із підготовки майбутніх інструкторів;
- 3) Розробка дистанційно-навчального модуля на основі навчальної методики CoPPRa, підтримку такого е-модуля забезпечуватиме CEPOL.

Ключові концепції проекту

- **Навчання.** Проект спрямований проти радикалізації і здійснюється, насамперед, поліцією, але в основі його лежить ідея існування гарних відносин між поліцією та громадами.

- **Розпізнавання підозрілих явищ і підвищення рівня обізнаності.** Проект ставить за мету навчити поліцейських краще орієнтуватися та ідентифікувати ознаки та символи радикалізації. Він не передбачає, що поліцейських навчатимуть шукати такі ознаки чи символи, але вони знатимуть їх. Для того, щоб виявляти такі ознаки та символи, треба спочатку знати їх.

Проект покликаний забезпечити можливість розпізнавання місцевими поліцейськими ознак і символіки радикальних рухів. Що їм робити потім, залежить від конкретної ситуації.

Все це можна назвати сірою зоною, бо, власне, йдеться про виявлення того, що насправді ще тільки може статися. Власне, проект просто допомагає привернути увагу до потенційної проблеми. Це дасть змогу поінформувати інших, звести інформацію, зібрати більше даних у разі потреби – і далі діяти так, як того вимагає ситуація в кожній конкретній країні.

¹⁹ *European Police College (Європейський поліцейський коледж) – агентство Європейського Союзу, відповідальне за навчання органів правопорядку (прим. ред.).*

Основні підходи

Під час проведення семінару було сформульовано такі тези, що відображають основні думки та рекомендації:

- *СоР на практиці*

«Завжди знай ту громаду, з якою ти працюєш»

Основний наголос у проекті СоPPRa ставиться на якнайкращому орієнтуванні поліцейських у тому, що відбувається в суспільстві, та на розбудові партнерських відносин заради спільних із громадами дій і спільної відповідальності за їхні результати. Проект розрахований насамперед на поліцейських, які працюють «на місцях» і знають місцеві проблеми, оскільки постійно займаються ними відповідно до своїх повноважень.

- *СоР і радикалізація*

На перший погляд зв'язок між роботою поліцейських у громадах і радикалізацією не завжди і не дуже помітний. У проекті СоPPRa питанню побудови якісних відносин і співпраці між поліцейськими та членами громад, у яких вони працюють, приділяється менше уваги, бо такі відносини апіорі припускалися як вже наявні. Натомість в проекті звертається увага на окремі практичні аспекти, які розкриваються в посібнику для поліцейських, що працюють безпосередньо у громадах. Такий підхід частково зумовлений тим, що раніше питання протидії радикалізації здебільшого розглядалися в контексті діяльності поліції спеціального призначення. Але водночас і від місцевої поліції, без належного нормативного забезпечення такої діяльності, вимагалось відповідне реагування на окремі прояви радикалізації (адже місцева поліція завжди *відповідає за все без винятку*). Тому одна з цілей проекту полягала в розробці «кишенькових» посібників для місцевої поліції, необхідних для її повсякденної дільничної роботи.

В основу посібника було покладено перелік офіційно зареєстрованих терористичних і екстремістських угруповань, за якими потрібно постійно здійснювати нагляд. Надалі така інформація була адаптована до ситуації, яка склалася в Бельгії. Цей посібник має бути також адаптований до потреб і ситуації, яка склалася в кожній країні, тобто

під національний контекст. Наприклад, шведська версія посібника на 80 % збігається з бельгійською, але 20 % її змісту присвячені локальним особливостям.

- *Права людини*

«З самого початку має стати зрозуміло, що в проекті йдеться не про поділ громадян за етнічними ознаками і не про особливе ставлення до певних груп людей»

Як працювати в умовах суспільного розмаїття і як відрізнити культурну самобутність від процесу радикалізації?

Радикалізація – це процес. При виявленні символіки якоїсь організації, руху чи релігії правильне її тлумачення і розуміння потребуватиме співпраці з представниками різних соціальних груп, комунікації між різними культурами, а в окремих ситуаціях створить необхідність налагодження комунікації поліції із вразливими категоріями населення (маргіналами), які позбавлені більшості тих благ, які мають інші члени суспільства. Напрацювання проекту CoPPRa також можуть бути використані в рамках загальних навчальних програм щодо організації роботи в мультикультуральному середовищі.

Позитивним аспектом було б залучення до навчальних курсів спеціалістів і експертів у різних сферах (права людини та ін.), які могли б надати базову інформацію, наприклад, як правильно увійти до мечеті, щоб не образити почуття віруючих, – така обізнаність безсумнівно буде корисною для поліцейських.

Як поєднати посилений нагляд за «дивною» чи «незвичною» поведінкою людей із дотриманням їхніх прав?

Поліцейські одержують посібники лише після того, як вони пройшли відповідне комплексне навчання. Під час навчання увагу обов’язково звертають на необхідність дотримання прав людини і громадянина при здійсненні поліцейської діяльності, адже те, як поліцейський діятиме у тій чи іншій ситуації, визначатиме його як фахівця.

Якщо поліцейський звітує про виявлення ним ознак радикалізації, він має обґрунтувати свої висновки, проаналізувати і пояснити зміст виявлених ознак і взяти на себе відповідальність за такий «сигнал».

Зараз існує ризик, що за певних обставин поліцейські бачитимуть «більше, ніж є насправді». Наприклад, в наш час усі молоді мусульмани мають прапори Хазболли. Але ж людина, яка володіє великими обсягами інформації, може надто серйозно поставитися до побачених предметів, емблем або символів. Отже, поліцейським потрібно навчитися подавати керівництву детальну інформацію без вказування на винних осіб або виділення невинних. Це не завжди просто зробити поліцейському, який сам не належить до громади, з якою працює, і не є носієм її культури. Тому окрему увагу при навчанні поліцейських необхідно звертати на те, *як відрізнити начебто небезпечне від насправді небезпечного*. Поліцейському потрібно насамперед знати громаду, в якій він працює, збирати інформацію про таку громаду і орієнтуватись у особливостях її життя. Наприклад, багато ірландців вихваляються, що належать до Ірландської республіканської армії, хоч насправді це не так.

Що далі?

Дуже важливим є питання про те, що буде з людьми, яких виокремили як носіїв радикальних ідеологій. Хто їх «вестиме»? Під чію юрисдикцію вони потрапляють? Ці питання потребують відповідей, оскільки через прогалини в системі нерідко буває так, що розпізнаванням (і рапортом) все й закінчується.

Доступність і розповсюдження напрацювань проекту

Кишеньковий і навчальний посібники перекладені офіційними мовами ЄС і можуть бути замовлені безоплатно. В першій половині 2012 року було проведено п'ять тренінгів для майбутніх інструкторів. У них взяли участь 120 поліцейських із 22 держав-учасниць ЄС. Наразі вони мають статус інструкторів проекту CoPPRa.

Оцінка проекту

Підвищення рівня обізнаності офіцерів поліції та проходження ними спеціальних навчальних курсів неодмінно призводить до збільшення кількості виявлених ними підозрілих обставин і до кількісного зростання відповідних рапортів. Оцінка проекту з цього питання ще не проводилася. Єдиним показником ефективності проекту поки що залишається кількість підготовлених інструкторів. Здійснити оцінку належної практики чи передового досвіду непросто. Що слід називати належною або передовою практикою? За якими критеріями її оцінювати? Успіхи поліцейських в одній країні могли б, наприклад, оцінювати їхні колеги з іншої країни, але наразі проект не містить якогось реального механізму проведення його оцінки.

Данський проект: консультування і наставництво

Опис проекту²⁰

Зв'язок із екстремістським середовищем породжує поведінковий ризик, який може полягати у кримінальному порушенні, зловживанні хімічними речовинами або водінні транспортного засобу із порушенням правил дорожнього руху. Іншими словами, така поведінка може, рано чи пізно, призвести до завдання шкоди собі або іншим людям.

Під кутом зору попередження агресивних чи насильницьких дій, які вчиняються на ґрунті екстремізму, в радикалізації можна вирізнити ті ж підстави для занепокоєння, які слугують підставами для початку превентивної діяльності й за іншими напрямками. У цьому контексті можна застосувати багато методів, напрацьованих під час попередньої превентивної роботи стосовно інших категорій ризикової поведінки, в тому числі кримінальної.

Попереджувальна робота може виконуватися на кількох рівнях:

- **Загальні превентивні заходи** – це широке коло дій, які охоплюють всіх дітей і молодих людей Данії в рамках данської моделі соціального забезпечення. До них належать відвідування осель представниками служб охорони здоров'я, розвиток суспільних навичок і освітнє виховання в дитячих садках і яслах, привчання до демократичних цінностей і громадянське виховання підлітків у школах, клубах тощо. Всі ці заходи мають

²⁰ Для детальнішого ознайомлення з проектом див. <http://www.sm.dk/Publikationer/Sider/VisPublikation.aspx?Publication=569>

власні цілі, але водночас значною мірою запобігають ризиковій поведінці. Важливим аспектом загальної превентивної діяльності є принцип залучення, адже коли робота ведеться не лише з тими, хто належить до груп ризику, а з усіма, дехто із груп ризику «підтягується» до інших. Відтак, у загальних превентивних зусиллях задіяні фахівці різних професій, які працюють у школах, позашкільних установах, молодіжних клубах, дошкільних закладах, службах охорони здоров'я, бібліотеках, об'єднаннях тощо.

- **Спеціальні превентивні заходи** є заходами більш цільового характеру, які проводяться або для вирішення конкретних проблем (наприклад, зловживання хімічними речовинами, вуличні пограбування чи екстремізм) або скеровуються на конкретні найбільш уразливі групи молодих людей, яким властива ризикова поведінка. Такі заходи спираються переважно на досягнення педагогічної науки і потребують певного ресурсного забезпечення, яке сприятиме отриманню молоддю в майбутньому більш сприятливих (альтернативних) перспектив. В такій конкретній профілактичній роботі беруть участь учителі, професійні соціальні працівники і поліцейські, а допомагають їм співробітники вуличних соціальних служб і персонал молодіжних клубів.
- **Індивідуальні превентивні заходи** спрямовуються на конкретних молодих людей із проявами ризикової поведінки. Інтервенція на індивідуальному рівні часто супроводжує інтервенцію, спрямовану на групу молодих людей. Такі заходи, серед іншого, можуть передбачати проведення оцінки особистості та розробку схеми потрібних дій і заходів, включаючи призначення наставника або куратора, котрий допоможе молодій людині знайти роботу чи взятись за навчання. На індивідуальних засадах із молоддю працюють працівники освіти, соціальні працівники, контактні особи з різних установ, наставники й учасники муніципальних схем співпраці органів поліції, освіти та соціального забезпечення.

Вважається, що такі ж дії, наприклад, громадянська освіта у школах (яку відносять до загальних заходів) або цільова робота з уразливими молодими людьми (як спеціальні та індивідуальні превентивні заходи) також дадуть свій позитивний ефект у запобіганні екстремізму.

Важливо оцінити й ті ризики, які супроводжують вживання активних дій та, з іншого боку, виникають у разі зайняття пасивної позиції, особливо в контексті спеціальних та індивідуальних превентивних заходів. Можливі наслідки втручання слід оцінювати в порівнянні з можливими наслідками бездіяльності. При цьому варто зосередити увагу на таких питаннях:

- Чи має втручання наслідком ризик поглиблення проблеми та ще більшої стигматизації молоді? Чи не тлумачитимуть молоді люди допомогу фахівців як неналежне втручання у їхнє життя і доказ того, що компетентні органи стежать за ними та переслідують їх?
- Чи виникає ризик розпаду сформованих груп осіб або маргіналізації людей, які виконують важливі суспільні функції під кутом зору попередження інших проблем?
- Чи існує ризик невірної оцінки поведінки молодих людей через не врахування контексту? Наприклад, характерні татування або певна манера вдягатися можуть бути ознаками схильності до тероризму в середовищі, де вони вражаюче відрізняються від загальноприйнятих норм, але не означають цього в спільноті, де подібні явища широко розповсюджені і вважаються нормальними.
- Чи є ризик того, що бездіяльність призведе до загострення проблеми?
- Чи є ризик того, що в разі бездіяльності певна модель поведінки, яка наразі просто викликає занепокоєння у інших людей, надалі стане визнаватися нормальною і прийнятною?

Ключові концепції проекту

- **Партнерські відносини.** Поліція є учасником взаємодії та обміну інформацією у форматі SSP (школи, соціальні служби, поліція). Оцінка поведінки молодих людей відбувається за їх відсутності, однак інколи доводиться заслуховувати членів їхніх сімей.
- **Робота з молоддю** – у форматі SSP до досягнення особами 18-річного віку, а у форматі SSP + – до 23-річного віку.
- **Попередження.** Регіональні мережі у структурі попередження злочинності. Радикалізація у системі попередження злочинності розглядається в тому ж аспекті, як і будь-яка інша проблемна поведінка. Основним методом запобігання вважається максимально раннє втручання. Модель SSP діє в 12 поліцейських округах. Учасники спільної роботи проводять щотижневі наради і мають право ділитися інформацією з іншими залученими до проекту особами.
- **Втручання.** Школи, соціальні працівники, органи поліції, сім'ї, інші структури привертають увагу до певних молодих людей, а наявні моделі попередження злочинності дають змогу напрацювати комплекс дій, потрібних за конкретних обставин, на основі проведення індивідуальної оцінки. Зокрема, застосовуються такі форми роботи, як роз'яснювальні бесіди профілактичного характеру, залучення наставників, які допомагають молодим людям і скеровують їх, надання соціальної підтримки (наприклад, допомога у пошуку роботи) – і все для того, щоб у житті людини сталися

певні зміни на краще. Разом з тим, учасники цього процесу постійно пам'ятають про можливі непродуктивні наслідки їхнього втручання в життя молодшої людини.

Основні підходи

Нижче наведено результати фахової дискусії та рекомендації проведеного семінару.

- *СоР як практичні дії*

«Запобігання замість реагування»

Як зазначалося вище, місцеві поліцейські сили задіяні в проекті у форматі SSP (школи, соціальні служби, поліція).

Застосування наявної схеми обміну інформацією ефективно вже тому, що не потребує (або майже не потребує) додаткових коштів і дає змогу зосередити зусилля на ширшому колі питань.

- *СоР і радикалізація*

Співпраця у форматі SSP проводиться давно, але явище радикалізації стало викликати занепокоєння лише протягом останніх чотирьох років.

Радикалізація не розглядається і не оцінюється як єдина проблема. Її сприймають комплексно, разом з усіма іншими проблемами злочинності та небезпечної поведінки, з належною увагою до всієї сукупності наявних факторів (тобто розглядають у контексті). Належне втручання може набути форми допомоги в пошуку роботи або в запобіганні ризикам для здоров'я. Іншими словами, проблему радикалізації вирішують не шляхом зосередження зусиль саме на цьому явищі, а в рамках загальної методики попередження злочинності та відповідного поняттєвого апарату. Зокрема, при здійсненні оцінки поведінки молодих людей у відповідній документації немає окремого пункту, який стосувався б радикалізації: заповнювані форми містять відомості про зміни в поведінці юнака порівняно з минулими періодами і, відтак, радикалізація як поведінковий процес не залишиться поза увагою.

Інколи на проблеми радикалізації та/або тероризму звертають особливу увагу, але наявні в суспільстві проблеми мають ширший характер: наприклад, подекуди існують групи людей, які стоять на позиціях антисемітизму, гомофобії і т. ін. Більш того, так звана ідеологічна робота часто не дає результату, бо ідеологічні вподобання молоді часто змінюються, а самі юнаки насправді дуже мало знають про ідеологію чи релігію, до якої себе відносять. Отже, відсутність акценту на цьому окремому аспекті тільки допомагає вирішувати проблему ризикової поведінки молоді в цілому. Зараз особливого поширення набула тактика раннього втручання, адже це полегшує подальшу роботу.

В цілому ж данську систему можна охарактеризувати як превентивний підхід на основі оцінки вірогідності радикалізації поглядів/поведінки молодої людини та аналізу можливих наслідків втручання чи невтручання в ситуацію.

- *Права людини*

«Вірити в щось не означає порушувати закон!»

Наразі муніципалітети не працюють із недержавними організаціями, які борються з расизмом або дискримінацією напряду. Такі організації було б цікаво залучити, оскільки часто до їх складу входять люди, які потерпають від дискримінації та, як наслідок, можуть стати на шлях радикалізації.

Також видається перспективним вишукування додаткових можливостей для роз'яснювальної роботи у структурах (недержавних організаціях), здатних виконувати таку роботу.

Отже, потрібно опікуватися ширшим спектром суспільних проблем: люди не такі послідовні у своїх поглядах, якими їх вважають, і навіть насильницькі дії можуть мати разовий характер. Тому дуже непросто підібрати правильний спосіб проведення роз'яснювальної роботи і на практиці застосовувати його для протидії та знищення певної шкідливої ідеології.

Що далі?

Робота з молоддю у форматі SSP закінчується при досягненні ними 18, максимум 23 років. Після того особа потрапляє у сферу діяльності інших структур.

Доступність і розповсюдження напрацювань проекту

Перевагою методу SSP є наявність нормативної основи для обміну інформацією між залученими до проекту структурами. Коли такий обмін інформацією відбувається на добровільних засадах, можуть виникати проблеми, в тому числі зі взаємною довірою.

В інших країнах теж існують системи або схеми роботи, у яких задіяні різні фахівці та відбувається обмін даними. Зокрема, в деяких країнах така робота ведеться на муніципальному рівні, а в Ірландії спеціалісти з питань роботи з молоддю регулярно зустрічаються із працівниками соціальних служб, працівниками освіти тощо.

Оцінка проекту

Як вимірюється успішність роботи?

Через обмежену кількість конкретних випадків втручання оцінка на основі аналізу результатів не видається можливою; кількість випадків втручання (наприклад, протягом року) теж не реєструється. Головне у проекті – це належна практика такої роботи і випробування її певного методу на локальному рівні як початок подальшого поширення цього методу. Під час поточної роботи використовуються вже наявні засоби попередження злочинності.

Як уникнути помилок і зловживань? Як забезпечити професійність оцінки проекту?

Цей метод не новий: у Данії попередження злочинності й відповідні розробки здавна спираються на дослідження факторів ризику. Отже, пріоритетом є забезпечення професіоналізму залучених соціальних працівників, співробітників поліції тощо.

Чи спрацьовує цей метод щодо людей, які впевнені у своїй правоті?

Звичайно, той, хто женеться за сенсаціями, стверджуватиме, що це так, але якщо людина справді в щось вірить, похитнути її віру роз'яснювальною роботою вкрай важко. Більш того, віра сама по собі не є порушенням закону.

Завжди непросто оцінити те, що накоїв би юнак, який набрався радикальних поглядів, без своєчасного втручання фахівців.

Яким має бути поліцейський, який працює у громаді та з громадою?

«Дільничний має бути психологом, соціальним працівником і навіть священиком».

Винесене в заголовок запитання постало на семінарі з нагляду на попередній дискусії щодо кваліфікації і навичок «ідеального» поліцейського, задіяного в СоР. Учасники обговорення запропонували такий перелік ознак і властивостей:

- **Базові соціальні навички.** Поліцейський, який працює у громаді, повинен виконувати багато різних функцій, що не так просто, з урахування необхідності здійснювати попередження радикалізації, навіть у суто профілактичному контексті. Такий поліцейський повинен вміти робити все і діяти у будь-яких ситуаціях у будь-якій ролі.
- **Професіоналізм** на основі знань і досвіду.
- **Лідерські здібності:** щоб вести за собою інших, треба бути обізнаним із проблемою та усвідомлювати, яка стратегія і які навички потрібні для її вирішення. Також треба знати, як вибудовувати партнерські відносини і як їх продуктивно підтримувати. Крім цього, необхідно власним прикладом демонструвати іншим, як слід працювати, і мотивувати людей до такої праці.
- **Інтегрованість у громаду** і справжня приналежність до неї може відіграти важливу роль у запобіганні радикалізації.
- Розуміння і дотримання **прав людини**.

Частина 4. Приклади належної практики

«Європейська нагорода за попередження злочинності – 2012»

«Європейська нагорода за попередження злочинності – 2012»

Загальні відомості

Щороку у грудні відбувається Конференція з обміну передовим досвідом (BPC), яка об'єднує експертів з місцевих практик з усієї Європи, що презентують свої проекти і діляться з колегами накопиченим передовим досвідом. На конференціях вручається Європейська нагорода за попередження злочинності. Її отримує проект, який, на думку журі, є ефективним, досягнув поставлених цілей, має інноваційний характер і був придатний для відтворення в інших місцевих практиках... Проект, який найбільшою мірою надихнув учасників на подальшу роботу!

2012 року конференція проходила під головуванням Кіпру в ЄС у Нікосії 4–5 грудня. Її темою стала «Поліція, орієнтована на громаду, як засіб попередження злочинності та відвернення побутового насильства, квартирних крадіжок і протиправної поведінки молоді». В конкурсі проектів брали участь представники 22 країн, що є найвищим показником за всі часи. Крім того, делегати від деяких країн надали додаткову інформацію про інші проекти, які мали стосунок до заявленої теми. Інтерес, проявлений до конференції, засвідчив не лише важливість попередження злочинності, а й посилення мотивації та більше залучення місцевих і національних партнерів до сфери попередження злочинності.

В цьому посібнику подано відомості про всі проекти (розташовані в алфавітному порядку, залежно від країни походження), які боролися за нагороду ЄСРА-2012, оскільки кожен із цих проектів може слугувати прикладом передової практики і стати зразком для наслідування для інших – щоб забезпечити рішучі дії й допомогти побудувати більш безпечне суспільство!

Д-р **Panayiotis Nicolaidis**,
голова **EUCPN** від Кіпру,
керівник Управління кримінології та соціології
Департаменту кримінальної поліції,
національний представник Республіки Кіпр у **EUCPN**

Члени журі ЕСРА– 2012

До складу журі входять не більш ніж вісім осіб (не більше ніж двоє від однієї країни), які представляють державу, що наразі головує в ЄС; державу, яка до цього головувала в ЄС; дві держави, до яких має перейти головування в ЄС. У 2012 році до журі увійшли:

- Annika Snare і Charlotte Vincent від Данії,
- Andriani Louca і Maria Christodoulou від Кіпру,
- Doncha O’Sullivan і Aidan Glacken від Ірландії,
- Dalia Kedaviciene і Evaldas Visockas від Литви.

Головував у журі Panayiotis Nicolaidis, голова **EUCPN** від Кіпру, а обов’язки помічника голови журі виконувала Belinda Wijckmans з секретаріату **EUCPN**.

Зміст

Австрія (AT)	76
«ProNACHBAR («Про сусідів»): «Дивись пильно й у вірний бік!»	
Бельгія (BE)	78
Політика інтеграції громади «Від оскарження до відновлення»	
Болгарія (BG)	80
Громадський молодіжний патруль у кварталі Lozenec (м. Stara Zagora)	
Кіпр (CY)	82
СоР у Нікосії, проект «За стінами безпеки»	
Чехія (CZ)	83
Вперше в змаганні за нагороду ЄСРА: «Громадські помічники поліції в м. Decin як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях»	
Чехія (CZ)	85
Додатковий проект: «Безпечна Прага он-лайн»	
Німеччина (DE)	86
Вперше в змаганні за нагороду ЄСРА: проект «За здорове і безпечне життя» (Mecklenburg)	
Німеччина (DE)	87
Додатковий проект: круглий стіл «Попередження побутового насильства (округ Rems-Murr)»	
Данія (DK)	89
Проект «Ваш поліцейський»	
Естонія (EE)	91
Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Інтернет-констеблі»	
Естонія (EE)	93
Додатковий проект «Триматися осторонь не означає бути в безпеці»	
Іспанія (ES)	94
Ініціативи СоР щодо запобігання гендерному насильству, надання допомоги та захисту жінкам, які стали його жертвами	
Фінляндія (FI)	96
Проект «Якір»	
Франція (FR)	97
Проект «Інформація для Гоґо» – попередження ювенальної злочинності	
Угорщина (HU)	99
Проект «І сам так не роби, і комусь не дозволяй!» («Разом задля майбутнього»)	
Італія (IT)	101
Проект «Безпека твого житла»	

Литва (LT)	103
Проект «Крок за кроком до безпечнішої громади»	
Люксембург (LU)	105
Семінар із самоутвердження «Активність громадян проти насильства»	
Польща (PL)	107
Проект «Наше спільне житло»	
Португалія (PT)	109
Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Дистанційна підтримка жертв побутового насильства»	
Португалія (PT)	111
Додатковий проект «Безпека врожаю»	
Румунія (RO)	113
Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Великі поради маленьким людям»	
Румунія (RO)	115
Додатковий проект: «Безпечна старість»	
Швеція (SE)	116
Проект «Народні дружини серед багатоповерхівок»	
Словенія (SI)	117
Робоча група з розслідування діянь, пов'язаних з вуличною торгівлею наркотиками	
Словаччина (SK)	119
Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Знання як запорука змістовного життя»	
Словаччина (SK)	121
Додатковий проект: «Друг поліції»	
Сполучене Королівство (UK)	123
Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Відвернення повторної віктимізації та скорочення кількості крадіжок у Trafford'і завдяки передбаченню пересувань зловмисників»	
Сполучене Королівство (UK)	125
Додатковий проект 1: «Руки геть!» – запобігання крадіжкам майна шляхом ДНК-маркування особистих речей у закладах середньої освіти	
Сполучене Королівство (UK)	126
Додатковий проект 2: «Безпека житла»	

Австрія (АТ)

Проект ProNACHBAR («Про сусідів»): «Дивись пильно й у вірний бік!»

Проект ProNACHBAR був започаткований 2007 року громадським активістом Karl Brunnbauer у співпраці з віденською поліцією. Основою проекту стало надання поліції інформації про вчинені в районі злочинні дії електронною поштою та через інтернет у режимі реального часу. Для цього була розроблена спеціальна он-лайн платформа, де зареєстровані учасники можуть отримувати відповідні повідомлення. Така послуга надається безоплатно.

Ключову роль у проекті відіграють волонтери, які витрачають чимало власного часу і зусиль на справу перетворення свого району на безпечне для проживання місце. Органи правопорядку, члени громади, групи громадян, провайдери безкоштовних електронних послуг та інші організації взаємодіють на партнерських засадах для вирішення наявних проблем і підвищення довіри населення до поліції.

Проект характеризується сукупністю передових організаційних методів. Задіяні структури, кадри, інформаційні системи підтримують партнерські відносини в громадах і прагнуть до спільного вирішення проблем. Безпека в районі гарантується шляхом:

- інформаційної роботи (електронно-поштовий зв'язок із громадянами і мас-медіа, надходження повідомлень від Відділу попередження злочинності та Консультативної служби кримінальної поліції);
- превентивної діяльності (заходи безпеки для запобігання крадіжкам із проникненням, попередження злочинів проти безпеки руху, роз'яснення правил поведінки для попередження кишенькових крадіжок, шахрайства з готівковими коштами та шахрайства із застосуванням електронної пошти, візуальне позначення в межах району територій, що перебувають під контролем і є безпечними для громадян);
- комунікаційних заходів (розсилання попереджень електронною поштою, опублікування звітів у ЗМІ, розповсюдження інформації в режимі он-лайн, контактування між сусідами, чітка координація дій поліції, районних служб і громадян на випадок надзвичайної ситуації, широке використання емблеми проекту).

Основний напрям роботи – попередження крадіжок із проникненням, пограбувань, кишенькових крадіжок і шахрайства.

Цілі:

З огляду на наявну динаміку злочинності, органи правопорядку зосереджують увагу на запобіганні, насамперед, злочинам проти власності. Громадян інструктують про те, як їм поводитися, щоб не стати жертвами злочинів. Основна увага приділяється відверненню:

- незаконних проникнень у транспортні засоби, житло, магазини, приміщення комерційних структур і банків;
- пограбувань (банків, супермаркетів, вуличних пограбувань, особливо поряд із банкоматами та відділеннями банків);
- кишенькових крадіжок і шахрайства.

«Гарний, солідний проект із широким залученням волонтерів і невеликими загальними витратами»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/ Pro_neighbours.pdf](http://www.eucpn.org/download/Pro_neighbours.pdf)

Бельгія (BE)

Політика інтеграції громади «Від оскарження до відновлення»

В місті Гент у кварталі Bernadette, забудованому соціальним житлом, люди потерпали від хуліганства і вандалізму місцевої молоді – вихідців із неблагополучних сімей. Помітивши загострення цієї проблеми, місцева служба зайнятості взяла на себе координацію протидії порушникам порядку.

Метою вживаних заходів є перетворення напружених стосунків між різними групами людей у позитивну взаємодію із формуванням мережі міжособистісних зв'язків. Координувана службою зайнятості робота ведеться за трьома напрямками:

- забезпечення злагоджених дій всіх учасників, включаючи місцеву поліцію;
- активне залучення жителів кварталу, в тому числі молоді;
- активне залучення місцевих органів і служб, зокрема мера.

Для вирішення цих трьох завдань усі задіяні суб'єкти працюють відкрито, освоюють нові методи роботи й залучають до співпраці якомога більше людей. Нові інциденти та досягнутий результат підлягають регулярній оцінці та відповідному реагуванню. Кожен партнер виконує свої функції й відповідає за свою ділянку роботи.

Об'єднані зусилля призвели до позитивних змін. У кварталі майже повністю припинилися залякування і застосування насильства. Проведення громадських заходів, таких як спільне прибирання території та міжетнічні сніданки, мали наслідком те, що жителі кварталу – як молоді, так і старші – почали більше дбати один про одного і зважати на потреби своїх сусідів.

Основний напрям роботи: робота з інтеграції громади.

Цілі:

- безпека громадян і місцевої інфраструктури;
- досягнення інтеграції громади, заснованої на кооперації між окремими партнерами;
- поширення інновацій, навчання та обмін досвідом, залучення нових партнерів;
- залучення органів місцевої влади з метою забезпечення сприятливих передумов;

- участь усіх жителів, включаючи молодь, у заходах, спрямованих на налагодження добросусідських відносин.

«Цей проект використовує цілісний підхід, спрямований на залучення та активацію всіх представників громади»

Докладна інформація представлена на ресурсі http://www.eucpn.org/download/Integrated_community_policy.pdf

Болгарія (BG)

Громадський молодіжний патруль у кварталі Lozenec (м. Stara Zagora)

Протягом кількох останніх років увагу громадськості привертала випадки злочинної поведінки та застосування насильства у м. Stara Zagora. ЗМІ почали дискусії з питань соціальної та етнічної напруги, які викликали різну реакцію, в тому числі заклики до застосування більш суворих заходів. Аналіз ситуації показав, що причиною заворушень була діяльність кількох хуліганських угруповань, до яких входили близько 30 чоловіків із двох кварталів міста – Лозенця і Македонського з загальною кількістю населення 25–30 тисяч.

Охорону правопорядку в цих двох кварталах забезпечують десятеро поліцейських. У них сформувалися непогані стосунки з місцевими жителями, яким вони щодня надають консультації на дільницях з 8:00 до 23:00. Ці поліцейські мають досвід попередження злочинності серед школярів, але не всі раніше працювали з молоддю, яка перебуває поза закладами освіти.

Поліцейські встановили особистий контакт із молодими людьми і побачили, що вони готові до діалогу та пошуку суспільно прийнятних форм самовираження. Деякі молодики зацікавилися діяльністю поліції й виявили готовність допомагати їй. Активна взаємодія з поліцейськими підвищила самоповагу молодих людей і спонукала їх до законслухняної поведінки. До початку проекту такі контакти мали епізодичний характер і систематичного позитивного впливу поліції на молодих людей не здійснюватиме.

Основний напрям роботи: попередження ювенальної злочинності.

Цілі:

- розвиток соціальної компетентності та поваги до закону в молодіжному середовищі;
- створення умов для соціально прийнятної поведінки та розвитку корисних звичок;
- підвищення суспільної активності молоді шляхом залучення її до акцій, спрямованих на зміцнення публічного порядку і підвищення рівня громадської безпеки;
- оволодіння навичками, потрібними для інтеграції молоді в суспільство, шляхом формування соціальних навичок і підтримки почуття власної гідності;
- розробка й апробація моделі профілактичних заходів з маргіналізованими групами молоді;

- збільшення довіри громади до поліції та спонукання її до участі в активному діалозі з поліцією;
- підвищення рівня безпеки у громаді та зростання відчуття захищеності як серед членів громади, так і в сусідніх громадах.

«Загалом слід розуміти, що проект залучає молодих людей і зосереджує увагу на їх співпраці з поліцією»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Youthcivilpatrol - Lozenec.pdf](http://www.eucpn.org/download/Youthcivilpatrol-Lozenec.pdf)

Кіпр (СУ)

СоР у Нікосії – проект «За стінами безпеки»

Існування «зеленої лінії» в Нікосії, пункту перетину в Ledra та буферної зони між окупованими територіями і територіями під контролем Республіки Кіпр, дає змогу злочинцям переховуватися на окупованих територіях. Співіснування різних культур зумовило потребу в більш різноманітній діяльності поліції, включаючи поліцейську діяльність, орієнтовану на громаду.

Поліцейські, залучені до СоР, працюють у режимі змішаних патрулів. Патрулювання – піше, на велосипедах і на автомобілях – відбувається позмінно. Зміна триває п'ять діб. Поліцейські патрулюють вулиці прикордонної зони столиці та два найбільших квартали, в яких зосереджені магазини й торгівельні центри, вранці, вдень і ввечері у будні та в вихідні дні. Піше патрулювання і патрулювання на велосипедах наближає поліцейських до громадян і сприяє виникненню в останніх бажання повідомити поліції про ті чи інші протиправні випадки.

Основний напрям роботи: СоР, піше та велосипедне патрулювання.

- Проект має три цілі:
- збільшити доступність поліції для громадян у пішохідних кварталах поділеної кіпрської столиці завдяки присутності змішаних патрулів (піших, на велосипедах і на автомобілях);
- збільшити помітність поліції, що надасть змогу відвертати злочини і забезпечувати законослухняність, у тому числі шляхом затримання порушників і зменшення рівня злочинності у столиці;
- збільшити довіру громадян до поліції.

«Як базова модель СоР така робота демонструє всі види інноваційної поліцейської практики»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Community Policing - Nicosia within the walls.pdf](http://www.eucpn.org/download/Community%20Policing%20-%20Nicosia%20within%20the%20walls.pdf)

Чехія (CZ)

Вперше у змаганні за нагороду ЄСРА: «Громадські помічники поліції в м. Децин як альтернатива традиційним методам попередження злочинності на місцях»

Проект є новою альтернативою вже діючим стратегіям СоР. Він ставить за мету допомогти членам соціально виключених громад із масштабними проблемами загального і безпекового характеру стати активними учасниками навколишнього суспільного середовища. Робота починається із процедури відбору учасників: у кожному мікрорайоні підбирають кількох осіб для роботи в парах як помічників із попередження злочинності. Підбір кадрів здійснює комітет, до якого входять представники муніципальної та національної поліції, міністерства внутрішніх справ і міської ради. Помічники працюють разом із муніципальними поліцейськими, допомагаючи їм у підтриманні порядку та безпеки у відповідних кварталах. Виявилось, що громадські помічники, які мають авторитет серед населення, надають дуже дієву допомогу національній і муніципальній поліції, особливо при вирішенні тривалих і нагальних місцевих проблем.

Після проходження навчання громадських помічників можна залучати до виконання завдань, які постають перед поліцейськими патрулями. В разі правопорушення, що супроводжується малим ризиком і не надто порушує публічний порядок, помічники поліції мають право вирішити справу власними силами або ж, за потреби, викликати муніципальну поліцію. Помічники поліції також взаємодіють із місцевими об'єднаннями громадян і відтак беруть активну участь у координації та організації дозвілля потенційно проблемних груп (здебільшого юнаків і молоді віком до 20 років).

Основний напрям роботи: попередження злочинності у громадах меншин.

Цілі:

- зменшення кількості злочинів і порушень, посилення відчуття безпеки жителів соціально виключених громад і послаблення підтримки екстремістських груп жителями навколишніх кварталів;
- спонукання жителів соціально виключених громад до оволодіння новими навичками для підвищення їх мотивації при пошуку роботи та ефективного вирішення міжособистісних і сімейних проблем;

- зміна ставлення більшості населення до ромської меншини як до головної причини виникнення проблем у відповідному районі міста.

«Сміливий і творчий підхід, адже залучати меншини до співпраці з поліцією завжди дуже непросто»

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/download/Crime-prevention-assistant.pdf>

Чехія (CZ)

Додатковий проект: «Безпечна Прага он-лайн»

Проект «Безпечна Прага он-лайн» був започаткований у Празі, Чеська Республіка, 2010 року. Він мав на меті захистити пражан, насамперед дітей і підлітків, від злочинів і соціально патогенних явищ, пов'язаних із користуванням мережею Інтернет, а також запобігати злочинам у режимі он-лайн. У зв'язку з частими незаконними діями у віртуальних мережах проект покликаний зменшити ризики та небезпечні поведінкові прояви, пов'язані з користуванням інтернетом і протиправним використанням глобальної мережі.

Для досягнення цієї мети проект зосереджено на навчанні широкого загалу і фахівців, які працюють із празькими дітьми (співробітників муніципальної та національної поліції, пробаторів, медіаторів, працівників центрів психолого-педагогічної допомоги, персоналу шкіл). При цьому планується поширення проекту на все празьке населення, включно з експертами, вчителями, батьками і дітьми. Проект поєднує навчання, профілактичну роботу з дітьми та діяльність у сфері контактів із громадськістю.

«Безпечна Прага он-лайн» щороку удосконалюється з урахуванням досвіду попередніх періодів. Упродовж 2010 і 2011 років завдяки проекту вдалося підвищити обізнаність про відповідальність серед жителів усіх районів міста, в тому числі освітян, експертів у сфері запобігання злочинам і муніципальних поліцейських. У 2012 році проект більше зосереджувався на інтенсивному комплексному навчанні спеціалістів, які працюють з дітьми та підлітками.

Основні напрями: безпека в мережі інтернет, робота з дітьми та підлітками.

Цілі:

- соціальний захист жителів Праги, особливо дітей і підлітків, від ризиків і соціально патогенних явищ, пов'язаних із користуванням мережею Інтернет;
- запобігання злочинам у режимі он-лайн.

Очікується, що проект зменшить ризики і небезпечні поведінкові прояви, пов'язані з користуванням Інтернетом і незаконними діями в мережі.

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/goodpractice/SafePragueonline.pdf>

Німеччина (DE)

Вперше у змаганні за нагороду ЕСРА: проект «За здорове і безпечне життя» (Mecklenburg)

Проект реалізується у формі міжшкільного змагання.

Щороку учні, які беруть участь у змаганні, обирають собі тему з кількох запропонованих і далі працюють під керівництвом своїх учителів, партнерів у проекті й експертів. Національна кримінальна поліція разом із партнерами проекту пропонують дітям різні види діяльності: створення лялькових вистав на теми запобігання крадіжкам, безпеки на дорогах або попередження насильства; проходження навчання з питань безпечної та відповідальної поведінки в мережі з можливістю виграти «особисту ліцензію» на право користування інтернетом або створити власну телестудію для «інноваційного мовлення». Після визначення специфіки теми учні працюють над завданням самостійно і представляють власну трактовку профілактичних заходів або інші подібні ідеї.

Наразі основною темою змагання є боротьба з кіберзлочинністю, але згодом проект може зосередитися на інших проблемах, адже організатори роботи враховують поточні тенденції. Основними цільовими групами проекту є школярі віком від 15 до 18 років (тобто ті, хто навчається в 7–12 класах), оскільки проект має на меті попередження злочинності серед неповнолітніх.

У 2011–2012 роках участь у проекті взяли більше ніж 1/5 всіх шкіл Німеччини.

Основний напрям: робота зі школярами віком від 7 до 18 років.

Цілі: підтримка дітей і молоді для:

- вироблення ними загальнопревентивної позиції у житті;
- ведення здорового способу життя, безпечного і поза злочинністю;
- формування почуття приналежності до рідної країни.

«Цей проект є добре відпрацьованою і системною загальноосвітньою програмою, яка вбудована та інтегрована у програму шкільної освіти»

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/download/Fit and safe into the future.pdf>

Німеччина (DE)

Додатковий проект: круглий стіл «Попередження побутового насильства (округ Rems-Murr)»

Проект, запроваджений у 2004 році, створив мережу представників усіх структур, які в окрузі Rems-Murr займаються боротьбою з побутовим насильством і спільно працюють над удосконаленням цієї діяльності. Проект має на меті забезпечення ефективного захисту жертв насильства шляхом злагодженої співпраці всіх задіяних інституцій. Жертвам побутового насильства надаються послуги з консультування і психологічної підтримки, якість яких постійно покращується. Різні заходи превентивного спрямування, просвітницькі кампанії та інші події, що спеціально організуються з цією метою, підвищують рівень поінформованості громадян щодо розпізнавання, попередження і уникнення побутового насильства.

Основний напрям роботи: протидія побутовому насильству.

Цілі:

- започаткувати й удосконалювати мережеві злагоджені дії всіх задіяних інституцій округу для забезпечення оптимального захисту жертв побутового насильства, передусім жінок і дітей;
- відобразити реалізовані заходи у спільній концепції дій з попередження побутового насильства в окрузі Rems-Murr;
- визначити структуру і зміст роботи трьох незалежних профілактично-консультаційних центрів, які окремо працюватимуть із жертвами, занепокоєними дітьми/юнацтвом і особами, які вдаються до побутового насильства;
- налагодити постійну роботу цих трьох консультаційних центрів і забезпечити їх нормальне функціонування;
- забезпечити оперативне втручання поліції в разі побутового насильства;
- поширювати серед населення інформацію про явище побутового насильства (через ЗМІ і шляхом спеціальних інформаційних заходів і тематичних обговорень);
- реалізовувати превентивні проекти з попередження побутового насильства;
- удосконалювати функціонування мережі шляхом залучення нових партнерів;
- підвищити готовність населення повідомляти про випадки побутового насильства, що надасть змогу звузити так звану «темну зону» випадків побутового насильства (про які не надходить інформація і які залишаються не виявленими).

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/goodpractice/roundtable Domestic violence.pdf](http://www.eucpn.org/goodpractice/roundtable%20Domestic%20violence.pdf)

Данія (DK)

Проект «Ваш поліцейський»

Формат проекту передбачає тісну взаємодію місцевої поліції та громади. Місцева поліція стає більш відкритою для громадян, які краще усвідомлюють її роботу, – так само, як і місцева бізнесова спільнота, житлово-комунальні структури та інші партнери. На практиці це відбувається таким чином: конкретні місцеві поліцейські патрулюють завжди одну невелику територію, при цьому створюючи, розширюючи та підтримуючи мережеві зв'язки з громадянами. Мета проекту – посилити безпеку в громаді, надавши жителям можливість спостерігати за роботою місцевих поліцейських, яких вони добре знають і які добре знають їх.

Особисті стосунки такого роду створюють основу для довіри та бажання стати учасниками взаємодії, яка уможливорює підтримання безпеки там, де люди живуть і працюють, адже поліція не може ефективно виконувати свою роботу без сприяння місцевих жителів, а громадяни не можуть почуватися в безпеці без виконання поліцією її функцій. Отже, як офіційно створені мережі, так і неформальна мережева взаємодія є важливим складником проекту. При цьому використовуються такі форми взаємодії, як цільові зустрічі поліції з об'єднаннями громадян, зустрічі з місцевими бізнесменами в їхніх клубах і звичайне спілкування з громадянами просто на вулиці. Таким чином громадяни отримують поради щодо шляхів подолання повсякденних конфліктів до того, як вони перетворяться на серйозні проблеми і призведуть до вимушеного втручання поліції.

Основний напрям роботи: патрулювання, співпраця з місцевими жителями.

Цілі:

- проводити на визначених територіях публічні заходи поліції для встановлення довірчих відносин із населенням;
- розробляти і реалізовувати проактивні ініціативи поліції у співпраці з іншими відділками і структурами (оперативними групами, службами попередження злочинності, дільничними);
- підтримувати діалог з окремими громадянами і групами громадян, залучаючи жителів визначених територій до участі в роботі, яка посилює безпеку в громаді, та надаючи громадянам консультативну допомогу;

- визначити потрібні громаді мережі, брати участь у їх створенні та діяльності, таким чином посилюючи суспільну злагодю, здатність і готовність до колективної роботи заради безпеки та правопорядку на певній території;
- планувати, здійснювати і брати участь у цільових заходах спільно з відділами розслідування квартирних крадіжок або злочинів, пов'язаних із наркотиками, дорожньою інспекцією тощо;
- допомагати у вирішенні нагальних проблем спільно із внутрішніми та зовнішніми партнерами.

«Взаємодія поліції з громадянами надає населенню змогу побачити поліцію за її роботою, що наближує службовців до громади. Саме так і повинна діяти поліція»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Your police officer.pdf](http://www.eucpn.org/download/Your%20police%20officer.pdf)

Естонія (ЕЕ)

Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Інтернет-констеблі²¹»

Започаткування проекту «Інтернет-констеблі» в другій половині 2010 року стало втіленням ідеї залучення поліції до діяльності у віртуальній мережі задля підвищення безпеки в Інтернеті та покращання профілактичної роботи поліції.

Основною метою проекту було створення віртуальних поліцейських осередків на веб-порталах, найчастіше відвідуваних і популярних серед молоді. Поліція створила власні акаунти та електронні адреси у веб-середовищі, яке найбільше використовується молодими естонцями, замість інтерактивної сторінки на сайті поліції або прикордонної служби (посилання на інтернет-констеблів розміщується також на сайті поліції). За акаунтами стоять конкретні офіцери поліції. Відтак, кожен користувач мережі знає, з ким саме він віртуально спілкується. Така робота дає змогу поліції наблизитися до громадян, краще здійснювати профілактичні заходи й завдяки своїй віртуальній присутності в електронній мережі зменшувати рівень злочинності в ній – передусім тих злочинів, які вчиняються молоддю та проти молодих людей.

Основні напрями роботи: боротьба з кіберзлочинністю та ювенальною злочинністю, запобігання віктимізації.

Цілі:

- забезпечити присутність поліцейських (як реальних осіб) у віртуальному середовищі спілкування інших громадян;
- запобігати злочинам в Інтернеті шляхом проведення цільових кампаній і лекцій, а також завдяки присутності та консультуванню (як потенційних жертв, так і тих, хто порушує закони);
- відвертати злочини, реагувати на них і запобігати їх повторенню.

«Найбільшою новацією проекту є концепція електронного констебля, яка демонструє молоді, що поліція перебуває в курсі сучасних комунікаційних технологій і працює з молоддю, а не проти молоді чи для виявлення якихось дій молоді»

²¹ Констебль (англ. constable) – адміністративна посада, зазвичай, в органах правопорядку англomовних країн. Наразі у Великій Британії, США, Канаді, Новій Зеландії констебль – нижчий поліцейський чин (прим. ред.).

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/download/Web-constable.pdf>

Естонія (EE)

Додатковий проект «Триматися осторонь не означає бути в безпеці»

Естонські поліцейські та прикордонники почали цей проект з метою залучення громадськості до боротьби з найбільш поширеними злочинами. Люди очікують від поліції допомоги громадам у вирішенні багатьох проблем, але самі не надто багато роблять для того, щоби зробити середовище свого проживання більш безпечним.

Проект спрямований на те, щоби громадяни усвідомили, якої шкоди завдає зловживання спиртним у молодіжних колах, і активніше долучилися до боротьби з цим явищем. Проблема споживання алкоголю молоддю була виділена через те, що поліцейська статистика і проведені дослідження виявили невиправдану доступність спиртних напоїв для неповнолітніх і спокійне ставлення дорослих до споживання ними спиртного в їх присутності.

Проект спонукає громадян втручатися в ситуацію з тим, щоби власними силами змінювати її на краще. Людям пояснюють, що через їхню бездіяльність хтось інший поряд може стати жертвою злочину. В рамках проекту відбулася кампанія в ЗМІ (показ тематичного кліпу на телебаченні, розміщення плакатів, проведення інтерв'ю та публікації матеріалів з цієї теми), а естонська поліція провела заходи на місцях спільно з партнерами в державному, приватному і громадському секторах. У кліпі та на плакатах ішлося про відповідальність дорослих за продаж спиртного неповнолітнім. Із персоналом торгівельних закладів проводилися бесіди щодо перевірки віку покупців. Окремі заходи були спрямовані на широкий загал і на добровольців.

Основний напрям роботи: запобігання зловживанню алкоголем серед неповнолітніх.

Цілі:

- проведення медійних заходів (на них звернули увагу 90 % респондентів). ЗМІ планують провести ще 6 інтерв'ю й опублікувати принаймні три статті з цієї теми;
- очікується, що громадяни втручатимуться на 33–50 % частіше у випадках, коли бачитимуть, що неповнолітній особі продають спиртний напій.

Докладна інформація представлена на ресурсі http://www.eucpn.org/goodpractice/Not_getting_involved.pdf

Іспанія (ES)

Ініціативи СоР щодо запобігання гендерному насильству, надання допомоги та захисту жінкам, які стали його жертвами

Відповідно до Закону 1/2004 «Про комплексні заходи із запобігання гендерному насильству» влада мала сформувати спеціальні поліцейські структури, які б займалися попередженням таких правопорушень і контролювали проведення відповідних заходів.

У 2003 році підрозділи поліції з попередження, надання допомоги та захисту жінкам-жертвам побиття (UPAR) розробили цільові програми і провели низку превентивних заходів для особливо вразливих груп населення, зокрема щодо особистої підтримки жертв гендерного насильства та надання їм фахової допомоги.

Для належного виконання функцій із захисту потерпілих від гендерного насильства та членів їхніх сімей, а також відстеження місць їх перебування з метою запобігання гендерному насильству UPAR забезпечують необхідними технічними пристроями, зокрема, потерпілим надають спеціальні мобільні телефони, а за потреби – пристрої для визначення місця перебування особи.

Діяльність створених поліцейських підрозділів здійснюється на підставі наявних інструкцій і протоколів, що є основою співпраці та взаємодії UPAR із судовими органами та соціальними службами, які беруть участь у попередженні гендерного насильства.

Основний напрям роботи: запобігання побутовому насильству.

Цілі:

- покращити діяльність поліції з попередження побутового насильства;
- підвищити ефективність захисту жертв побутового насильства від будь-яких агресивних дій шляхом контролю за виконанням уже прийнятих судових рішень;
- забезпечити невідкладну допомогу поліції жертвам насильства шляхом закріплення за кожною потерпілою особою співробітника поліції;
- навчити жертв побутового насильства способам відвернення агресивної поведінки та прийомам самозахисту;
- налагодити довірчі відносини з жертвами гендерного насильства з тим, щоб вони повідомляли поліції про кожен випадок протиправної поведінки щодо себе.

«Це чудова робота, яка вельми важлива для жінок-жертв. У контексті виконання Плану дій цей проект може бути дуже високо оцінений і стати прикладом для всього ЄС»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Community policing in prevention assistance and protection to women victims of gender based violence.pdf](http://www.eucpn.org/download/Community_policing_in_prevention_assistance_and_protection_to_women_victims_of_gender_based_violence.pdf)

Фінляндія (FI)

Проект «Якір»

Ідея проекту виникла на спільних нарадах муніципальної влади, органів охорони здоров'я та поліції як результат усвідомлення того, що молодь є регулярним споживачем послуг, які надаються всіма ними. Було вирішено провести експеримент для з'ясування того, чи зможе багатопрофільна команда, що складається з фахівців різних відомств, вести справи молодих людей у більш швидкий і дієвий спосіб. Успіх такого проекту також означав би економію бюджетних коштів.

Проект «Якір» є найбільш ефективною моделлю CoP, яка наочно демонструє ефективність поєднання досвіду різних служб для простішого досягнення поставлених ними цілей. Це уможливорює розірвання замкнутого кола злочинності й відвертає маргіналізацію молоді.

Окрім допомоги молоді, проект «Якір» також спрямований на виявлення, припинення і попередження насильства в сім'ї, надання підтримки потерпілим від такого насильства, він сприяє наданню жертвами інформації про випадки домашнього насильства, відкриттю відповідних проваджень.

Основний напрям роботи: попередження ювенальної злочинності та насильства в сім'ї.

Цілі:

- раннє втручання у випадках, коли молоді люди відчувають проблеми з налагодженням нормального життя, і якомога швидше виправлення ситуації;
- створення більш повного уявлення про обставини життя та потреби молодих людей, спрямування їх до відповідних служб для отримання допомоги;
- виявлення, припинення і попередження насильства в сім'ї;
- підвищення рівня громадської безпеки в районі завдяки співпраці фахівців різних професій.

«Проект робить наголос на тісній співпраці та міждисциплінарній роботі чотирьох служб (включаючи психологів), що становить велику цінність»

Докладна інформація представлена на ресурсі http://www.eucpn.org/download/The_anchor_project.pdf

Франція (FR)

Проект «Інформація для Гоґо» – попередження ювенальної злочинності

Цей соціально орієнтований проект здійснюється в 15-му окрузі Марселя, в кварталі La Maurelette. Він спрямований на сприяння молодим людям у здобутті диплома про освіту, що надалі допоможе їм знайти роботу. Для цього формуються команди медіаторів, здатних надавати допомогу як на постійній основі, так і при проведенні певних заходів.

Потім молоді люди самі ставатимуть медіаторами для молодіжних об'єднань, що зумовить продовження наставницької та інформаційної діяльності в більш віддаленій перспективі.

Особливість проекту – залучення на місцях активних волонтерів, які потім передають естафету іншим. Волонтери спершу з'являються в асоціації як звичайні учасники, поступово долучаються до різних проектів, а надалі стають активними членами об'єднань. Відтак ініціатива передається наступному поколінню активістів, і завдяки цьому проект відіграє унікальну роль у цьому дуже вразливому районі.

За 27 років реалізації проекту змінилося кілька генерацій його учасників. Вони допомагали своїм наступникам і підтримували стосунки з іншими місцевими жителями.

Основне місце проведення різноманітних заходів – спортивний центр Fontainieu, хоча в разі проведення кількох заходів протягом одного дня волонтери працюють там, де того вимагають обставини (наприклад, допомога потерпілим від повені в Draguignan; медіація 14 липня, коли під час святкування Дня взяття Бастилії (національне свято Франції – ред.) часто спостерігаються випадки неконтрольованої поведінки, вандалізму та інші порушення; шкільні свята, масові заходи у громадах тощо).

Основний напрям роботи: попередження ювенальної злочинності.

Цілі:

- основна – сприяння соціальній та професійній реалізації молоді,
- а також
- розірвання замкненого кола злочинності, проведення цілеспрямованих заходів і визначення низки правил і цінностей, яких потрібно дотримуватися;

- створення можливостей для отримання молодими людьми професійних кваліфікацій (наприклад, навички керування автомобілем);
- передача естафети участі у проекті молодшим, що забезпечує безперервність роботи активістів.

У короткостроковій перспективі проект ставить за мету соціалізацію молоді, в середньостроковій – формування у неї навичок поведінки в суспільстві, появи почуття відповідальності та навчання медіації, а в довгостроковій перспективі – професійне включення молодих людей у професійне життя суспільства. Крім того, проект сприяє формуванню окремих дуже конкретних аспектів поведінки, наприклад пунктуальності.

«Протягом 27 років ми працювали заради зміцнення молоді. Цей строк свідчить про життєздатність нашого проекту, яка є чи не найбільшим його здобутком»

Докладна інформація представлена на ресурсі http://www.eucpn.org/download/Prevention_of_juvenile_delinquency.pdf

Угорщина (HU)

Проект «І сам так не роби, і комусь не дозволяй!» («Разом задля майбутнього»)

Проект, який отримав зазначену вище назву в 2011 році, має на меті поставити під контроль і викоринити насильницьку поведінку в школах шляхом формування у вчителів ефективних навичок спілкування з учнями й вирішення конфліктних ситуацій між ними. В основу проекту покладено комплексну методику управління конфліктними ситуаціями в колективі з метою недопущення ювенальної злочинності, зокрема крадіжок. Проект також покликаний допомогти цільовим групам (підліткам) і відповідним фахівцям (вчителям, соціальним працівникам) краще розуміти один одного.

У процесі реалізації проекту використовувалося вісім взаємопов'язаних модулів. Кожен елемент програми слугував мотивуючим чинником для цільових груп: і вчителі, і учні відчували, що можуть розраховувати на допомогу у вирішенні їхніх повсякденних проблем і їм є до кого звертатися. Під час запровадження проекту було сформовано спільний перелік електронних адрес усіх залучених до нього осіб, що допомагає учасникам проекту постійно перебувати в контакті.

До проекту приєдналися місцеві ромські організації. Вони, як і всі інші учасники, усвідомили необхідність вироблення прийнятних рішень у ситуації напруги між представниками різних культур – явища, яке існує не лише в Угорщині, а й у багатьох інших країнах.

Учасники проекту не обмежилися традиційними формами роботи: вони вдалися до артистичних і гумористичних імпрез, гумору й навіть сценічного дійства.

Основний напрям роботи: попередження ювенальної злочинності та насильства в школах, захист дітей.

Ціль:

- запровадження модельної комплексної превентивної програми, яка, з одного боку, розбудовувала би співпрацю в сфері захисту дітей, а з іншого – допомагала б учителям в улагодженні ситуацій, які можуть призвести до скоєння злочинів.

Проект має чимало складників і передбачає певну послідовність дій, метою яких є виховання дітей як законослухняних громадян, вироблення у них професійної орієнтації, формування позитивного ставлення до життя і надання методичної допомоги вчителям.

Проект також інформує громадян про їхні права, специфіку роботи поліції та шляхи уникнення небезпечних ситуацій.

На другому етапі проекту було посилено співпрацю з органами самоврядування ромської меншини – найбільшої етнічної меншини в Угорщині.

«Проект демонструє тісну співпрацю багатьох відомств, участь різних зацікавлених сторін, цікаві та дієві заходи, які отримали належне фінансування і були позитивно оцінені»

Докладна інформація представлена на ресурсі http://www.eucpn.org/download/Together_for_the_future.pdf

Італія (ІТ)

Проект «Безпека твого житла»

У проекті задіяні поліція та інші місцеві служби, які спільно здійснюють спеціальні превентивні заходи для запобігання крадіжкам із житла громадян.

Деякі попереджувальні заходи були реалізовані відповідно до директив керівника місцевої поліції та вказівок територіальних наглядових органів. Зокрема:

- вдень і вночі проводилися спеціальні чергування спільно з поліцейськими з відділу попередження злочинності. Оскільки кількість жителів прибережних населених пунктів зростає, а довіра громадян до державних інституцій є чинником, що стримує незаконну діяльність, поліція провела низку оперативних втручань і контрольних заходів з метою попередження злочинів проти власності (крадіжок, пограбувань і незаконних проникнень у житло) та незаконного обігу наркотиків. Крім того, із залученням Служби попередження злочинності провінції Pescara, кінологів, морських патрулів, дорожньої автоінспекції та муніципальної поліції було проведено перевірки деяких публічних місць, комерційних структур, нічних клубів і курортних закладів;
- на регулярній основі та, передусім, влітку серед громадян (у кав'ярнях, офісних будівлях, поштових відділеннях, лікарнях тощо) розповсюджувалися буклети з порадами щодо запобігання крадіжкам, пограбуванню, шахрайству. Вся ця інформація також розміщена на веб-сайті квестури²² Ансона;
- на регулярній основі проводяться наради з оперативним інформуванням представників місцевих установ, органів, які опікуються питаннями безпеки, адміністративних органів і місцевої поліції. На цих нарадах обговорюються нагальні проблеми і плануються необхідні заходи;
- в режимі SMS інформація щодо попередження крадіжок із житла поширюється серед глухих громадян, які занесені до спеціального списку одержувачів текстових розсилок (ця ініціатива здійснюється квестурою Ансона і Національною асоціацією людей із вадами слуху).

Основний напрям роботи: запобігання крадіжкам майна громадян із житлових приміщень.

²² Квестура (італ. Questura) – місцеве поліцейське управління в Італії (прим. ред.).

Цілі:

- зведення і аналіз даних про крадіжки майна з житла громадян;
- запровадження додаткових превентивних заходів;
- інформування громадян про наявні проблеми, заходи безпеки та безпечну поведінку.

«Не можна не оцінити належно той факт, що у проекті окремо подбали про особливу категорію громадян – з вадами слуху осіб і що вони за допомогою мобільного зв'язку отримують відповідні текстові повідомлення»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Safe outside your home.pdf](http://www.eucpn.org/download/Safe%20outside%20your%20home.pdf)

Литва (ЛТ)

Проект «Крок за кроком до безпечнішої громади»

Ezerelis – містечко, віддалене від усіх інших, оточене лісами і торф'яними полями, за 27 км від райцентру, де також розташовані поліція та медичний заклад. У разі якогось інциденту допомога надійде за півгодини, а це занадто довго. У 2008 році громада зробила перші кроки для забезпечення власної безпеки – після того, як 69 % із 283 спеціально опитаних жителів відповіли, що не почувають себе у безпеці, пославшись на такі фактори, як погане вуличне освітлення, нетверезі водії на дорогах і антисоціальна поведінка молоді у громадських місцях. Результати опитування також показали, що від неналежних вчинків місцевих жителів потерпає вся громада.

У 2009–2010 роках за допомогою місцевих бізнесменів, установ і просто зацікавлених осіб громада почала працювати над власною безпекою: було встановлено камери спостереження, створено і навчено групу самооборони, організовано курси невідкладної допомоги, самооборони та пожежної безпеки для жителів містечка.

У 2011 році основну увагу було приділено розбудові системи відеоспостереження і покращенню вуличного освітлення у небезпечних місцях. Містечко почали патрулювати добровольці-дружинники.

У 2012 році відбулися заходи, підтримані Інститутом відкритого суспільства²³. Вони мали на меті спонукання молоді до участі в роботі з підвищення рівня добробуту в містечку.

Основний напрям роботи: об'єднання представників місцевої громади.

Цілі:

- просвіта місцевого населення;
- викорінення чинників, які сприяють протиправній поведінці;
- підвищення рівня сумлінності та ініціативності жителів з одночасним вирішенням питань безпеки, організацією дозвілля дітей і юнаків;
- створення мотивації для участі жителів містечка у громадській роботі.

²³ Open Society Institute - організація, створена Джорджем Соросом (прим. ред.).

Для досягнення названих цілей було поставлено такі завдання:

- організувати місцевих жителів і підняти рівень усвідомлення ними наявних пріоритетів;
- вжити превентивних заходів (облаштування камер спостереження, покращання освітлення вулиць, організація чергувань дружинників);
- зайняти корисною діяльністю дітей і юнаків;
- налагодити співпрацю з поліцією;
- поширити накопичений позитивний досвід.

«Проект розгорнувся після усвідомлення того, що розвиток громади залежить від неї самої, тобто громада організовує сама себе; як наслідок, проект наочно демонструє загальну інтеграцію громади, зростання її спроможності та накопичення соціального капіталу»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Step by step to safe community.pdf](http://www.eucpn.org/download/Step%20by%20step%20to%20safe%20community.pdf)

Люксембург (LU)

Семінар із самоутвердження «Активність громадян проти насильства»

Джерелом натхнення для учасників проекту стало гасло національної поліції «Активність задля більшої безпеки». Проект спрямований на те, щоб засобами соціальної реклами навчити громадян правильній поведінці в загрозованих ситуаціях і розпізнаванню наявних ризиків без паніки і провокування потенційного зловмисника до агресії.

У проекті на засадах співпраці одночасно задіяні державні, громадські та приватні структури. Він є спільною ініціативою, яка реалізується завдяки застосуванню спеціальних знань і навичок поліції, служб Міністерства рівності та організацій, які опікуються допомогою потерпілим і попередженням злочинності.

Служба з попередження злочинності поліції Люксембургу навчає слухачів курсу разом із 8 іншими партнерами. Програма навчання складається з таких модулів:

- Складові попередження агресивних поведінкових проявів;
- Уміння зберігати спокій у критичних ситуаціях;
- Самозахист;
- Явище мобінгу: як протидіяти натовпу;
- Використання систем відеоспостереження в публічних місцях;
- Допомога жертвам із застосуванням публічних ресурсів;
- Допомога жінкам, які потерпіли від злочинів;
- Інформаційна робота з особами, які вчинили насильницькі дії.

Проект спрямований на те, щоб навчити людей діяти за різних обставин, розпізнавати фактори ризику, посилити особисту витримку, зміцнити почуття безпеки і, насамкінець, покращити якість життя.

Основний напрям роботи: попередження певних видів поведінки.

Цілі:

- ознайомити громадян із можливими способами поведінки у відповідь на агресію;
- навчити розпізнавати небезпеку до того, як вона перетвориться на справжню загрозу;

- збільшити впевненість людей у власних силах;
- підвищити загальне почуття безпеки;
- покращити якість життя.

«Цей проект має водночас освітній і соціальний характер. В його основі лежить саморозвиток особистості завдяки своєрідній вакцинації від залякування, щоб у людей формувалася імунітет від спроб зробити з них жертв»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Self-Assertion Seminar – Active against violence.pdf](http://www.eucpn.org/download/Self-Assertion_Seminar_-_Active_against_violence.pdf)

Польща (PL)

Проект «Наше спільне житло»

Проект охоплює 22 райони і розвиває партнерські відносини між громадянами, поліцією й органами місцевого самоврядування шляхом залучення громадян і громадських утворень у вирішення проблем публічної безпеки.

На спеціально створеному інтерактивному веб-сайті регіональний координатор проекту розсилає користувачам електронні листи про будь-які профілактичні ініціативи, які проводяться в регіоні.

Інша ініціатива в рамках цього ж проекту називається «Громадський патруль». Протягом 2009–2010 років безробітні громадяни, які виявили інтерес до співробітництва з поліцією, майбутньому, пройшли спеціальне навчання. Таке навчання проводилося поліцейськими, працівниками судів і прокуратури та співробітниками служб соціального забезпечення, які проводили бесіди з громадянами за місцем їх проживання, отримували корисну інформацію про негативні явища і вирішували різні проблеми, що стосувалися публічної безпеки. Наприкінці робочого дня кожен із них складав рапорт, який направляв у поліцію чи до органів місцевого самоврядування – залежно від виявленої проблеми.

Координатори таких дій у місцевих осередках поліції завдяки заходам зі збирання інформації спонукають представників місцевої влади до необхідних дій і встановлюють тісні контакти із громадянами, що підвищує ефективність превентивної роботи.

Більше того, для покращання громадської безпеки і якості життя в регіоні заохочується створення так званих «безпечних просторів» – з належним освітленням у небезпечних провулках, доглянутими газонами, місцями, де громадяни можуть відпочити після трудового дня, і з дитячими майданчиками, де діти можуть почуватися у безпеці.

Основний напрям роботи: співпраця поліції та громадян.

Цілі:

- підвищити рівень громадської безпеки на певних територіях, пропагувати активну громадську позицію молоді та дорослих;

- виокремлювати та вирішувати проблеми в місцевих громадах;
- підвищувати рівень громадської свідомості для протидії негативним явищам;
- долучити місцеві громади до співпраці з поліцією;
- підключити поліцейських, які займаються питаннями попередження, представників органів місцевої влади й активістів громадських організацій до роботи, спрямованої на підвищення рівня громадської безпеки на певній території;
- посилити довіру населення до поліції та інших структур, які працюють над забезпеченням громадського порядку.

«До проекту залучено багато партнерів, діє інтерактивний веб-сайт, проводяться інформаційні кампанії з використанням плакатів і приділяється особлива увага літнім громадянам»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Common housing estates.pdf](http://www.eucpn.org/download/Common_housing_estates.pdf)

Португалія (РТ)

Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Дистанційна підтримка жертв побутового насильства»

Проект з'явився з огляду на необхідність забезпечення захисту і безпеки жертвам побутового насильства і зниження ризику їх подальшої віктимізації. Координатором проекту виступає Комісія з питань громадянства і гендерної рівності – державна інституція, відповідальна за встановлення та експлуатацію відповідних технічних систем.

Проект має на меті підвищити рівень захисту жертв побутового насильства із забезпеченням цілодобового адекватного безоплатного реагування на надзвичайні події.

Жертви побутового насильства мали доступ до допомоги щоразу при настанні ризику повторної віктимізації, при виникненні потреби у забезпеченні власної безпеки та у випадках ухвалення судом з розгляду кримінальних справ постанови про захист потерпілої особи за допомогою електронних засобів відстеження пересувань. Таке рішення ухвалювалося лише за згодою потерпілої. Соціально-психологічний супровід і захист за допомогою технологічних засобів тривав не довше ніж 6 місяців, але за необхідності суд подовжував цей строк.

Сучасні технології зробили можливою цілодобову інформаційну та психологічну підтримку потерпілих засобами телефонного зв'язку і, в разі необхідності, поліцією. Крім того, система стеження уможливила визначення місця перебування потерпілої, що мало особливе значення при виникненні надзвичайної або критичної ситуації. Потерпілі отримували пристрої голосового зв'язку з GPS і прямим підключенням до call-центру, де спеціально навчені працівники належним чином реагували на всі випадки, що виникали. В call-центрі обробляли сигнал, який надходив від потерпілої, а потім у режимі реального часу визначали, де саме вона наразі перебуває.

Основний напрям роботи: попередження побутового насильства.

Цілі:

- забезпечити негайне й належне реагування в надзвичайних ситуаціях;
- посилити у потерпілих відчуття безпеки і захищеності;

- підвищити самооцінку та якість життя потерпілих;
- мінімізувати уразливість потерпілих від побутового насильства;
- мобілізувати ресурси що є, в розпорядженні поліції;
- створити мережу залучених партнерів;
- забезпечити належну підготовку технічного персоналу.

«Проект є дуже хорошою ініціативою допомоги жертвам побутового насильства»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/teleassistance to domestic violence victims.pdf](http://www.eucpn.org/download/teleassistance%20to%20domestic%20violence%20victims.pdf)

Португалія (РТ)

Додатковий проект «Безпека врожаю»

Проект був започаткований в 2005 році радою м. Моуга. Найбільш поширеним заняттям місцевого населення є вирощування маслин, але врожаї щороку розкрадаються, через що селяни потерпають від збитків і не почувають себе у безпеці. Головною метою проекту було попередження злочинів, пов'язаних із розкраданням урожаїв оливок, і зменшення занепокоєння серед місцевого населення.

Проект має п'ять складових і передбачає реалізацію таких заходів:

1. Щоденне патрулювання оливкових плантацій і прилеглої території на всюдиходах, мотоциклах, квадроциклах і конях та контактування з фермерами, їхніми робітниками безпосередньо на робочих місцях;
2. Розповсюдження інформації (буклетів) серед місцевих жителів за місцем проживання і роботи та надання їм цільової консультативної допомоги;
3. Такзваний «превентивний маркетинг» проекту, що проявляється у поширенні відомостей про нього через місцеві та національні ЗМІ. Це має слугувати попередженням для потенційних порушників закону і допомогти в попередженні злочинів;
4. Співпраця з державними і приватними структурами для обміну важливою інформацією та планування спільного моніторингу;
5. Проведення публічних заходів на початку кожного маркетингового року для презентації проекту всім залученим суб'єктам, надання порад щодо заходів безпеки.

Основний напрям роботи: запобігання розкраданню урожаїв оливок.

Цілі:

- основна – зменшити обсяги крадіжок оливок;

а також:

- співпраця із залученими державними органами шляхом обміну інформацією, планування та здійснення спільних моніторингових дій і налагодження оперативних зв'язків;
- відстеження тенденцій у сфері вирощування оливок на основі спільного планування і встановлення пріоритетних напрямів у спостережній діяльності з організацією спільних моніторингових заходів на різних етапах процесу вирощування оливок і врахуванням усіх його аспектів (правопорядкових, трудових, фінансових, соціальних);

- залучення всіх зацікавлених осіб до участі у спільній роботі шляхом роз'яснення незрозумілих питань і подальшого привчання населення до дотримання правил безпеки у процесі сільськогосподарського виробництва. Публічні презентації проекту, завчасне поширення поліцією інформації про його реалізацію та потенціал мають призвести до того, що місцеві фермери почуватимуться у більшій безпеці.

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/goodpractice/Safeolive.pdf>

Румунія (RO)

Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Великі поради маленьким людям»

Цей проект розробили як для попередження злочинності, так і для того, щоб посилити комунікаційну діяльність, орієнтовану на малих дітей. Спочатку з'явилися кілька спеціально створених персонажів – поліцейський пес Zorro, хороший хлопчик Alex, комісар поліції Мудрий, пухнастий агент Nogocel. Ці персонажі швидко сподобалися дітям, і спілкування поліції з неповнолітніми почало розвиватись на засадах довіри та товаришування. Із часом казкові персонажі «отримали» голоси й обличчя і стали героями низки ігор, розроблених поліцією Бухареста у співпраці з приватними компаніями. Ігри мали такі цікаві для дітей назви, як «Не пустуй!», «Сільничка з порадами» або «Поліцейська академія для малюків» – комп'ютерна гра про права дитини і гарну поведінку, встановлена компанією Microsoft на комп'ютерах MIPIA, яка також передбачає батьківський нагляд за тим, що відбувається під час гри.

Повчальні звернення ігрових персонажів було донесено до цільових груп шляхом видання 50 тисяч книжок-розмальовок, 12 радіосюжетів та 45 відеопродуктів навчального характеру. Більшість оповідань становили адаптації сюжетів румунської та світової літератури, але деякі історії були спеціально створені сучасними румунськими авторами. Прикладом можуть слугувати історії про Norocel, автором яких була Helen Şipoş, національний представник від Румунії в EUCPN. Книжки були перекладені англійською, німецькою та французькою мовами для дітей всієї Європи – вони одержують їх від поліцейських, які опікуються питаннями попереджень порушень, і долучаються до процесу формування всеєвропейської превентивної культури.

Проект приніс користь не лише дітям – нових комунікативних навичок набули 249 дільничних румунської столиці та всі ті, хто працює з дітьми.

Основний напрям роботи: попередження ювенальної злочинності.

Цілі:

- краще розуміти дитячий світогляд, мислення і поведінку;
- створити персонажів, які, здобувши симпатії чи антипатії дітей, відіграватимуть роль комунікаторів, даючи поради і вказуючи, чого не слід робити;

- розробити нові ефективні засоби спілкування з дітьми;
- виховувати в дітях маленьких громадян;
- збільшити внесок Румунії у формування всеєвропейської превентивної культури.

«Проект переконливо показує, як можна навчити дітей бачити в поліцейських друзів і долати культурні бар'єри та стереотипи»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Great advice for little people.pdf](http://www.eucpn.org/download/Great%20advice%20for%20little%20people.pdf)

Румунія (RO)

Додатковий проект: «Безпечна старість»

Проект мав на меті зменшити кількість крадіжок із будинків літніх жителів сільської місцевості. Поліцейські та представники банківських відділень провели зустрічі з людьми похилого віку, які жили в 9 громадах, і розповіли їм про те, як можна запобігти будинковим крадіжкам та пограбуванням і які можливості надаються банками для зберігання заощаджених коштів та інших цінностей.

Задіяні у проекті поліцейські розповіли, що в підсумку літні громадяни зрозуміли, як легко вони можуть стати жертвами крадіїв, якщо зберігатимуть відкладені гроші вдома, й охоче сприйняли ідею про відкриття рахунків у банках.

Оцінка проекту після його завершення показала, що сільські жителі похилого віку стали виявляти більше зацікавленості у використанні сучасних методів убезпечення власних заощаджень.

Основні напрями роботи: запобігання крадіжкам із житла, убезпечення власності громадян, захист інтересів громадян похилого віку.

Цілі:

- підвищити рівень обізнаності літніх жителів 9 сільських громад з можливостями убезпечення їхніх заощаджень;
- посилити співпрацю з місцевими відділеннями банків у 9 громадах щодо зберігання грошей та інших цінностей, які громадяни звикли зберігати у себе вдома.

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/goodpractice/Romania/Old Age Without Worries.pdf>

Швеція (SE)

Проект «Народні дружини серед багатоповерхівок»

Патрулювання народних дружин дає змогу запобігти злочинам і посилює відчуття безпеки у місцевих жителів, які самі беруть на себе відповідальність за забезпечення порядку за місцем свого проживання. Однак, у шведської поліції виникли значні труднощі з організацією стабільних і дієвих добровільних дружин у соціально неблагополучних кварталах, забудованих багатоквартирними будинками, мешканці яких подовгу на одному місці не живуть і, на відміну від жителів районів, де переважають приватні односімейні оселі, не надто охоче виходять на чергування.

У проекті «Народні дружини серед багатоповерхівок» місцева поліція Halland діяла разом зі страховими компаніями і власниками нерухомості й домоглася успіху на шляху зменшення злочинності – передусім квартирних крадіжок – у двох соціально неблагополучних мікрорайонах з багатоповерховою забудовою, де до початку проекту рівень злочинності був дуже високим. Як наслідок, у цих двох мікрорайонах народні дружини несуть чергування вже понад п'ять років.

Проведена Гальмстадським університетом оцінка показала значне пониження рівня злочинності у двох громадах – відповідно на 37 і на 23 % – за період реалізації цього проекту. Зменшилась кількість не лише крадіжок майна із квартир, горищ і підвальних приміщень, а й випадків вандалізму. Одночасно проведений порівняльний аналіз показав, що за час здійснення проекту число зазначених злочинів у інших подібних мікрорайонах зросло.

На початку шостого року дії проекту народні дружини несуть чергування у більшості під'їздів багатоквартирних будинків у двох громадах.

Основний напрям роботи: попередження квартирних крадіжок.

Цілі:

- основна – зменшити рівень злочинності в мікрорайонах Sörse і Andersberg, а також:
- посилити у місцевих жителів відчуття безпеки.

«Проект можна оцінити на «відмінно», якщо порівняти минулу й нинішню ситуацію, а також сучасний стан із ситуацією в інших містах»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Neighbourhood watch in multi-family dwellings.pdf](http://www.eucpn.org/download/Neighbourhood%20watch%20in%20multi-family%20dwellings.pdf)

Словенія (SI)

Робоча група з розслідування діянь, пов'язаних з вуличною торгівлею наркотиками

Регіональне управління поліції в Murska Sobota (на північному сході країни) зареєструвало зростання вуличної злочинності, передусім пов'язаної з торгівлею наркотиками та похідними злочинами. Дослідження показали, що жителі певних місцевостей стали більше, ніж раніше, боятися злочинів. При цьому рівень участі місцевого населення в боротьбі з негативними явищами був дуже низьким. Чимало злочинів було скоєно поблизу шкіл, на ігрових майданчиках тощо. Помітно зросла кількість злочинів, вчинених за участю неповнолітніх. На основі цієї інформації словенська поліція запропонувала органам місцевого самоврядування проект, спрямований на зниження вуличної злочинності та подолання страху перед злочинами, які вчиняються молоддю. Місцеві громади підтримали таку ініціативу й пообіцяли надати їй повне сприяння.

У проекті під керівництвом поліції взяли участь різні місцеві органи та структури. Проект мав на меті поширити інформацію на місцевому рівні та зменшити кількість злочинних діянь.

Спеціально створена робоча група працює як превентивна і водночас каральна структура. Її партнерами виступають місцева влада, керівництво шкіл, засоби масової інформації та деякі приватні організації.

Превентивна діяльність спрямована на те, щоб, з одного боку, активізувати співпрацю між громадами, владою, освітянами та поліцією завдяки різноманітним засобам комунікації (ЗМІ, круглі столи, Інтернет і т. ін.), а з іншого боку – підвищити рівень усвідомлення громадянами того, що безпека у громаді – це шлях до кращого життя.

Каральна діяльність робочої групи передбачає визначення місць, де вчиняється найбільше вуличних злочинів і правопорушень, пов'язаних із роздрібною торгівлею наркотиками; виявлення осіб, які порушують закон, і вжиття всіх можливих заходів для припинення злочинної діяльності.

Основний напрям роботи: боротьба з вуличною злочинністю і торгівлею наркотиками.

Цілі:

- посилення безпеки на локальному та регіональному рівнях;
- покращення співпраці між громадами і місцевою владою;
- зменшення кількості вуличних злочинів за участю молодих людей;

- зменшення кількості місць, у яких зафіксовано торгівлю наркотиками;
- зменшення кількості осіб, які вживають наркотики;
- допомога місцевим жителям в усвідомленні ризиків, пов'язаних зі вживанням наркотиків;
- допомога місцевим жителям в усвідомленні важливості та переваг здорового способу життя.

«Це вдалий проект щодо загальної превенції злочинності та з наголосом на розумінні проблем, що існують у школах і поблизу них»

Докладна інформація представлена на ресурсі http://www.eucpn.org/download/Working_group_for_criminal_investigation_of_acts_related_to_street-level_drug_dealing.pdf

Словаччина (SK)

Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Знання як запорука змістовного життя»

Цей проект є продовженням першого проекту з попередження дитячої злочинності, впровадженого в 2007 році. Щороку проект усучаснює та коригує свою діяльність, використовуючи нові види превентивних програм, включаючи використання собак у терапевтичних цілях, бібліотерапію, гештальт-педагогіку, графологію та бойові мистецтва.

Програми в рамках проекту реалізуються службою з попередження злочинності муніципальної поліції м. Pezinok у співпраці з психологами та іншими спеціалістами, які долучаються до проекту. Проект пропонує навчальні програми, соціально-психологічні тренінги, заняття в спортивних секціях, заходи з безпеки, медійні кампанії, друкування необхідних матеріалів і консультаційні послуги у власному центрі обслуговування клієнтів.

В рамках попередження вандалізму та психологічного маніпулювання серед молоді проект щороку охоплює всі школи муніципалітету цільовими заходами із залученням ресурсів локальних і національних медійних кампаній та в тісній співпраці з учителями і батьками. Навчальні заклади дійсно цікавляться такими ініціативами, що знаходять регулярне документальне підтвердження. Зокрема, 82 % опитаних представників цільових груп виявили інтерес до подальших заходів. Позитивні результати проекту двічі презентувалися на міжнародному рівні, де проект представляв Словаччину. Він чотири рази фігурував у списку найкращих національних проектів і одного разу отримав національну нагороду за внесок у попередження злочинності й інноваційний характер. Крім того, подібні проекти вже були реалізовані в інших містах.

Основні напрями роботи: запобігання крадіжкам, шахрайству, торгівлі людьми, побутовому насильству, насильству в школах.

Цілі:

- підвищити безпеку в будинках, житлових кварталах і публічних місцях;
- викоринити соціально-патологічну поведінку в школах і підвищити рівень безпеки в навчальних закладах шляхом активної допомоги і проведення навчальних заходів для цільових груп;
- створити центр консультаційної допомоги для представників цільових груп;

- покращити співпрацю з мас-медіа і зробити заходи, що проводяться, доступними для ширшого загалу.

«Цей проект є свідченням ефективності раннього втручання. Він підпадає під широку категорію ініціатив із загальної профілактики злочинності»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/With knowledge to avaluable life.pdf](http://www.eucpn.org/download/With%20knowledge%20to%20avaluable%20life.pdf)

Словаччина (SK)

Додатковий проект: «Друг поліції»

Проект «Друг поліції» є превентивною програмою, розробленою поліцією громади м. Nové Zámky з метою відвернення соціально-патологічних явищ у дитячому й підлітковому середовищі. Проект поділено на п'ять категорій, залежно від віку учасників, і зосереджується на таких превентивних заходах, які виконуються на трьох рівнях реалізації:

1. Загальна (первинна) профілактика у школах та інших навчальних закладах, що передбачає систематичну роботу з учнями із наголосом на послабленні чинників, що призводять до психосоціальних розладів розвитку, та на заходах, покликаних якомога раніше усунути проблеми в поведінці дітей і підлітків. Зокрема, проект приділяє велику увагу попередженню соціально-патологічних явищ, які найчастіше трапляються у школах та інших навчальних закладах, – цькування менших і слабших та вандалізму. Проект передбачає цілеспрямовану систему довгострокового використання інноваційних методів виховання;
2. Вибіркова (вторинна) профілактика на рівні особистого догляду, який передбачає роботу спеціалістів з дітьми, які страждають від психосоціальних розладів розвитку або поведінки, і превентивні програми, що запобігають формуванню соціально-патологічних явищ;
3. Рекомендована (третинна) профілактика, яка передбачає комплексний професійний догляд за дитиною з серйозними розладами поведінки та антисоціальними розвитковими тенденціями. Консультування відбувається на індивідуальних засадах із залученням механізмів соціального опікунства.

Протягом 2011–2012 навчального року міська поліція проводила планові цільові перевірки дітей і підлітків на предмет споживання алкоголю в рекреаційних закладах у вечірні години, а також рейди з метою виявлення прогульників. Проект також передбачав підвищення кваліфікації педагогічних та інших кадрів навчальних закладів і сприяв покращенню організації дозвілля і проведення спортивних заходів.

Основні напрями роботи: робота із школярами та молоддю, попередження дрібних злочинів, цькування та вандалізму.

Цілі:

- попередження дрібних злочинів і цькування слабших;

- розвиток толерантності, попередження іншої протиправної поведінки та вандалізму;
- попередження залежностей;
- підвищення рівня правосвідомості та запобігання злочинам проти малолітніх в Інтернеті.

Програми в рамках проекту уможливають особистісний розвиток, розбудову соціальних навичок і набуття нових знань. Проект має на меті не просто довести до цільових груп максимально можливий обсяг інформації про попередження соціально-патологічних явищ, а й спонукати молодих людей до здорового способу життя, запропонувати їм можливості безперервної освіти, особистісного розвитку, формування соціальних навичок і пропагування видів діяльності, які мотивують однолітків до здорового стилю життя.

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/goodpractice/Friend of police.pdf](http://www.eucpn.org/goodpractice/Friend_of_police.pdf)

Сполучене Королівство (УК)

Проект-учасник конкурсу ЄСРА: «Відвернення повторної віктимізації та скорочення кількості крадіжок у Trafford'і завдяки передбаченню пересувань зловмисників»

Основною метою проекту було зменшення кількості крадіжок з незаконним проникненням шляхом передбачення можливих дій крадіїв, які повертаються до вже пограбованої оселі для додаткової здобичі. Результатом проекту стало зменшення злочинів такого виду і припинення діяльності кількох зловмисників.

Метод роботи був запозичений з оглядової статті в Ross and Pease (2007) Predicting where Lightning will Strike («*Вгадати, куди влучить блискавка*») на основі дослідження, проведеного Shane Johnson і Kate Bowers, і надалі розвинутий в рамках ефективної та системної програми фізичного убезпечення житла та встановлення захисних пристроїв при отриманні інформації про ризик пограбування (Johnson and Bowers, 2007).

На першому етапі роботи дослідники проаналізували схильність злочинців до повернення «на роботу» в знайомі місця, щоб завчасно розмістити в таких місцях спеціально навчених осіб, здатних зупинити «джентльменів лихої вдачі».

Така тактика застосовується вже два роки і довела свою дієвість під кутом зору скорочення обсягів роботи оперативних груп щодо крадіжок і пограбувань та зменшення кількості таких злочинів на підвідомчій поліції Trafford'а території порівняно з іншими поліцейськими відділками Манчестерського регіону та всієї країни.

На другому етапі реалізації проекту основна увага приділялася потерпілим: очікувалося, що цільове втручання і робота з жителями Trafford'а надалі зменшуватиме кількість крадіжок із будинків місцевих жителів.

При втіленні проекту було використано дані наукових досліджень і розроблено нові плани патрулювання території, які в разі необхідності передбачали оперативне втручання поліцейських. Новий порядок чергувань, установлений на основі дослідницьких даних, і доцільні управлінські дії посприяли скороченню кількості крадіжок з осель громадян на 38,2 % лише за два роки.

Основний напрям роботи: запобігання крадіжкам із незаконним проникненням у житло.

Цілі:

- основна – зменшити кількість жертв крадіжок із незаконним проникненням у житло в

Trafford'і шляхом передбачення і відвернення запланованих злочинцями дій на основі дослідження даних про закономірності поведінки злочинців,
а також:

- консультувати громадян із питань відвернення злочинів;
- поширювати відповідні довідкові матеріали з найбільш актуальних питань і в найбільш проблемних районах і відтак зміцнити впевненість жителів Trafford'а в можливості запобігання злочинам;
- використати напрацьовану методику для визначення місць зосередження негативних явищ і врахування цих даних у подальших дослідженнях.

«Науково-аналітичний підхід до покращення роботи поліції викликає захват. Не можна не радіти такому прогресивному застосуванню наукових досліджень і сучасних технологій»

Докладна інформація представлена на ресурсі [http://www.eucpn.org/download/Repeat victimisation - Road to reduction.pdf](http://www.eucpn.org/download/Repeat_victimisation_-_Road_to_reduction.pdf)

Сполучене Королівство (УК)

Додатковий проект 1: «Руки геть!» – запобігання крадіжкам майна шляхом ДНК-маркування особистих речей у закладах середньої освіти

Цей проект здійснюється у Великій Британії з 2008 року. Він заснований на стратегії застосування інноваційних підходів до навчання і спрямований на забезпечення кращого захисту всіх і кожного від злочинності шляхом її попередження та зменшення.

Проект орієнтований на підлітків віком 13–14 років – і через вимоги шкільної програми, і через те, що саме в цьому віці підлітки найбільш уразливі й можуть стати як жертвами, так і виконавцями злочинів проти власності. Проект розроблено таким чином, щоб мати змогу здійснювати позитивний вплив як на обсяг знань підлітків, так і на їхню психологію – під кутом зору відвернення злочинів, які вони могли би вчинити. Додатковим позитивним моментом проекту є зменшення вірогідності перетворення рідних і близьких підлітків на жертв крадіжок або інших корисливих злочинів.

Проект передбачає, що в шкільній лабораторії учням пропонують презентацію в PowerPoint з описом структури ДНК та даними про можливості застосування ДНК-аналізу в кримінології. Після того учні власним ДНК-матеріалом за допомогою спеціальної клейкої суміші маркують власні речі або майно, що належить їхній сім'ї.

Основний напрям роботи: попередження крадіжок і пограбувань.

Цілі:

- провести урок на тему ДНК у такій формі, яка буде цікавою і запам'ятається учням і водночас забезпечить результати, передбачені п. AF2 етапу 3 Національної стратегії для середніх шкіл;
- формувати розуміння переваг і принципів маркування власного майна відповідно до методики, затвердженої Міністерством внутрішніх справ і Асоціацією керівників поліцейських органів;
- попереджати/зменшувати потерпання окремих громадян та сімей від злочинів проти власності.

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/goodpractice/Hands-Off.pdf>

Сполучене Королівство (УК)

Додатковий проект 2: «Безпека житла»

Британський проект «Безпекажитла» спрямований на запобігання квартирним/будинковим крадіжкам шляхом застосування превентивних засобів і заходів у мікрорайонах, які характеризуються стабільно високим рівнем незаконних проникнень до жител з метою викрадення майна. Проект був започаткований після того, як в 2008–2009 роках в м. Enfield показник будинкових крадіжок зріс на 24 %. Проведений аналіз підказав ідею зосередження зусиль на потерпілих від крадіжок і на їхніх житлах з тим, щоб знизити вірогідність проникнення злодіїв до помешкань. Поліція, зокрема, рекомендувала такі заходи, як встановлення більш надійних замків та інших фізичних засобів захисту житла, обмеження доступу до тилкових боків житлових будинків шляхом облаштування воріт/хвіртки між парканами прибудинкових територій, поширення серед жителів проблемних кварталів безоплатних засобів безпеки для відлякування зловмисників, усунення графіті та несанкціонованих сміттєзвалищ і внесення деяких структурних змін до житла для можливості кращого огляду зсередини будинку.

Основний напрям роботи: попередження крадіжок майна з будинків громадян.

Цілі:

- протидіяти зростанню кількості крадіжок з незаконним проникненням до житла (кількість яких збільшилася на 700 випадків, або на 24 %) шляхом проведення заходів з фізичного убезпечення житла;
- проводити інші превентивні заходи у мікрорайонах, де такі злочини часто вчиняються і трапляються повторні крадіжки з того самого об'єкта.

Докладна інформація представлена на ресурсі <http://www.eucpn.org/goodpractice/Safe as houses.pdf>

Рекомендована література

Полицейська діяльність, орієнтована на громаду

Bennett T., K. Holloway & D. P. Farrington (2009). A Review of the Effectiveness of Neighbourhood Watch. *Security Journal*, 22 (2): 143–155.

Berzina-Rukere I., I. Avota, N. Grubis & M. Tosovsky (2012). Community Policing in Latvia 2009–2012: Experience and Next Steps. Conclusions of the European Commission Project.

Brogden M. & Nijhar P. (2005). *Community Policing: National and International Models and Approaches*. Devon: Willan Publishing.

Bruggeman W., J-M Van Branteghem & D. Van Nuffel (2007). *Naar een excellente politiezorg*. Brussel: Politeia.

Enhus E. (2003) De relatie bevolking - politie: het paard van Troje? in: J. Van Erck (Ed.) *Gemeenschapsgerichte politiezorg. Externe orientatie van de politie*. Brussel: Politeia, pp. 37–52.

Famega C. N (2008) Proactive Policing by Post and Community Officers. *Crime & Delinquency*, 55 (1): 78–104.

Fielding N. G. (2005) Concepts and Theory in Community Policing. *The Howard Journal of Criminal Justice*, 44(5): 460–472.

Fielding N. & M. Innes (2006). Reassurance Policing, Community Policing and Measuring Police Performance. *Policing and Society*, 16 (2): 127–145.

Houses of the Oireachtas (2012). *Community Policing in Ireland*. Spotlight Series 2012–Spotlight no.7: http://www.oireachtas.ie/parliament/media/housesoftheoireachtas/libraryresearch/potlights/Spotlight_Community_Policing_Final_Draft_124340.pdf.

Johnston L. (2005) From 'Community' to 'Neighbourhood' Policing: Police Community Support Officers and the 'Police Extended Family'. in: *London Journal of Community & Applied Social Psychology*, 15 (3): 241–254.

Jones T. & T. Newburn (2002). The Transformation of Policing. *British Journal of Criminology*, vol. 42: 129–146.

Kober M. & W. Kahl (2012). *Impulse für das Kommunale Präventionsmanagement: Erkenntnisse und Empfehlungen zu Organisation und Arbeit kriminalpräventiver Gremien auf kommunaler Ebene*. Bonn: Deutsches Forum für kriminalprävention.

Lord V. B., J. B. Kuhns & P. C. Friday (2009). Small City Community Policing and Citizen Satisfaction. *Policing: An International Journal of Police Strategies & Management*, 32 (4): 574–594.

- Lowe T. & M. Innes (2012). Can We Speak in Confidence? Community Intelligence and Neighbourhood Policing, v. 2.0. Policing and Society, 22 (3): 295–316.
- Mclaughlin E. & J. Muncie (2001). The Sage Dictionary of Criminology. London: Sage.
- Myhill A. (2006, reprinted 2012) Community engagement in policing: Lessons from the literature. National Policing improvement Agency: http://www.npia.police.uk/en/docs/121115_Community_engagement_Reprinted_report_v1.0_AM.pdf.
- Pashley V. (2011) L'Organisation du travail de quartier, la fonctionnalite de quartier et les inspecteurs de quartier 10 ans apres la reforme des polices: amelioration de l'organisation interne et evolution dans le future. Projet de rapport final. https://besafe.ibz.be/NL/Academici/onderzoek_recherche/Documents/RapportAQ_Final.pdf.
- Ponsaers P. & Verhage A. (2012) Impacts of Community Oriented Policing, in G. Bruinsma & D. Weisburd (Eds.). Encyclopedia of Criminology and Criminal Justice (ECCJ). Springer Publishers: готується до друку.
- Somerville P. (2009) Understanding Community Policing. Policing: An international Journal of Police Strategies & Management, 32 (2): 261–277.
- Vande Sompel R., P. Ponsaers, Y. Vandevenne & J-M Van Branteghem (2006). De pijlers van de gemeenschapsgerichte politiezorg in België. Brussel: De Directie van de Relaties met de lokale Politie.
- Verwee I. (2013) De politierol bekeken door de bril van de burger. Een caleidoscoop van verwachtingen en betekenissen. Reeks Politiestudies, nr. 4, готується до друку.
- Zarafonitou C. (2003) "New" Tendencies in Prevention Policy in Greece: Local Crime Prevention Councils and the Partnership Model, in: A. Magganas (ed.) Volume in honour to A. Yotopoulos-Marangopoulos, Vol II. Athens: Legal library-Bruyland: pp. 1563–1573.
- Zarafonitou C. (2004) Local Crime Prevention Councils and the Partnership Model in Greece. Community Safety Journal, 3: 23–28.
- Zarafonitou C. (2004) Politiques locales de prevention et gestion de l'insecurite. Proceedings of the IXeme Colloque de l'Association internationale des Criminologues de langue Francaise, 9–11 Mai, Agen.
- Zarafonitou C. (In)securite des commercants et nouvelles formes de police de proximite: les resultats d'une recherche grecque, aux melanges en l'honneur de Martin Killias.

Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, і радикалізація

Byrne J. & J. Topping (2012). Community Safety: A Decade of Development, Delivery, Challenge and Change in Northern Ireland. A Research Report for Belfast Conflict Resolution Consortium: <http://www.bcrc.eu/userfiles/Community%20Safety%20-20A%20Decade%20of%20Change%20in%20NI.pdf>.

The Danish Ministry of Social Affairs and Integration (2012). Preventing Extremism - Methods for Working with Radicalisation. <http://www.sm.dk/data/lists/Publikationer/Attachments/569/Methods-for-working-withradicalisation.pdf>

Gielen A.-J. (2008) Radicalisering en identiteit. Radicale rechtse en moslimjongeren vergeleken. Aksant: Amsterdam.

Grabosky P. (2008) Community Policing in an Age of Terrorism. *Crime, Law and Social Change*, 50 (1–2): 1–5.

Kundnani A. (2012) Radicalisation: the Journey of a Concept. *Race & Class*, 54 (2): 3–25.

Mandel D.R. (2010) Radicalization: What Does It Mean? in: T. Pick & A. Speckhard (Eds.), *Indigenous Terrorism: Understanding and Addressing the Root Causes of Radicalisation among Groups with an Immigrant Heritage in Europe*. Amsterdam: IOS Press.

Stohl M. (2008) Networks, Terrorists and Criminals: the Implications for Community Policing. *Crime, Law and Social Change*, 50 (1–2): 59–72.

Topping J. (2008) Diversifying from Within: Community Policing and the Governance of Security in Northern Ireland. *British Journal of Criminology*, 48: 778-797.

Topping J. (2008) Community Policing in Northern Ireland: A Resistance Narrative. *Policing & Society*, 18(4): 377–396.

Topping J. & J. Byrne (2012). Paramilitary Punishments in Belfast: Policing beneath the Peace. *Journal of the Behavioural Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 4 (1): 41–59.

Topping J. & J. Byrne (2012). Policing, Terrorism and the Conundrum of 'Community': A Northern Ireland Perspective, in: Spalek, B. (ed.) *Counter-Terrorism: Community-Based Approaches to Terror Crime*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, pp. 157–180.

White S. (2011) The Importance of Community Policing in Troubled Times. Conference Paper for the International Crime Prevention Conference, 14–17 November 2011, Singapore.

White S. & K. McEvoy (2012). Countering Violent Extremism: Community Engagement Programmes in Europe. QIASS-report: <http://qiass.org/news/details/?NewsId=39>.

Автори видання

Els Enhus отримала вищу освіту в галузі соціології та кримінології, розпочала дослідницьку кар'єру в Центрі досліджень дозвілля Вільного університету Брюсселя (VUB) (1975–1978), виконувала різні проекти під егідою Центру соціології VUB (1978–1986), проводила дослідження поліцейської діяльності при кафедрі кримінології VUB (1986–1991) і викладала на цій же кафедрі (1992–1998).

В 1999 році отримала докторський ступінь за роботу «Між молотом і ковадлом: Аналіз програм діяльності бельгійської поліції в 1980–1997 роках» і наразі працює доцентом кафедри кримінології VUB, де читає курси кримінології, віктимології, організації та здійснення правоохоронної діяльності, проблем міської злочинності та новітніх тенденцій в кримінології.

Як науковець цікавиться проблематикою ролі та результатів дискурсів у соціальній конструкції безпеки та злочинності та відповідними офіційними реакціями суспільства і досліджує безпекові аспекти (статистика злочинності, страх перед злочинністю як явищем, мультидисциплінарні стратегії, попередження злочинності, кіберзлочинність, нові тенденції в кримінології), роботу поліції (організація поточної діяльності, поліцейська культура, структура органів правопорядку), зв'язок між злочинністю і життям великих міст (зокрема, такі аспекти, як злочинність у публічних місцях, ініціативи в громадах, молодіжні банди) і мотивації злочинців (крадіїв і розбійників).

Як член Групи з дослідження суспільства і злочинності (CRiS) курує студії з напрямку «Безпека, профілактика і поліцейська діяльність».

Разом з проф. Christiaens представляє свій університет у мережевому проекті IAP (Міжуніверситетська платформа «Правосуддя і правосудні: Бельгійський досвід у міжнародній перспективі, 1795–2015 роки»). Водночас виконує обов'язки співкоординатора транскордонного проекту STRAT (разом з проф. S. Snacken) і бере участь у численних інших наукових дослідженнях.

Paul Ponsaers отримав вищу освіту в галузі соціології та кримінології і розпочав кар'єру дослідника в Католицькому університеті Louvain (Бельгія).

Деякий час працював у журналістиці, потім обіймав посаду викладача у Вільному університеті Амстердама (Нідерланди), після чого працював на державній службі, керуючи відділом управління стратегічною діяльністю Управління забезпечення діяльності поліції Бельгії. На цій посаді P. Ponsaers розробив низку масштабних дослідницьких проектів, зокрема у сфері поліцейської статистики і моніторингу стану безпеки.

З 1998 року працює в Гентському університеті на кафедрі кримінального права і кримінології та в робочій групі з питань соціального аналізу проблем безпеки. Читав курси «Наука для поліції», «Соціологія права», «Методи наукових досліджень» і «Фінансові та економічні злочини». Досі активно працює в кримінології, обіймаючи посаду директора Центру поліцейських студій та входячи до складу керівного комітету консорціуму GERN (Париж) і кількох редколегій.

Опублікував численні праці в національних і міжнародних виданнях, а також дослідження і монографії з поліцейської діяльності, фінансової й економічної злочинності та наукового аналізу проблем злочинності. В 2012 році отримав звання почесного професора і має намір активізувати публікаційну діяльність.

Antoinette Verhage отримала вищу освіту у сфері кримінології та ступінь магістра за спеціальністю «Європейська кримінологія та європейські системи юстиції». В 2009 році здобула докторський ступінь у сфері кримінології.

З 2001 року працює в Інституті досліджень безпеки міст і поліцейської діяльності при Гентському університеті (Бельгія). Досліджувала питання автономного врегулювання спорів поліцією, приватних розслідувань і розгляду скарг громадян у судовому порядку. Докторську дисертацію на тему «Комплекс заходів проти відмивання грошей у контексті дотримання приписів закону: емпіричне дослідження ролі приватних структур» підготувала під керівництвом проф. P. Ponsaers'а, вдало захистила її 11 листопада 2009 року і опублікувала у видавництві Routledge.

Попрацювавши доцентом кафедри кримінального права та кримінології, з 1 березня 2012 року розпочала як постдокторське дослідження проект із систематичного перегляду наукових даних щодо поліцейської роботи. Бере участь у дослідженнях і публікує матеріали з питань поліцейської роботи, радикалізації та фінансової й економічної злочинності.

Читає майбутнім бакалаврам кримінології курс якісних методів у науковій роботі.

З липня 2010 року є співдиректором Інституту досліджень безпеки міст і поліцейської діяльності при Гентському університеті.

До 2012 року поєднувала викладацьку і наукову діяльність з активною роботою в Журналі поліцейських студій, а наразі створює нове видання, яке називатиметься Європейський журнал поліцейських студій (EJPS).

Контактна інформація:

EUCPN Secretariat
Phone: +32 2 557 33 30
Fax: +32 2 557 35 23
Email: eucpn@ibz.eu
website: www.eucpn.org

Philip Willekens – Boulevard de de Waterloo 76 – 1000 Brussels D.P

